

Владимир КОЛЕВ

СЪНИЩА НА
НЕЖЕН УБИЕЦ

Еър груп 2001

ВЛАДИМИР КОЛЕВ
СЪНИЩА НА НЕЖЕН УБИЕЦ

chitanka.info

Фрагменти от негативна рецензия: „Разказите, включени в този сборник са разнопосочни като сюжетни конструкции. Част от тях са по «френски модел»: «Императорът на Мбуту», «Бедната Дейзи», «Онфльор». Други — от днешния ден на типичния безхаберен български интелегент: «Закрилникът на дон Чичо», «Кралят на пъдпъдъците», «Великолепието на гъбите». Трети — с определено усложнени, неприсъщи на криминалния жанр философски сюжети: «Фаяни», «Сънища на нежен убиец», «Отмъщението на камъните». Поради това, че са излизали в периодичен печат, всички са форматираны в предварително фиксирани обемни рамки...“

Фрагменти от позитивна рецензия: „Малко странни, криминални разкази. Още от началото ти става ясно кой е лошият и кой — добрият. Липсва засуканата интрига. За сметка на това, са написани с добро чувство за хумор, литературните персонажи са индивидуализирани. Психологическата мотивация на действията на героите е стабилна и разбираема. Като тънка нишка, на подсъзнателно ниво присъства елементът «фентъзи». Разкази, които могат да бъдат прочетени и втори, и трети път. Малко странни за криминалния жанр разкази.“

РИБАТА ОТ ЛОХ НЕС

— „Фокуда банк“, добър ден! Какво ще обичате? — с отработен глас изчурулика секретарката.

— Добър ден, моето момиче — дочу в отговор приятен, но определено непознат глас. — Ще те помоля да ме свържеш с господин Липски.

— Имате ли договореност да се чуете? — Таня беше добър професионалист с отработени умения да реагира на всякакви ситуации. Всеки ден ѝ се налагаше да отсява необходимите хора от обикновените просители. Имаше почти феноменална памет. Глас, дочут само веднъж се запечатваше в съзнанието ѝ с гриф. „Разбира се, момент...“ или „Съжалявам, но господин Липски е много зает! Липсва възможност да се свържете с него в близките дни!“ За последната фраза имаше и специална интонация — едновременно любезна и категорична, като звън на стомана.

— Не, моето момиче, нямам договореност — сподели непознатият приятен глас. — Откъде толкова време? Обаждам се, защото възникна необходимост. Предай на господин Липски, че го търси Алекс от Първа въздушнопреносима. Но не за да си припомним романтични истории от войнишките дни, а по работа. Възможно е шефът ти да не може да си спомни в първия момент за кого става въпрос. Но те моля да уредиш да се чуем по телефона — от наш, взаимен интерес е. Благодаря, моето момиче! Ще се обадя точно в единадесет. Разчитам на теб! Лек ден!

Слушалката даде пиукащ сигнал, преди Таня да попита за телефона на господин Алекс. Секретарката размисли, но малко. Гласът внушаваше доверие. Трябва да бъде допуснат до гласа на господин Липски.

„Алекс... Алекс? Кой беше пък тоя?“ — Тази сутрин шефът на банката, господин Липски не беше чак толкова зает. Можеше да си отпусне някоя и друга минута. Андрей Липски вярваше безусловно на интуицията на Таня. Тя просто не допуска грешки. Перфектна

секретарка. Е, като момиче в леглото, въпреки лъскавата си външност не е нещо особено. Но е назначена като секретарка, в края на краищата, а там е наистина в стихията си. „Алекс? Да не е онзи, русият, с нежният пух, от втори взвод, който още на двадесет беше започнал да оплешивява? Но Таня каза, че гласът бил нисък, почти басов, а онзи, пухкавият, кукуригаше. Много години минаха. Можеш ли да помниш всичките? Пък и той самият бил казал, че не сме били първи приятели.“

— Добре, Таня. Като се обади, свържи го с мен. При нужда, знаеш какво да правиш.

Това беше друг, отработен трик. Означаваше, че Таня не само може, а трябва да следи диалога. И ако човекът от другата страна стане особено настойчив, за да се запази бонтонът на разговора, линията започваше да пращи, после се разпадаше. След това се оказваше, че господин Липски току-що е бил извикан от... И така нататък. Номер от живота.

Точно в единадесет Таня отново чу познатия глас.

— Момент, изчакайте, свързвам ви!

— Благодаря, моето момиче! Лично съм ти задължен! И господин Липски ще запомни какво си направила за него, повярвай ми...

— Липски.

— Здравей Андрей! Как си, стари приятелю?

— Здравей... Алекс! Добре съм приятелю, но годините, годините... Ако те видя, не знам дали ще те позная. Станал съм вече доста разсеян... — „Да, гласът внушава доверие. Не е глас на човек, който след малко ще започне да говори за тежките времена. А пет минути по-късно ще пусне в ход формулата «Ако може да...»“

— Така е, приятелю! И с мен е така. Честно казано, мярвал съм снимката ти по вестниците, но ако те видя на живо между няколко души на нашите години, сигурно ще се пообъркам. Така че, предлагам да се отнесем с разбиране към това, което правят годините с човека...

— Добро предложение. Съгласен! А ти как си?

— Не се оплаквам. Имам си собствен, специфичен бизнес. Храни ме. И за друго остава. Какво повече да искам от живота?

— Това да се чува, Алекс. Е, поговорихме си... — Това беше подсещането — ако имаш да казваш нещо, казвай!

— Андрей! И ти си зает, и аз съм зает. Ако не беше необходимостта, надали щях да се сетя за теб, приятелю. Но, ще трябва да се видим за няколко минути.

— Добре Алекс. Заповядай! Ще предупредя секретарката...

— Мисля си, че ще е по-добре да се засечем някъде навън. Какво ще кажеш за „Савоя“? Ще пием по едно кафе, там имат някакъв много приятен специалитет. Предполагам, че няма да ни отнеме повече от десет минути. И мен ме притиска времето.

— О, кей Алекс! Кога?

— Бих искал да е още днес, но в последния момент възникна проблем, с който не мога да се преборя. От утре ти избираш кога. Ще ми се наложи да се съобразя с теб.

— Таня, програмата ми за утре? — натисна бутона Липски.

— Между 13 и 30 и 14 ч. И ви е на път — компютърът Таня сработи моментално.

— Алекс! Между 13 и 30 и 14 утре?

— О кей! В „Савоя“. До утре, приятелю!

— Радвам се, че се чухме. До утре!

През останалата част от деня, на няколко пъти, Липски се опита да изрови от паметта си нещо — бегъл спомен, преживяване, па макар и мимолетно. Сега вече знаеше, че годините във въздушнопреносимата са били най-хубавите в живота му. Спомни си какво ли не, но не успя да си възпроизведе кой точно беше Алекс? Спомените го поосвежиха и вечерта преди лягане си помисли, че май се радва на възможността да се види с човек от времето на авантюрата, наречена младост.

На другата сутрин имаше заседание на Управителния съвет на банката. Андрей Липски, както винаги, го проведе стегнато, без да отпуска бърборковците да се радват на красивите думи, които могат да произвеждат.

Беше консерватор, както се полага на един шеф на банка, но от време на време имаше видения, на които вярваше. Те му даваха привидно малко ексцентрични идеи. Идеите пък, уж рисковани, докарваха добри пари и запушваха устата на противниците. Самият Липски приемаше нещата по друг начин. Той не вярваше на алхимията на мисълта. Предпочиташе да говори за добра професионална интуиция.

Въобще, цялата му кариера протичаше в типичното за занаята състояние на динамично равновесие. С чиновническа прилежност и почуквания под кръста. Но имаше един определящ факт — японците харесваха и безусловно вярваха на Липски. С това не можеха да не се съобразят хората от ситнежа — дребни акционери и експерти по направления.

Заседанието мина през неизбежните заяждания на дребно, прикрити под формата на прогнози и анализи. Стана въпрос и за спонсориране на някакъв институт, но Липски наложи традиционното си виждане по въпроса — никаква благотворителност! Който иска да има пари, не трябва да ги сее с редки пръсти за задоволяването на нечие любопитство, прикрито под формата на наука. Не, че и от наука не може да се печели. Напротив! Но ако някой има интерес от изследвания, да си развърже кесията! Всички почувстваха за пореден път, че Липски е непотопяем.

Леко възбуден, в два без двайсет, Господин Директорът на „Фокуда банк“ пристигна в „Савоя“. Лакеят с ширити и галуни на наполеонов маршал го посрещна с необходимия поклон. В салона имаше двама самотни мъже, затова Липски каза тихо:

— Алекс?

— Очаква ви на онази маса до прозореца. Току-що сервираха и кафетата.

„Алекс... Алекс? Дали и аз приличам на този поотпуснат мъж, с торбички под очите? Нито го познавам, нито си го спомням... Най-вероятно и през неговата глава ще се изтъркалят мисли, подкиселени от съжаление към отминалите дни...“

— Здравей, Андрей! Радвам се да те видя! Заповядай, седни!

— Удоволствието от срещата е изцяло за мен, Алекс!

Здрависаха се, без да се прегръщат или потупат по раменете. Това направи добро впечатление на Липски.

„Гласът му звучи приятно и искрено. Не се натиска да интимничи. Защо ли не съм го запомнил? Такива се открояват. Всъщност кой го знае какъв е бил на двайсет? Може да е бил обикновен комплексар, който не изпъква? После се е пооблъскал и е станал това, което е сега — симпатията...“

— Извинявай за бързането Андрей, но си позволих да поръчам кафетата. Придобил съм глупавия навик да се вторачвам в часовника.

А някои шегаджии твърдят, че тази машинка била полезна. Ти вярваш ли им?

Отпиха по глътка. Липски механично отбеляза, че кафето има интересен, но наистина приятен вкус.

— Не че им вярвам, но съм принуден да се съглася с тях. — повдигна рамене Липски. — След някоя и друга година, когато се пенсионираме, сигурно ще започнем да се тюхкаме защо бързата чудесия изведнъж се е обидила и едва-едва крета... Арабите имаха някаква мъдрост, че дните се влачели, а годините летели...

— Даже обикновения часовник втъпява категорично правилността на теорията на относителността. Времето наистина ту се разтяга, ту се свива. Защо ли малцина вярват на Айнщайн? — замислено каза Алекс.

— Може би, защото нямат пипе да го разберат докрай. Или защото е евреин.

— Неприятно е да си го признаем, но във всеки от нас живее по един малък Хитлер. Но всеки си го крие грижливо в гънките на мозъка — засмя се Алекс.

— Така си е — съгласи се Липски. — Фактите трябва да бъдат приемани такива каквито са, а не разкрасени и напарфюмирани по последната мода.

— Имаш гъвкава и чуплива мисъл, Андрей...

— Работата ми го налага — Липски прие без ентузиазъм комплимента. Отпи от кафето и попита незаинтересовано: — Алекс, стари приятелю! Ти всъщност какво работиш?

Алекс погледна часовника си и се усмихна:

— Искаше ми се да си побърборим пет минути за въздушнопреносимата, ама май ще трябва да се откажем. А честно казано, предпочитам да поразтоваря. Но... Какво работя ли? Наука. Изследвания. Ogлавявам институт към една частна фондация. От време на време поизкрънкваме пари и от държавата срещу разработка на някои проекти. Но държавата се държи като арменец-лихвар. Да има как само да иска, без да дава.

— Не знам дали ще се съ согласиш с мен, но личното ми виждане е, че държавата не е най-умното нещо, което човечеството е измислило. — Погледна механично към ръкава на Алекс. „Суоч“. „Поне за тридесет хиляди. Надали нещата му вървят толкова зле, щом може да

окачи такова нещо на ръката си?...“ — И с какво си блъските главите? Ако не е тайна, разбира се...

Алекс се засмя. Лицето му бе вече доста поизносено, но умееше да се усмихва наистина хубаво. Даже с торбички под очите.

— Тайна е. Но за теб ще пооткрехна завесата. Методи за въздействие, основани на естествени природни механизми, които човек е отвикнал да използва. Ти върл материалист ли си? Кафето е хубаво, нали?

— Хубаво е. Знам ли какъв съм? Банкер съм, значи трябва да съм материалист...

— Според теб, шаманите владеят ли някакви хватки или са просто шарлатани?

— Сварваш ме неподготвен. Просто нямам мнение по темата.

— Ти сам разбираш, че това за което си говорим трябва да си остане между нас — усмихна се предупредително Алекс. — Та, на въпроса ти. Същността на изследванията ни е ... връщане към нещо от миналото, което и днес би вършило работа. За да не навлизаме в подробности ще ти кажа например, че шаманите, които си разбират занаята, са направо опасни.

— И какво им е опасното? — разсеяно любопитно се поинтересува Липски.

— Пак за да избегнем подробностите, ще ти го илюстрирам практически. Усещаш ли някакви спазми в стомаха?

— Това нередовно хранене... Едва ли има човек на нашите години, който да е в ред с храносмилането.

Алекс се засмя добродушно.

— Да, ама в случая не става въпрос за лошо храносмилане. След секунди можеш да усетиш жестоки болки. И то не само в стомашната област, но и в сърдечната. А докато дойдат от „Бърза помощ“, току виж ги изпреварил инфаркта. Или пък инсулта. Варианти много...

Андрей Липски почувства, че го облива ледена пот. Вторачи се в Алекс, но той издържа погледа му. Първата, неконтролирана мисъл, която премина през съзнанието на Липски бе: „Защо си помислих, че тоя е добряк?“

— Алекс, ние наистина ли се познаваме от Първа въздушнопреносима?

— Не, разбира се. Аз съм минал през нея две години след теб. Но самото ѝ съществуване бе добър повод за запознанство, нали? Засилват ли се малко болките в стомаха?

— Човече, какво искаш от мен?!

Алекс се усмихна по неговия си маниер, добродушно.

— Всъщност, нищо особено. Двестата хиляди, за които днес е станало на въпрос на съвета.

Болката се засили съвсем осезаемо.

— И откъде знаеш, че съм отхвърлил варианта със спонсорирането?

— Андрей, аз наистина се радвам, че се запознахме. Попроучих те доста детайлно откъм работа и виждания. И колкото повече неща научавах за теб, толкова по-симпатичен ми ставаше, повярвай ми. Не беше необходимо да бъда кой-знае какъв прогнозист за да се досетя, че ще отхвърлиш идеята за даване на пари на вятъра. Ти си истински banker, а истинският banker не се разделя лесно с парите си.

— И какво ще стане, ако все пак не ти ги дам? — опита се да бъде твърд Липски.

— Инфаркт, инсулт... Или каквото си избереш. Наистина си ми симпатичен, но от тук нататък просто липсва алтернативата — нямаш право на отказ!

— Ти си отвратителен и опасен мошеник, Алекс! Не ти ли минава през ума, че мога да се съглася привидно, а после да те разоблича?

— Нека говорим сериозно, Андрей — сговорчиво предложи Алекс. — На думите ти ще повярват толкова, колкото на легендите за оная голяма риба от Лох Нес. А методът е дистанционен. Инфарктът може да те достигне даже когато си далеч от мен.

— Боже мой, ти си наистина опасен човек. С това което можеш, си в състояние да си организираш диктатура над целия свят. И да правиш каквото си поискаш...

— Не е точно така, приятелю — сподели Алекс. — И затова няма да го направя. И не защото съм лишен от амбиция. Просто знам, че диктатурата коства нерви и на диктатора. И то — много! Въпрос на ценностна система е, а аз поставям на пръв план малките неща от живота. Знаеш ли каква радост е да отидеш да ловиш пъстърва в Тирол? Там има такива прелестни местенца... И срещу това —

диктатор на стари години. Мразят те милиони. Оглеждаш се на всеки ъгъл. В края на краищата, все пак ти скрояват шапката. Благодаря! Предпочитам да се занимавам с рибите от Тирол.

Болката в стомаха започна да става нетърпима.

— Окей! — каза Липски. — Двеста хиляди! И нито грош повече!

— Андрей, приятелю... Не те лъжа като казвам, че си ми симпатичен. Не само че няма да говорим и за грош повече. Ще се съглася в аванс и с второто условие, което трябва да ми поставиш — няма да има и втори път!

— Добре. Приемам! Но болката започва да става нетърпима...

— Ще минеш само с едно леко разстройство — позасмя се Алекс. — И понеже може да се забавиш, ето ти листчето с банковата сметка на фондацията. Наистина се радвам, че се запознахме. Бъде здрав! И тръгвай към тоалетната...

* * *

— „Унивърсъл комершъл“, добър ден! Какво ще обичате?

— Добър ден, моето момиче. Ще те помоля да ме свържеш с господин Малич!

— Имате ли договореност да се чуете?

— Не, моето момиче. Откъде толкова време? Обаждам се, защото възникна необходимост. Предай на господин Малич, че го търси Алекс от Втора бронетанкова...

„Всъщност, глупак е този, който твърди, че една секретарка може да се окаже непреодолима бариера. Когато знаеш как да подходиш към тях, секретарките са просто душички...

След разговора с госпожицата ще трябва да мина през аптеката. Всеки нов клиент заслужава специално внимание. И отделна кутийка разхлабително. А съвременната фармация е наистина на ниво. Хапчетата от синята опаковка придават такъв неповторим вкус на кафето...

И да не забравя! Трябва да пускам вече по стотарка на келнера! Добро е момчето и добра работа върши... Макар че... и петдесетарката го радва. Но, от мен да мине! Със стиснати пръсти бизнес не се прави...”

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Защо ли е прието хората да се делят на добри и лоши? Аз така и не успях да направя съществена разлика между Алекс и Андрей... Симпатични са ми и двамата.

ИМПЕРАТОРЪТ НА МБУТУ

Още при втория сигнал на телефона инспектор Жано вдигна слушалката. Сънят му вече бе изтънял. Доста време бе държал ръката си в едно положение и тя започна да изтръпва. Отмести внимателно котката от прегъвката на лакътя си. Персийката измяука недоволно и се прозина, огъвайки гръб. Гледаше го възмутено. Как може да ти развалят съня по такъв неподобно нахален начин?

Обаждаше се сержант от нощния екип. Малко припряно обясни, че всъщност работата не била толкова спешна, но отец Навал от манастира Сен Мен сюр Сена помолил лично да бъде извикан точно инспектор Жано.

— Добре, добре. Не се притеснявайте. След петнайсет минути колата да ме чака долу — нареди инспекторът.

Преди около две години остана сам. Мадам Жано се държа мъжки до последно, но според собствените ѝ думи, бе станала колекционер на всички възможни и известни болести. А с такава колекция не се живее много. Смъртта ѝ беше облекчение и за двамата. Около месец след това в апартамента се появи Сиси, глезена и егоцентрична. За разлика от другите котки, Сиси не понасяше да бъде галена. Единствената форма на интимност която търсеше, бе да легне да спи върху прегънат лакът. И винаги се нервираше, когато човекът до нея опита да смени положението на тялото си. Затова, а все пак и заради годините, инспекторът обикновено отиваше на работа със зачервени очи.

Отец Навал бе приятел на инспектора. Опознаваха се постепенно, с години. Когато разполагаше с време, Жано обичаше да ходи до Сен Мен. Манастирът имаше свое интелигентно и елегантно излъчване, което струеше отвсякъде — като се започне с панорамата на вековната букова гора в долината и се стигне до сградите, изградени в продължение на столетия по някакъв, едновременно каноничен и своеобразен тертип. Освен естествената красота на пейзажа имаше още нещо, което придърпваше душата на инспектора към манастира. В

криптата му имаше картина с банален сюжет — „Тайната вечеря“. Беше нарисувана преди около два века от...

Чак когато седна в колата, погледна часовника си. Права беше Сиси да се сърди. Три и нещо. По това време и Бог спи...

Много му се искаше да придреме, но след това го чакаше мъчително разбудане. Предпочете да пусне радиото. Заслуша се в музиката. Мелодията бе богато орнаментирана — вероятно музикална подложка на филм. Звучеше величествено и тревожно. Създаваше усещането, че всеки момент ще започне нещо, което...

Отец Навал го чакаше в началото на манастирския парк. След като се здрависаха, мълчаливо го поведе по алеята към криптата. Още щом поежа в тази посока, инспекторът почувства неприятна болка в сърдечната област. Вратата на криптата бе притворена. Отецът намери с отработено движение електрическия ключ и запали осветлението. Както и можеше да се очаква, „Тайната вечеря“ не бе на мястото си.

Картината бе нарисувана преди около два века от монах, служещ в този манастир. В поразкрасен вид, историята описваше трогателен сюжет за млад мъж, който рисувал ден и нощ, вдъхновен от небето. По това време върлувал жесток мор, но Бог го пазел от страшната болест. Веднага след като свършил картината, Всевишният все пак го прибрал при себе си. В рая, естествено. Чрез творението на неговите ръце показал собственото си виждане за красотата в земния живот преди прехода към небесния.

Картината на отец Люмиер бе наистина впечатляваща.

Фигурите бяха някак източени, очите на Христос и Йуда блестяха. Простата дървена маса беше поставена не в голяма стая, а на веранда. Композиционният трик позволяваше да се разкрие безкрайно нюансиран пейзаж. Съчетанието на синьо и зелено надминаваше по въздействие най-доброто, правено и от известни художници-маринисти. А се знае, че добрия маринист може да нарисува дори само една вълна така, че да носи посланието на величествена катедрала.

Имаше още един умно съобразен момент. Картината бе поставена така, че светлината на единствения прозорец от цветна мозайка си играеше постоянно по някакъв неповторим начин с колоратурата ѝ. Поради постоянното движение на слънце и сезони, картината непрекъснато се променяше. Можеш да стоиш с часове пред нея и да затъваш в безкрая на света, който ти разкрива. Един път,

преди години, мадам Жано бе казала: „Имам усещането, че Салвадор Дали не се е учил от Леонардо, а от отец Люмиер.“ Асоциацията бе точна — сходството между тайните вечери на Дали и отец Люмиер бе очевидно.

Мълчаха. Инспекторът въздъхна.

— Да излезем. Искам да запаля цигара.

След като отец Навал изгаси осветлението, двамата мъже усетиха плътността на предизгревното притъмняване. Между дърветата самотно прозираше само разкошната като диамант искра на Венера.

— Да ти идва нещо на ум? Някакво усещане, някакъв вътрешен глас? — попита инспектор Жано.

Отец Навал взе от ръката му кутията и опипом си извади цигара. Запали я, помълча, изкашля се.

— Нещото е само едно. Но много силно, настойчиво! Ако ти го кажа, не се връзва със засуканите фабули, които витаят около твоя занаят.

Инспекторът се засмя.

— Нямаш си на представа колко прозаичен може да бъде занаятът ми. И с колко елементарни схеми на действие се сблъсквам понякога...

— Преди години — започна отец Навал, — тук се завъртя един... Продукт на смесен брак на францужойка с африканец.

— Продукти ли ги наричате, или чада Божии?

— Някои са продукти, а други чада Божии — отказа да забележи иронията отец Навал. И продължи: — Продуктът искаше да стане послушник и да поеме по пътя на служението на Бога. Ама му беше много гореща кръвта и не издържа дълго. Казваха, че се записал в Чуждестранния легион. Но и от там избягал. Чувал ли си за държавата Мбуту?

— Срещал съм нещо по вестниците... Май беше някъде из Африка. Ама къде точно — не помня — призна инспекторът.

— Това което аз знам е, че в резултат на гражданска война, държавата Лемото се разцепила на две. Едната половина станала република с пожизнен диктатор, наричан за по-благозвучно президент. Другата, Мбуту пък е монархия с пожизнен император. Та, нашият човек станал император...

— Това има ли нещо общо с кражбата на картината? Или искаш да ми съобщиш, че сте решили да поставите мемориална плоча в парка на манастира? — подсмихна се инспектор Жано.

— Преди три дни тук цъфна Негово Величество със свита, натоварена в пет Мерцедеса. И направо заяви, че бил дошъл за да купи картината. Знаел, че манастирът се намира във финансово затруднение и бил готов да ни предложи добър вариант. Без да го питам за цена обяви с гордост, че е готов да жертва двеста хиляди. Докато му казвах няколко пъти все едно и също — тази картина принадлежи на Бога и на манастира — той няколко пъти вдига цената. Стигна до милион. След поредния отказ заяви, че оттук-нататък картината все пак ще продължи да принадлежи на Бога, когото много почитал, но и на империята Мбуту, която отговорно управлявал...

Инспекторът отиде до колата и нареди по телефона каквото трябваше. Че личната среща с Негово Величество трябва да се уреди възможно най-бързо.

... Докато обясняваше колко уважава френската държава и държавност, Императорът поръча шампанско. После продължи да бърбори за милите спомени и за решението си да се отдаде в служба на Бога още на младини. Обстоятелствата се променили и се наложило да поеме по друг път, но Негово Величество винаги е носил в сърцето си любовта към Франция. Майката на съвременната модерна държавност и демокрация, която...

— Извинете — прекъсна го тихо, но достатъчно твърдо инспекторът. — Дошъл съм да говорим по друг въпрос.

— На Ваше разположение съм. Слушам Ви инспекторе. — Императорът се намести удобно в тапицирания в златистожълто фотьойл.

— Преди три дни сте посетили манастира Сен Мен сюр Сена?

Императорът кимна в знак на съгласие. И поясни:

— Нали Ви казах, че имам сантимент от младостта, свързан точно със Сен Мен... Неговите непробродни гори, поляните сред тях...

— Императорът явно имаше слабост към изящна литературна изразителност. Това, което може да бъде казано с две думи, при него се казваше с двеста.

— Предлагам да говорим по същество — предложи инспектор Жано. — Без вариации по темата. Вие сте предложили на отец Навал

някаква сума за една картина...

— Точно така, точно така — побърза да се съгласи Негово Величество. — Докато се подготвях за служението си, аз всеки ден прекарвах часове пред тази вълшебна картина. Магията, която струи от нея ме караше да мечтая как някога, когато стана богат, ще я купя и ще построя в сърцето на моя континент храм, достоен за нея. Храм на демокрацията и мъдростта. Добре звучи, нали?... Ето, че това време дойде и аз заявих на отец... как му беше името... — Навал, да Навал. Предложих му добри пари. Но той се оказа ужасно безтактен и неотстъпчив!

— Има ли някаква връзка между Вашето предложение и изчезването на картината тази нощ? — осведоми се инспекторът.

— Нима тя е изчезнала? О, Боже... Знаете ли, инспектор... как се казвахте — Жано, да Жано... Инспекторе, може би това е знак от Бога. Даже, ако бъда малко по-смел в предположенията си, няма да се учудя, ако тази картина се появи след време в моята родина. Там ще ѝ се окаже подобаващата почест. За нея ще бъде построен специален храм. Представяте ли си — „Храм на демокрацията и мъдростта“ в сърцето на Черния континент. Този храм ще символизира...

— Защо ми се струва, че говорим за обикновена кражба, а не за някакъв акт на святост?! — не прикри раздразнението си Жано.

— Инспекторе! — театрално разпери ръце Негово Величество. — Нима ще обвините един държавен глава в деяние, което е заклеймено от морала на цивилизования свят?

— Картината все пак не се намира на обичайното си място. След Вашето посещение. След Вашето изказване, че оттук-нататък тя ще принадлежи пак на Бога, но и на империята Мбуту.

— Така ли съм се изразил? — искрено се учуди Императорът. Размисли малко. — Честно казано, не помня. Но може би чрез моя глас е говорил сам Бог? Аз съм човек с мисия и е съвсем естествено чрез моите уста да говори и Бог...

— Нещото, което аз съм чувал е, че Бог говорел понякога чрез устата на лудия. Но това е встрани от темата. Смятате ли, че ще успеете все пак да изнесете картината? Крадената картина — натърти Жано.

— Инспекторе, инспекторе... — въздъхна Негово Величество. — Според някаква статистика, около 90% от, както вие грубо се изразихте

„крадените картини“, не се завръщат при собствениците си. Нима можем да виним Бога за това? Нима имаме право да го обвиним, ако тази направо свещена картина в един хубав момент се окаже в сърцето на Черния континент? Където за нея непременно, ще бъде построен храм, достоен за величието ѝ!

— При Вас, Ваше Величество, е много лесен преходът от хипотетично възможното до нещото, което ще стане непременно. Не намирате ли? — попита добродушно инспекторът.

— Така ли се получава? Не съм обърнал внимание. Инспекторе, шампанското е великолепно, а Вие така и не го опитахте. Освен страна на демокрацията и модерната държавност, Франция е и земята, която по неповторим начин твори, да това е думата, твори най-великолепната, божествена напитка — шампанското. Даже само поради тази причина, Франция може да бъде наречена любимка на Бога! Наздраве инспекторе! Френското шампанско е в състояние да вкара в правата вяра даже езичниците!

Не сте прав, просто не сте прав, че не отпихте от тази напитка за богове! Сбогом, инспекторе! И... бон шанс!

Инспектор Жано изслуша търпеливо последната тирада на Императора. Стана, поклони се учтиво.

— Опасявам се, че не е сбогом, а довиждане, Ваше Величество...

Положението бе деликатно. Поради съмнението в явна съпричастност на Императора към кражбата, той нямаше право да напуска Франция до завършване на разследването. Ако е обикновен гражданин. Да бе дошъл поне инкогнито... Имаше възможност да бъде задържан доста време по формални причини, до персонифицирането му. Но той бе дошъл с името и позицията си. Наистина Франция и Мбуту нямаха установени дипломатически отношения и съответно, можеше да се играе пак на формализъм, но и това бе до време. Бонтонът си е бонтон. А във външната политика той е направо задължителен. Затова, Негово Величество бе запитан по съответния дипломатичен канал не би ли могъл да остане на територията на Франция до изясняване на досадното недоразумение. Негово Величество обеща да оказва пълно съдействие на органите на следствието още четири дни. Повече не можел, защото неотложни държавни дела го зовяли да се върне в страната, която ръководи.

А да... И още. Инспекторът, с когото Негово Величество бил разговарял по случая, му бил направил много добро впечатление. Не може ли да се срещне с него поне още веднъж? Искал да му направи личен подарък като жест на уважение към френската държавност в негово лице.

Всъщност, наивността на отците от Сен Мен бе направо трогателна, за да не кажем глупава. Вероятно, сам Бог бе опазвал от кражба картината до онази вечер. Но, вероятно и на него му бе омръзнало да бъде в ролята на нощен пазач и бе вдигнал ръце.

Вратата на криптата бе от масивни букови талпи, оребрени с ковано желязо. Затваряше се с огромен ключ, който въпреки внушителните си размери бе крайно елементарен като механизъм.

Разчиташе се основно на двата неуморни добермана, които сновяха пъргаво по алеите на манастирския парк денем и нощем.

Но в онази нощ душите на неуморните добермани се бяха възнесли към небето. След като коремите им се бяха натъпкали с варени пилешки дробчета. Анонимният им благодетел бе добавил към дробчетата някакъв химикал за привкус. Въпреки естествената си проклетия, доберманите въртяха предано остатъците от опашките си на всеки, от когото се носи изкусителната миризма.

Пръстови отпечата̀ци естествено нямаше. Имаше някакви следи от обувки, но кой професионалист не би изхвърлил обувките си, след като си е свършил работата?...

Лесно откриха и мястото, на което е била паркирана колата. Върху меката крайпътна пепел, учебникарски ясно личаха следите от гумите ѝ. Съдейки по цолажа им, това бе някаква малолитражка. Ако бъде намерена, лесно ще бъде идентифицирана. И какво от това? Най-вероятно тя няма да бъде намерена. Защото ще е потънала своевременно в някой язовир. Ако не е била взривена на някоя горска поляна. Освен това, гарантирано, е крадена.

Три дни преминаха в търсене на нещо по-съществено и уличаващо Мбутийския император. Нещото така и не бе открито. На четвъртия ден предадоха на инспектор Жано веднага да отиде до хотела, в който е отседнало Величеството и да си вземе довиждане, заедно с подаръка. Нали в инспекторската персона се олицетворява френската държавност...

Жано отиде до хотела чак по обяд. Величеството току що бе отпътувало за аерогарата, но бе оставило подаръка. Свой портрет в цял ръст. С ордена на най-високото отличие на империята Мбуту „Златна гъсеница с диаманти“. Вероятно, за да се подсили ефектът имаше и посвещение:

„На моя приятел, инспектор Жано. Приятелю, надявам се да не взимаш прекалено лично професионалните си амбиции. И да се научиш да приемаш фактите такива, каквито са.

Горя от нетърпение да се прибера в страната си, в сърцето на Черния континент. Ще възложя на най-добрите си архитекти да проектират храм, достоен за творението на един велик художник.

Нека името на този художник да остане една наша малка, приятелска тайна!

ВАШ ЗАВИНАГИ:

Генералисимус на Мбуту;

Сеньор на ордена на ловците;

Велик председател на съюза за защита на певците-синигери;

Патрон на лигата на астрономите-традиционалисти;

Кавалер на ордена «Златен банан» I степен;

... Поради вродената си скромност ще пропусна останалите 28 титли и звания. Ще завърша с най-важното за мен:

Кавалер на ордена на «Златна гъсеница с диаманти»

ИМПЕРАТОР НА МБУТУ ХАЙЛЕ & ХАЙЛЕ I“

Портретът бе дело на кадърен професионалист. Инспектор Жано помоли двама полицаи да го занесат до жилището му на „Рю дьо нюи“ № 47. Един обикновен инспектор не получава всеки ден подарък от император.

През същата нощ, на разклона на основното шосе, минаващо в близост до манастира, бяха извършвани внезапни полицейски

проверки. Единият от полицаите си спомни, че е проверявал два пъти документите на шофьор, чиято кола, червена на цвят, бе отишла по шосето към селцето и манастира и се бе върнала оттам. И това се бе случило горе-долу по време на кражбата на картината. Друго. Картината е можела да бъде поставена само на задната седалка на малката кола, защото не би се побрала в багажника. Полицаят бе категоричен: ако е имало картина, би я запомнил. И съответно, би проверил как стоят нещата. „Моля ви се, господин инспектор! Не сме от вчера...“

Едва на петият ден се достигна до нещо по-съществено. В Ливри, на няколко километра от манастира живееше Дени Боазон, скромна местна знаменитост, първи пияница на селото.

Той си спомни, че когато се прибирал от кръчмата около един и половина след полунощ, видял на улицата до плевнята спряла кола. Червено Рено, малолитражка. Когато го доближил, Реното потеглило.

— До плевнико има стълб с улична лампа. Бдително отидох да огледам на място, макар че малко трудно движех. Тук хората са проклетни, гос'ине. Мина ми през ума, че някой може да ми подпали плевнико. Не миришеше на изгоряло и си помислих, че някой е спрял да пусне една вода. Човещина, гос'ине...

Преровиха плевника. Дълбоко в сламата намериха заровен голям плосък кашон, облепен с черен скоч.

Инспектор Жано разпореди да не го отварят, а да го закарат в жилището му на „Рю дьо нюи“ № 47. След като го качиха на втория етаж, полицаите останаха долу в колата. Около половин час по-късно, инспекторът им се обади да дойдат. Нареди им да вземат кашона. Отидоха при селската плевня и отново го заровиха в сламата.

На въпроса на съобразителния сержант няма ли да оставят секретен пост някъде наоколо, инспекторът отвърна с прозявка:

— Нощем трябва да се спи. Кого да накажем да остане буден и да си приказва със селските таласъми?

Две седмици по-късно, при съблюдаване на всички мерки за секретност, в двореца на Негово Императорско Величество Хайле & Хайле I, Генералисимус на Мбуту, бе доставен голям плосък кашон.

Негово Величество изгони всички от залата и благоволи да си налее сам чаша френско шампанско. Нещата се подреждаха по ноти. Вече бе започнало проектирането на великолепия Храм на демокрацията и мъдростта.

Без да бърза, Негово Величество започна да разлепва черния скоч, с който бе облепен кашона. Понеже бе изпразнил вече първата чаша, Негово величество си наля отново. Но този път остави пълната чаша отстрани. Искаше, докато съзерцава картината да си пийва от питието за богове — френско шампанско.

Хвана внимателно рамката, затвори очи и я подпря опипом до стената. Отвори очи, гледайки встрани, взе чашата и направи няколко крачки назад. Знае се, че всяка картина се възприема по-добре от разстояние.

В следващия момент усети как шампанското се разплиска върху пръстите му.

Картината бе наистина хубава, творение на човек с усет към красивото. Казано по-прозаично, тя бе дело на кадърен професионалист.

Първата, неконтролирана и нелепа мисъл, която мина през главата на Негово Величество бе: „Защо ли поръчах да проектират храма?“ Плисна остатъка от шампанското върху пода.

Отиде до прозореца и разсеяно започна да си прави масаж на челото. Стоя така няколко минути. „Трябва да мисля позитивно!“ — нареди сам на себе си. Обърна се, загледа картината и усети приятна топлина. Отдаде се на чисто естетическо съзерцание: „Каква дълбочина на мисълта излъчва този поглед...“

Негово Величество постоя известно време замислен, после се усмихна.

Три години по-късно, в центъра на столицата Мбуту-Мбуту бе открит Храм на демокрацията и мъдростта — лек, изящен и стilen по своему. Бе съчетал в себе си традицията на империята Мбуту и най-новите виждания на съвременната архитектурна мисъл.

Пристигнаха гости от много страни. Дипломати, влиятелни бизнесмени. Зад стабилни заграждения се изсипа цялото население на Мбуту-Мбуту. Както се полага за такива случаи, бе обещана кльопачка

на корем, затова тълпата ревеше възторжено, приветствайки своя император.

В огромната зала на Храма на демокрацията и мъдростта, на централно място, сияейки в неподправено великолепие, бе поставена огромна картина. „НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ХАЙЛЕ & ХАЙЛЕ I С НАГРЪДНИЯ ЗНАК НА «ОРДЕНА НА ГЪСЕНИЦАТА С ДИАМАНТИ»“

А в криптата на манастира Сен Мен сюр Сена бе инсталирана система — последен писък на охранителната техника. Монасите се обзаведоха и с двойка бултериери, които взимаха храна само от ръката на отец Рение.

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕНА РАЗКАЗА: Навън блъскаше дъждът на лятна буря. Бях се излегал в уютния кръг на нощната лампа и разглеждах репродукции на Салвадор Дали. Дълго гледах „Тайната вечеря“ и така заспах. Останалото бе сън в който се появи симпатичен, бърбърив чернокож с весело-нахални очи.

НЕВИДИМО ПРИСЪСТВИЕ

— Кой е следващият, Анет?

— Господин Ануи. От Националната асоциация за банкова охрана. Господин Ануи моли на разговора да присъства и нашият шеф на охраната.

— Добре. Извикай го.

Господин Трюфел уморено се протегна в удобния ергономичен стол. Столът е наистина удобен, но този застоял живот... Пък и срещата с надутия пуяк Ланчини, шефът на охраната на банката, винаги сваля по малко от градуса на настроението. Макаронаджията умре да се прави на интересен. Ходи облечен в сиво, с прихлупено бомбе на главата, като типичен герой на Чандлър. Гледа изпитателно и вероятно, според самооценката си, е супер. Много обича да раздува връзките си с полицията, откъдето дойде преди три години. Господин Трюфел не знаеше защо не обича шефа на охраната, но знаеше, че наистина не го обича.

— Добър ден, господин Трюфел. Приятно ми е да се запознаем.

Господин Ануи седна на предложението му стол и замълча. Явно чакаше появата на шефа на охраната, за да не повтаря едно и също нещо два пъти. Това се хареса на господин Трюфел — не се прави на важен, не тръгва да завързва служебно приятелство още от вратата...

Ланчини влезе по обичая си тихо като таласъм и мълчаливо се ръкува с шефа си. Господин Трюфел ги представи един на друг:

— Господин Ануи от Националната... федерация...

— ... асоциация за банкова охрана.

— Ланчини, главен специалист по охраната на банката.

Нарочно го подразни. Ланчини обича титулуването си „шеф“. Специалист, па макар и главен не му звучи достатъчно авторитетно. От прякора си „Пуяка“ направо пощурява. А господин Трюфел бе доволен от единоумислието с чиновниците си. Прякорът е наистина уцелен.

Тримата седнаха около масата. Господин Трюфел кимна към господин Ануи: „Моля. Говорете.“

— Националната асоциация планира провеждането на серия практически тестове за обективното състояние на охраната на банките. През някой от следващите десетина дни ще бъде симулиран опит за обир на паричните ви гишета. На базата на констатираното за състоянието и възможностите на вашата охранителна структура, взаимодействие с полицията и т.н. ще се правят изводи, ще се набелязват конкретни мероприятия.

Господин Трюфел го погледна с лек интерес:

— Ще има ли пуканици, маски, това-онова?...

— Ще има, разбира се. Но с халосни патрони. В плана трябва да бъдат посветени минимално количество хора. Във всеки случай не и касиерките например. Симулацията трябва да даде максимално обективни резултати. Нашите „нападатели“ ще дойдат с чували, в които да се сложат парите. Но понеже става въпрос за пари, специална роля е отредена на т.н. „невидимо присъствие“. Ваш човек трябва ще влезе в колата на „нападателите“. Ще му бъде дадена един дискретен предавател, с който периодически да маркира маршрута. Нали разбирате, ще се отработва и вариантът заложник на банката ориентира преследвачите. А и... доверието си е доверие, но вашите пари трябва да си бъдат пред очите на ваш човек...

Интересно, но не чак дотам... Господин Трюфел помоли двамата господа да уточнят детайлите в кабинета на господин Ланчини. „Лек ден, господа!“

В следващите дни банката вече не приличаше на себе си. Очакването на „обира“ разбира се, стана известно и на Зу от бюфета. Касиерките ходеха като рожденички — в края на краищата на тях се падаха главните роли. За Ланчини да не говорим! Успя да изтормози с указания, нареждания, заповеди и напомняния хората си така, че ако до този момент все още бе имало някой, който да не го мрази, не остана човек, който да не го ненавижда.

Шефът на полицейския участък направо побесня:

— На мен главата ми се е запалила, а вие ще ми правите театър. Никакви коли няма да ви пращам. Нека тия, от вашата федерация по...

— Национална асоциация за банкова...

— Все едно! Тия, от вашата театрална асоциация да си... Няма да пратя коли и това е!

Ланчини бе доволен. Не, не това бе думата. Пукаше се по шевовете от удоволствие, че може да тормози бившия си началник. Нямало да прати коли! Ще прати и още как! Няма къде да ходи и затова беснее...

Всяка сутрин Ланчини заставаше в дъното на салона със зелената лента на левия ръкав. Това беше договореният маркер за ориентация на „нападателят“. На четвъртият ден се чувстваше вече нервен. Ако вземат да се откажат от провеждането на операцията именно в неговата банка, авторитетът, който според собствената му преценка бележеше рязък възход, щеше рязко да падне. Къде се бавят тия обирджии?...

... Има Господ! Пикапът им спря малко встрани от банката. Да, номера съвпаднаше. Сиви, полуспортни екипи, маски, както си му е редът... Изстрелите, макар и халосни, накараха посетителите безропотно да легнат по очи на пода. Естествено, никой не обърна внимание, че въпреки, че един от „нападателят“ запука срещу прозорците, стъкла не се посипаха. Това можеше да бъде забелязано само от професионалист. Всред всеобщата паника, само фигурата на господин Ланчини остана права и странно спокойна.

Момичетата от гишето дружно започнаха да пълнят чувалите. По едно време един от „нападателят“ смигна на Елиза и ѝ каза само с устни, без звук: „А паник-бутона?...“ Симпатияга! Елиза го погледна с благодарност — вярно, че беше забравила. Натисна бутона.

Че няма къде да ходи и ще трябва да прати две коли, го знаеше и шефът на участъка. Но никой не можеше да му отнеме възможността да си направи малка гаргара. За „мероприятието“ беше отделил екипите на Жижо и Малроа — най-големите мърди, които човек може да си представи. Когато дойде сигналът от банката, те тъкмо пиеха следобедното си кафе за разбуждане. Макар и набързо, си допиха кафето. Джаджичката за индикиране на преследваните работеше без грешка. Но тъкмо да пресекат „Булевардът на победата“, в пресечката, пред тях се набути някакъв заплес. Колата на Жижо го лашна и почти го изнесе на тротоара. Докато слязат, докато му креснат, за да му вземат страха, докато възстановят движението, минаха няколко минути. Приборът маркира, че колата на „нападателят“, вместо да се възползва от внезапно отдалата ѝ се възможност да увеличи аванса си, кой-знае защо, също спря. Делеше ги около километър и половина.

Ланчини стоеше до шофьора и слушаше с интерес разговорите от настроената на полицейската честота радиостанция. Предварително се досещаше, че бившият му шеф ще задели за екшъна именно екипите на Жижо и Малроа. И инката има право на дребно отмъщение. Но неразборията около сблъскването надхвърли очакванията му. И след години ще има материал за коментари как полицията се е справяла с една ситуация на ужким... А ако възникне истинска?! Да, бившият му шеф ще си изпати. Трябва да си изпати!

А шофьорът си гледа сериозно задълженията. Не сваля маската, вижда се, че не сяда за пръв път зад волана. Когато чу речитатива на Жижо не издържа и се засмя. Спря без да изключва двигателя, извади от жабката кутия шоколадови бонбони „Петит шат“^[1] и приятелски почерпи Ланчини. И да иска, Ланчини не можеше да му откаже — това бяха любимите му, леко нагарчащи бонбони. Вероятно поради леката възбуда, горчивината му се стори даже малко по-силна.

Когато полицейските коли потеглиха отново, откъм товарния отсек на пикапа удариха с юмрук: „Тръгвай!“. Явно и там имаха станция на подслушване. Играта трябваше да продължи.

„Добри момчета!“, помисли си Ланчини. С колегиално чувство. Сигурно са бивши полицаи. Само един истински полицай може да има развито така добре това усещане за особено братство. Можеха да вземат аванс. И без това се бяха заглавили в най-гъстата част на града и всяка минута бе ценна. Обективно погледнато, можеха да свалят бързешката и чувалите. Иди ги търси после в този мравуняк...

Нещо тръпно и отпускащо се разля по тялото на Ланчини. Слънцето приятно препичаше през стъклото. Прозина се сладко. Беше доволен от себе си. Все пак играта беше нервашка, но шефът на охраната Ланчини има здрави нерви и даже може да си позволи да притвори очи.

Жижо видя колата в края на улицата. Бръмчилката продължаваше да пиука. И номера съвпаднаше. Изчака колата на Малроа. Четиримата полицаи извадиха пистолетите и бързо наобиколиха пикапа на „крадците“. Все пак играта трябваше да се изиграе до край.

В кабината, подплеснат на една страна, сладко спеше бившият им колега, „невидимото присъствие“ Ланчини. До него, на седалката,

стоеше отворена кутия шоколадови бонбони „Петит шат“. Липсваше само един бонбон.

Липсваха и чувалите от банката.

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Гледах някаква шумотевица по телевизията. Знаех схемата на развитие на действието и ми беше скучно. Опитах се да поразместя сюжет, герои, реакции...

---

[1] „Петит шат“ фр. — „Малка котка“ ↑

ОНФЛЪОР

Сближи ги случаят. Мари шофираше отдавна, но не разбираше нищо от машинариите, скрити под капака на двигателя. И когато есента закъса в околностите на градчето, се почувства наистина объркана. Дълго стоя на безлюдното шосе, преди да се появи първият пикап, който просто я подмина. Вече притъмняваше, кой ще ти спре по това време?... Тогава се сети, че пътят между тополите, стотина метра по-нагоре, водеше до някакъв чифлик. В него живееше около четиридесетгодишен, едър мъжага с големи ръце.

— Здравей... — Имаше спомен, че се казва Жан, но не смееше да се осланя на предположението си. Мъжът я огледа с невярващ поглед — в тая дивотия появата на жена беше малко чудо. И то, според вижданията му на почти отшелник, доста хубаво чудо...

Прескочила тридесетте, Мари беше с поокръглена фигура, но все още имаше какво да покаже на един жаден мъжки поглед. Стана ѝ приятно, но и малко страшничко — в такава самотна вечер, накрай света, можеше да ѝ се случи нещо вълнуващо. Вълнуващо, почти ужасяващо! Има извратени типове, които след като направят... нещо естествено с една самотна млада жена, вземат, че накълцат още изтръпналото ѝ тяло за ... ароматна наденица, например.

От първите му, объркани думи разбра, че няма от какво да се плаши. Оправи колата почти само с докосване, а после несмело ѝ предложи да пийнат кафе. Или нещо друго... Отказа — и кафето, и другото... Но му благодари. По начин, който подсказва, че няма нищо против да се видят пак.

През нощта Жан спа неспокойно, буди се няколко пъти. Накрая не издържа, стана и извади от хладилника бутилката. Въпреки самотията, вече не пиеше много. Доктор Фелисие беше помахал предупредително пръст — бяха се появили някакви, засега невинни бодежи в сърдечната област.

Тук, в чифлика „Онфлър“ беше роден. Тук израсна. Големият свят като че ли малко го плашеше. След годините в казармата даже не

се замисли и се върна при познатите хълмове. Войската го научи на две неща. Как се борави с оръжие — знание, без което един мъж не се чувства достатъчно мъж. И как се ходи при фифитата — поизносени момичета, които правят живота поносим.

Преди две години почина майка му. Самотията започна да го затиска в менгемето си. Но ето, че се появи Мари. Ангел от бял, топъл мрамор...

На другия ден отиде до фотоателието. Всъщност, никакви снимки не му трябваха, но там работеше ТЯ. През целия път си представяше как влиза и свойски поздравява. Мари го посреща с мила усмивка, а после... За после нищо конкретно не си представяше. Но с Мари всичко ще бъде хубаво и само хубаво...

Позна наполовина. От планираното свойско държание не излезе нищо. Оплете се здравата. Но Мари го посрещна наистина мило. А в неделя му отиде на гости в „Онфльор“.

Впечатли я небето с бързо бягащите облаци. Под него — разкошна златна есен. Язди за пръв път в живота си. Кобилата беше просто мързелива, това даде кураж на Мари. Падна голям смях и с каламбура — Мари язди Мари...

Поради стеснителността и ограничения си опит с жените, Жан не беше чак толкова настойчив... И този път Мари съумя да покаже, че не е от ония, фифитата...

Прибра се, порозовяла от чистия въздух. Влезе в хола и се разрови сред албумите с репродукции. Ръцете ѝ сами намериха Рокуел Кент — „Сали на кон“. Същото тръпно небе и усещане за безкрайно красиво природно буйство. Наистина, момичето от картината беше с фигура на манекен, но какво от това?...

В малкото градче клюките се разнасят бързо. Господин Мозе не изпита никаква ревност, когато разбра за посещенията на Мари в чифлика. Връзката със стара мома крие риск. А с омъжена жена винаги можеш да се разбереш. Мари беше добър фотограф, нямаше желание да се разделя с нея.

При следващото посещение Мари отстъпи пред неловката настойчивост на Жан. Ако продължеше да се дърпа, рискуваше да заприлича на префърцунена монахиня.

Но дойде късната есен и тя видя едно друго небе. Мрачно и навъсено. Наби ѝ се в очи мизерията на „Онфльор“. Въпреки

аргументите й, Жан виждаше бъдещето им тук и само тук. Отношенията им позастинаха в състояние на безтегловност.

Преди година, когато светът започна да потъмнява, Жан сънува кошмарен сън. Даде си сметка, че ако изчезне от света, цялата вселена от красота върху тези хълмове ще бъде разсипана. Направи завещание, в което в случай на внезапна смърт даряваше всичко на фондация „Небесен блян“, към която семейството му бе съпричастно по традиция.

После забрави за завещанието. Макар и малко трмаво, отношенията му с Мари вървяха. Вярваше, че един ден все пак ще я види в „Онфльор“ за постоянно.

Пътуването до Париж беше поизмислено — за Мари уж роднинско задължение, а за Жан — добра възможност да се проветри от еднообразната красота на чифлика. Но големият град ги притесни. На моменти Жан усещаше познатия бодеж, ала не искаше да безпокои Мари за дреболии.

Така, вървейки по улиците, минаха край сградата на лотарията. Днес беше месечното теглене. Защо да не си опитат късмета? Жан взе по един билет и пожела на Мари най-голямата печалба да се завърти покрай нея. Не предполагаше колко е близо до истината...

Когато влязоха в огромната зала, предстоеше тегленето на печалбата от триста хиляди. Жан си представи какво би станало, ако му се паднат. Нов трактор, от ония, универсалните. И още сума ти хубави неща. „Онфльор“ би придобил вид, който би накарал Мари да забрави колебанията си. А ако...

Даже не повярва на очите си. На таблото излязоха неговия сериен номер и неговите цифрички, до последната... В необходимата последователност... Не може да бъде... Подът на залата започна някак странно да се надига. Ударът в него беше по-скоро замайващ. Обади се пак познатата болестка...

Мари стоеше встрани и не видя падането му. Други се струпаха около него. Някой го напръска с вода, друг услужливо му удари шамар — не от лошо чувство, а за да дойде на себе си. Появи се и лекар.

След двадесетина минути, вече посъвзел се, но с все още замаяна глава, стискайки здраво билета, Жан отиде на гишето за оформянето на чека. Чиновничката пое билета, набра номера му в компютъра, дълго се визира в екрана. Върна билета.

— Съжалявам господине! Този билет не печели нищо... — Каза го студено. Усойница!

Как така нищо? Няма преди половин час на таблото излязоха... серия и цифри, които... Боже! Жесток е светът ти! Кой успя да подмени билета? — Ясно е кой — този, който ще дойде да си вземе хилядарките! Ходи докажи, че...

Отново се обади познатото пробождање. Подът пак се навдигна. Но Мари, милата Мари беше до него...

Стояха самотни, объркани, с усещането, че всички ги гледат с насмешка. Мислеха да си тръгнат, но предстоеше да се тегли печалбата от три милиона.

Не може да бъде! Господи, защо казах, че светът ти е жесток?!... Три милиона!

Този път Мари беше подготвена. Жан приседна до стената, толкова, колкото да отминне болезката. Не изпусна билета. А чиновничката на гишето, след като нанесе данните в компютъра, поиска личната карта, за да издаде поименен чек. И му честити. Мила жена!

Три милиона — записано и с цифри, и с думи. Няма грешка! „Онфльор“ изплува в съзнанието му обвит в синкаворозова мъгла. Усети пак познатото пробождање.

Линейката затъна в задръстване. Въпреки старанието на лекаря, пациентът издъхна на път за болницата. Когато пристигнаха, беше минал половин час — нямаше смисъл да го вкарват в реанимацията. Оформиха само смъртния акт.

Градчето жужеше. Такива завързани истории тук не се случваха всеки ден. Имаше интрига и около „Онфльор“. Не е кой-знае какво, но струва пари. Някой спомена, че глупакът бил направил завещание към тия тарикати, отците от „Небесен блян“. Жалко за Мари, май ще си остане с пръст в устата...

Дали ще дойде на погребението, облечена в черно?

Появи се, облечена в сиво. На службата застана далеч от ковчега. Черните очила криеха очите ѝ.

Отците се представиха достойно. Получи се... бленувано погребение. Паметникът, който поставиха след време, представляваше охранено ангелче — от бял, топъл мрамор.

След месеци, в парижката психиатрична клиника „Сен Клу“ настаниха пациент с хроничен алкохолен делириум. Птичето беше кацало на рамото му — наскоро беше спечелил триста хиляди от лотарията. А ломотеше срещу лошия си шанс. Бълнуваше за милиони! И непрекъснато се биеше по главата...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Има такова имение — Онфлър. Мислено заселих в него Жан. Мари се появи, защото трябваше да се появи. Другото, което им се случи, просто можеше да им се случи.

БЕДНАТА ДЕЙЗИ

Скандалът бе направо яростен. За пръв път стигнаха и до размяна на удари. Естер, с типично женско коварство му изсъска: „Наведи се да ти кажа нещо“, мосю Бремон, без да съобрази се наведе и получи доста силен шамар. От носа му потече кръв, той инстинктивно опита да я избърше, но когато видя червенината върху дланта, не успя да удържи ръката си. Ударът му беше здрав, мъжки и главата на Естер се разлюля. И не само това — инвалидната количка, в която тя стоеше се завъртя в някакъв странен танц и се блъсна в леглото.

Мосю Бремон считаше себе си за сдържан човек, който контролира нервите си, но този път... Изхвърча от стаята, излезе от къщата, а когато пясъкът заскриптя под обувките му спря и чу гласа си — свой и чужд едновременно: „Господи, няма ли да прибереш най-после тази змия при себе си? Още сега, още тази вечер...“

Седна на пейката, извади с треперещи пръсти цигара. Димът ѝ го поуспокои. Мосю Бремон считаше себе си за добър католик и след като допуши цигарата, отново помоли: „Господи, не обръщай внимание на предишната ми молба! Искрена е, но аз съм търпелива душа и ще издържа с тази кобра колкото трябва. Виж, ако ти решиш, че все пак ѝ е време...“

Изглежда, добрият Бог бе оценил търпението му и веднага бе задействал процедурата. А може би, бе преценил, че вече ѝ е време, защото...

След като изпуши цигарата, мосю Бремон се качи в стаята на Дейзи. Тя умееше да умилява страдащото му сърце. А тази вечер бе особено нежна. Поуспокоен, той се унесе. Преспя, но колко, не знаеше. По едно време почувства галеща ръка върху косите си. Но гласът ѝ звучеше не чак толкова спокойно:

- Пиер, събуди се. Тя е мъртва. Пиер...
- Кой е мъртъв, Дейзи? Колко е часът?
- Мадам Форестие. Десет и нещо.

Преди дванадесет години, когато Естер се омъжи за Пиер, тя отказа да приеме фамилията му. И си остана Форестие. Тогава това го жегна, но после се случваха какви ли не истории и тази обида си остана песъчинка.

... Естер Форестие се бе изкривила в количката, вперила неподвижен поглед в тавана. По една от страните ѝ имаше петънце от кръв.

— От какво ли е пукнала дъртата кобра? — чу гласа си мосю Бремон. Каза го на себе си, но Дейзи се почувства задължена да му отговори:

— Може би от инфаркт. Или пък, как беше това, другото? — Инсулт. — Честно казано, Дейзи трудно можеше да бъде причислена към племето на минимално интелигентните, но затова пък имаше великолепен естествен чар. Дойде преди пет години, такава една...

... Женствена. С хубав бюст. Някак предизвикателно отпусната. От дърво да си, като видиш тези спокойни, кротки зелени очи в съчетание с тези големи гърди... С една дума, доста скоро нещата дойдоха на мястото си и мосю Бремон често намираше утеха в стаята ѝ.

Бракът с Естер беше брак по сметка. Тя беше богата, мосю Бремон — мъж с благородно поведение и празни джобове. Привидно, този брак беше нещо напълно нормално. Но просто не се получи. Естер се оказа ция и често поставяше мосю Бремон в деликатно положение пред приятелите му от голфклуба. Когато не получеше необходимите пари, той оставаше в къщи с благородния мотив, че трябва да се грижи за съпругата си. Зад гърба му, приятелите вдигаха учудено рамене: „То бива, бива, ама да се натягаш чак толкова на тая, сакатата...“

Когато се появи Дейзи, животът стана поносим.

... Извикаха абат Дюбоа. Вече бе негов ред да уреди представянето на Естер пред взора на милостивия Бог. Абатът пристигна след около четвърт час, завъртя се край мъртвата, изхъмка нещо под нос и попита къде е телефонът. Обади се на дежурния следовател. Такъв бил редът. Щом е такъв редът...

... Дейзи беше ангел. Истински ангел. Понасяше безкрайните капризи на Естер и нищо не бе в състояние да я изведе от това състояние на състрадателност към болната жена. Отначало змията

Форестие просто издевателстваше над нея, но постепенно, с течение на годините се укроти и събираше отрова само за мъжа си. С всеки изминал ден се отнасяше все по-добре към Дейзи и все по-зле към Пиер. Двете прекарваха часове в безкрайни, сладки и глупави, женски приказки. Но ако се появеше Пиер, Естер млъкваше и гледаше да го отпрати по-бързо от стаята. Не, че на него му се стоеше при нея, но можеше поне от благоприличие да... Къде ти...

Тази вечер тя го извика и накара Дейзи да излезе от стаята. Когато вратата се захлопна, мадам подхвърли една снимка на пода. Мосю Бремон се наведе и я вдигна. Неприятно. На снимката бяха той и Дейзи. Прегърнати. Той, напирасц, като истински мачо; тя — малко пообъркана. Момент от интересен етюд: Дейзи уж се съпротивлява. Правеха си понякога такива игрички...

— Ако позволиш да ти обясня...

— Не ми трябва обяснения. Всичко се вижда!

Последва скандалът с шамарите. И сполучливата, навременна намеса на добрият Бог. На него всичко му е позволено. Бог не може да бъде убиец. Той просто разполага с живота на хората. Благодаря Ти, Господи!

Бедната Дейзи... Колко се напати с тази дърта, опърничава и проклета кобра. Но животът оттук-нататък става нещо коренно различно. След като приеме наследството, мосю Бремон ще запази край себе си Дейзи. И няма да се налага да крие нежността си под сурдинка. Разбира се, за такова нещо като брак не може да се говори, но и без брак животът им ще стане по-хубав.

... Освен следователят, дойде и фотограф. После следователят се обади по телефона и извика още някакви специалисти. И помоли, кой знае защо, мосю Бремон да бъде така добър и да не напуска дома си.

Мосю Бремон прие молбата му с разбиране. Щом така трябва... Излезе пред къщата, седна на пейката и запали цигара. Небето бе напръскано с големи и малки звезди. Такава звездна бе и вечерта, когато за пръв път влезе в стаята на Дейзи. Бедната Дейзи... Тя съумяваше да запази спокойствие и достойнство и при най-бурните скандали на Естер, но в онази вечер лежеше на леглото и плачеше безутешно. Мосю Пиер започна да я гали: „Бедно мое дете...“ И откри правотата на думите на Айнщайн: „Ако поставиш за минута ръката си на горещ котлон, минутата ще ти се стори час. Ако останеш за час в

стаята на млада и хубава дама, часът ще ти се стори минута. Това е относителността.“ При бедната Дейзи часовете течаха като минути. След като закопаят змията, времето ще започне да тече още по-добре!

Прекъснаха мечтанието му с молба да отиде при следователя — младок с корави, сини очи. Младокът го покани на стола срещу себе си и изломоти традиционните думи, че мосю Бремон има право да мълчи, защото думите му могат да бъдат използвани като...

— Моля ви се, приятелю — добродушно го прекъсна Пиер. — Питайте и ще ви бъде отговаряно пълно и изчерпателно. — Синеокият не се впечатли от джентълменското поведение на мосю Бремон.

— Как протичаше бракът Ви с мадам Форестие?

— Как може да протича брак с жена, десет години по-възрастна от съпруга си и при това злопаметна и заядлива? — отговори на въпроса с въпрос мосю Пиер.

— Имахте ли чести конфликти?

— Непрекъснато. И нямаше как да бъде по друг начин. Мадам бе отровена от комплекси и злоба.

— Кога се карахте за последно?

— Тази вечер, към осем.

— Но сте я удушили към девет. Защо го направихте час по-късно?

Мосю Бремон усети огромна ледена буца в корема си. Без да разбира как и защо, почувства, че нещо се обърква. И то жестоко. А само преди минути си мечтаеше, как бедната Дейзи най-после ще се почувства човек и ще стане щастливата Дейзи. С пресъхнали уста, той изхриптя въпроса си към следователя:

— Как така съм я удушил? Тя не е ли умряла от инфаркт? Или инсулт — вие знаете по-добре...

— Инфаркт или инсулт? Вие за какви ни вземате? Задушена е с възглавница. Едната ѝ буза е насинена. По лицето ѝ има кръв. Както и по дясната Ви ръка. Искате ли да се басираме, че това е все Ваша кръв? Да бяхте се поизмили, да бяхте позабърсали следите от престъплението. Не гледате ли криминални филми? — по-скоро съчувствено го погледна младокът. А освен това...

... Бедната Дейзи стоеше на пейката пред къщата и съзерцаваше звездите. Също като дъртия пръч, мосю Бремон преди малко. Съзерцаваше и се усмихваше, но така, както никога не бе се усмихвала

пред ония, превъртелите старци. Доволна бе. Издържа на бясната злоба на Естер. Постепенно, съумя да ѝ влезе под кожата. Подкара нещата накъдето трябва, а преди седмица вече имаше копие от последното завещание, според което се явяваше единствен и неоспорим наследник на парите и имотите на старицата.

Не бе проблем да съблазни дъртия пръч. Но пък бе трудно да му издържа толкова години. Номерът със снимката бе нагласен. Често заставаха — облечени или голи — пред апарата. После разглеждаха фотографиите и се смееха. Не от благоприличие, изпрати на старата снимка, в която все пак беше облечена. После отиде при нея на изповед, плака безутешно, прегръщайки я. И с ангелския си глас успя да я убеди, че въпреки домогванията на мосю, е съумяла да запази непорочността си. Защото мечтае за истинска любов с един селски момък, с когото са си обещали...

Тази вечер, след като успя стария, се справи и с бабата. Тя малко риташе и се дърпаше, но кой дава живота си ей така? После напъха няколко косъма от мосю в ръцете на старата. Освен това, остави... С една дума, направи каквото трябваше.

... В едно, мечтите на мосю Бремон съвпадаха с желанията ѝ. От тази вечер, като в приказка, бедната Дейзи трябваше да се превърне в щастливата Дейзи... Е, не чак до там, че да тръгне да се омъжва за селски ерген, но...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: През сумрачна вечер пътувах в полуосветен, студен трамвай. На седалката срещу мен, загъната в яката на палтото си, дремеше млада жена. На един завой колелата изскърцаха, тя отвори очи и погледите ни се срещнаха. Особени, зелени очи...

А разказът е фантасмагория. Фантазия. Приумица...

И още нещо. Гърдите на зеленооката бяха наистина впечатляващи...

ЗАМЪКЪТ НА КОТАРАЦИТЕ

Инспектор Жано четеше. И усещаше как настръхва. По едно време почувства, че кръвното му хвърква нагоре, а сърцето започва да чука някак на пресекулки. Накрая не издържа и хвърли книгата.

Всъщност — каква ти книга? Книжле някакво... Но се продаваше и по книжарници, и по павилиони за вестници. И вече бе направило автора си богат, защото вървеше като топъл хляб. От корицата на гърба гледаха очите на Малкият Тони. Присмехулни, но не нагли. По своему честни и предизвикващи симпатия. Да, така беше. Колкото и неприятно да е за признаване...

До снимката имаше текст:

„Това може да бъде кратка истина за нещо, типично за времето ни. Може да бъде и импровизация, звучаща като истина. Може да бъде всичко... Но е интересна. Прочетете я! И се заредете с оптимизъм!“

Преди около година, шефът извика инспектор Жано и му възложи спешна задача. От предприятието за унищожаване на износени банкноти беше дошла анонимна информация, че има изтичане. Колкото и износена да е една банкнота, винаги може да направи още един оборот из търговската мрежа. Това правеше проблема наистина опасен. Ако оная напаст журналистите надушат, ела и гледай какво има да става... Никой нормален човек не обича държавата и чиновниците ѝ. Всеки би се смял на историята, в която тъпият държавен чиновник е надигран. А драскачите имат изострени нюх към добре пласиращата се новина. Ако станеше известен гафа с банкнотите, няма сериозна преса, няма жълта — всички ще се захият злорадо и ще нададат вой...

Накратко, трябваше да се действа. Стегнато, точно и ефективно. И най-важното — бързо! Затова и шефът се спря на инспектор Жано. При него празно нямаше. Притежаваше изострени нюх на хрътка, която лесно лови дирята, а после не я изпуска.

Един оглед, за един предиобяд беше достатъчен на Жано, за да се ориентира. Фирмата за охрана на обекта явно беше укомплектована от

две категории хора — тъпаци и кретени. А шефът ѝ бе носител на комбинация от двете основни качества на служителите си.

Отначало Жано имаше съмнения, че става въпрос за канал за износ на банкноти. Но след като се разрови по-надълбоко разбра, че издънката вероятно е творение само на един човек. Благодарение на опита на годините, бързо се ориентира и в технологията. Заплесите не бяха предвидили варианта с вентилацията. Когато тя е спряна, а тя често бе спирала поради аварии, банкнотите можеха да бъдат пускани през една тръба от охранявано помещение. И да попадат в разширител, в неохранявана зала. Тезата защити веднага правотата си — бяха намерени няколко банкноти и в тръбата, и в разширителя.

Кратката справка в личен състав веднага подсети инспектора, кой може да бъде въпросният хитрец. Човек с два престоая в панделата за кокошкарски истории. Техник по поддръжка на въпросната инсталация. Ама тия наистина имаха глави само за да си носят бомбетата на тях. Назначава ли се лисица за пазач на кокошки?...

На това отгоре нервите на глупчото не издържаха. На другия ден след появата на инспектора, гузният не дойде на работа. Не го откриха и в квартирата му. Предвид сериозността на положението, прокурорът не се поколеба да издаде заповед за обиск.

И тук се появи първата засечка. Не намериха никакви, преки или косвени улики. Психиката на тая категория престъпници предпоставяше за случая разновидности на един вариант — банкноти под паркета или банкноти, зазидани в стената... Ако не са в дюшека, разбира се... Но не се намери нищо. Ни-що!

Добрата професионална интуиция на Жано все пак му подсказваше, че ще напипа за какво да се хване. Стая, комбинирана с бокс, легло, бюро, компютър от трети век преди Христа... С такива компютри можеш да си играеш само игрички от забавачницата. Можеш да си... Я да се поразровим из диска. Игра, игра, игра, „Сесил“, игра, игра... „Сесил“? — Да видим... Хоп-па...

Е, правилно са го казали — търси жената. В основата на всяка позабъркана история има и една жена.

Оказа се келнерка от ресторант в квартала. Обикновено хубавичко глупаче, което много бързо изплю камъчето. Малкият Тонио ѝ пускал големи бакшиши, после тя се отбила след работа да пият по кафе, после... Както се казва, станали интимни. Толкова интимни, че

глупчото ѝ се хвалеше в едно писмо как правел номера с банкнотите. Трик! Уж не посмял да ѝ го разкаже директно за да не види присъдата в очите ѝ... Приказки за наивници! Коя жена ще се откаже от много пари, па били те даже откраднати? Тарикатът се правеше на интересен. А писмото беше любопитно и точно.

Само че, глупчото беше забравил да изтрие файла и така си беше бил автогол. Глупав, малък Тони...

... Още от много малък, Малкият Тони мечтаеше за много пари. Примерно: прибира се през нощта, а покрай него профучават две, явно преследващи се коли. На завоя от първата изхвърча някакъв пакет. В който, оказва се, има — познайте какво? — Много парички, естествено... Или пък — отива на излет и разглежда с бинокъл съседната гора. Ей така, за да се радва на природата. Изведнъж вижда, че някакъв копае, а после заравя в дупката пакет. И си тръгва. Тони отива и намира — познайте какво?

Но животът се оказа нещо различно. На два пъти се включва в квартални банди, които го използваха за изтривалка и се разделяха с него без грам жал. Двата кратки престоя на сухо и топло, накараха малкия Тони много да мисли. И резултатът дойде.

Успя да се намести в предприятието за пари. Щом Бог му е помогнал да направи първата крачка, няма да му откаже помощта си и за втората...

И малкият Тони продължи да се занимава с мислене.

Арестуваха го на третия ден след изчезването му, когато мина през квартирата да си вземе това-онова. Хазайката му, съзнателна гражданка, звънна в участъка. Ченгетата дохвърчаха. И окошариха малкия тарикат. След два профилактични шамара, младежът пропя. За всичко — от начало до край. Даже нямаше нужда да му показват писмото. Това щеше да бъде сюрприз за процеса.

Понеже каза, че нямал пари, му назначиха служебен защитник. Вердю се радваше и на малко. Защото бе така загубен като адвокат, че никой не го търсеше.

Вестниците, разбира се, изпратиха репортери. Един Господ знаеше за какви пари става въпрос, но точно това даваше храна на предположенията за фантастични, хипотетични цифри... А Малкият кой знае защо и как, спечели симпатиите им?...

Но, на процеса нещата тръгнаха някак не както трябва. И Жано, и прокурорът трябваше да осъзнаят, че в желанието си своевременно да накажат виновника, прекалено са се разбързали. Да, технологията на изнасяне на парите явно беше разкрита. Но — оттам нататък постановките затъваха. Писмо, но не написано на ръка, а намерено в паметта на компютър. — Може да е написано от всеки, защото липсваше парола за влизане! Самопризнания — да, но след шамари! Пресата вдигна пушилката. Вижте какво правят ченгетата... Пускал големи бакшиши на келнерката? — Колко големи? Ха! — Това за големи бакшиши ли го броите?!

Оказа се, че малкият Тони хич не бил за подценяване. Хлъзгав беше като шаран, разиграваше етюди, предизвикваше взривове от смях сред публиката с повдигане на рамене и многозначителни изхъмквания. През цялото време тихо говореше с Вердю който, явно под негова диктовка, започна да пита.

На основният въпрос — къде са все пак парите? — никой не можа да отговори. А един човек пък не поиска да отговори — разбираемо защо...

Съдията метр Даниел не пожела да обремени съвестта си със зле аргументирана наказателна присъда. Оправда задържания и посъветва следствието и прокуратурата да не си чоплят носовете, а да си вършат работата. Естествено, каза го с други думи, изискано.

А малкият тарикат, се възползва от облагите на рекламата, която пресата му беше направила. Оказа се, че имал дарба да пише. Няколко издателства предложиха едно през друго добри хонорари, за да издадат книжката му, която тръгна като топъл хляб...

В книжката реалното и фантастичното така се оплитаха, че беше невъзможно да определиш — това е сериозна истина, а това — заяждане със следствието.

Хората четяха и бяха доволни. Тази история можеше да служи като универсален аргумент за най-различни постановки — от сложните, тенденциозни коментари на журналистите, до домашно изфабрикуваните теории. За тъпите чиновници и гадните ченгета. За корупцията на различни нива. За непригодността на държавата да подреди вътрешния си двор. За чистотата на нацията. И за сегрегацията спрямо негри и араби. Беше намесено и обърканото и

безсистемно образование. Правеха се даже алюзии с неуспешната война на тъпите янки във Виетнам...

Преди процеса никой не бе обърнал внимание на един прост технически факт. След това всички се вторачиха в него. В предприятието за унищожаване на банкноти, по средата на вентилационната тръба, свързваща охраняваното и неохранявано помещение, просто имаше мрежест филтър.

За да се намери банкнота в горната част на тръбата, тя трябва да е била пусната отгоре. За да бъде намерена в разширителя, трябва просто да е била поставена в разширителя. Тръба — капан за завейни следователи.

Хората четяха и се смееха. На Жано, описан като инспектор Жак. Похватите му удивително напомняха неудачите на инспектор Дюдю. Смееха се и на прокурора, метр Шато, който имаше основание да се чувства по-нещастен и от Жано. Той пък беше метр Шат. Горкият, беше ту замък, ту писанка, ту тлъст котарак.^[1] Каламбурите следваха един през друг. Ту котка се крие в замъка на правосъдието, ту юристите котараци...

Само съдията, метр Даниел си беше запазил името. Беше описан като мъдър и справедлив държавник...

И бе послужил като източник за подхранване на оптимизма — чрез него историята намери своя хепиенд.

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: В кратко вестникарско съобщение се описваше нещо за пари и престъпление. Но от снимката гледаше не намръщена и гузна физиономия, а лице с открит поглед.

Човек с такъв открит поглед престъпник?

---

[1] Игра на думи. Chat /шат/ — котка, котарак; chateau /шато/ — замък /фр./ ↑

КЛОШАРЯТ

*„Винаги е имало достатъчно факти.
Липсвало е фантазия“*

Блохинцев

Когато колата се понесе странично към оградата от хилави черешови храсталаци, Серж Дишон подсъзнателно разблокира инстинктите си. Сне крак от газта и успя да преодолее желанието рязко да натисне спирачката. От занасянето усети леко замайване, но то беше за кратко.

Слезе с омекнали крака, огледа дирята, останала в меката лятна пепел и изпита непреодолимо желание да запали цигара. Димът ѝ спря лекото треперене на ръцете. Вече поуспокоен, прекара през ум действията си в тяхната последователност и с удоволствие констатира, че е живо въплъщение на инструкциите за такива случаи — без нищо излишно или нещо пропуснато.

Всъщност, Серж Дишон знаеше, че е добър шофьор. Може би толкова добър, колкото квалитетен се чувстваше и като banker.

Още като студент му се налагаше да разкарва пици по домовете. Отначало шофирането в претовареното градско движение го докарваше до студена пот още на третата минута. Но само след месец започна да усеща сладкия хазарт на провирането между две коли на по една боя разстояние, овладяването на съвършеното усещане за ъглово ускорение, което позволява да направиш завоя с максимална скорост без да те поднесе. И хилядите други хитрини, които правят от човека зад волана истински шофьор.

Докато допушваше цигарата, приближаващият четиридесетте мъж си даде сметка, че е удачник. Покрай пиците макар и не блестящо, все пак успя да завърши следването. Очакваше го кариерата на дребен банков чиновник, който десет години преди пенсиониране, евентуално, би могъл да стане началник отдел в не особено голям банков клон. Но

Серж Дишон чувстваше с кожата си, че късметът отива при тия, които вярват, без да правят от вярата религия. Сенека се е изразил много точно — никой разумен човек не вярва без да се съмнява, и не се съмнява без да вярва. Няколко месеца след постъпването си усети тънкия момент с фалшивите бордера на „Визаж“, които биха накарали банката да се раздели с около два милиона. Без да бърза, съпостави фактите, поразрови се още малко и се увери, че е на прав път.

Ако действаше по формалните правила, трябваше да пусне докладна записка по канален ред. Най-вероятно записката щеше да обере прахоляците на архива. А ако станеше чудо и ѝ обърнеха внимание, лаврите щяха да останат за шефовете.

Серж Дишон избра нестандартен, по-точно гаменски вариант. Подложи пирон под задната гума на Мерцедеса на шефа на банката. Господин Пелие работеше до късно, та не беше проблем точно в момента, когато гумата тежко изпъшка, младият чиновник и приближаващият седемдесетте банков лъв да се окажат на едно и също място в уличката до страничния вход. По чиста случайност, или поне така се получи. За късмет на Дишон, в багажника на разкошната кола нямаше крик. Без показно старание, приятният младеж донесе необходимата железария от паркираното наблизко старичко Рено-петица.

Господин Пелие благодари и каза, че има спомен вече някога да са се виждали. Серж добродушно поясни, че често се виждат, но по силата на вкоренена учрежденска философия, шефът трудно помни физиономии на подчинени, а подчинените нямат право да забравят физиономията на шефа си. Дързостта на младока развесели стареца. Последва покана за разговор на чашка — извън служебното си положение строгият господин вече обитаваше белите полета на все по-самотна старост.

Покрай камината, за Серж нямаше никакви проблеми да изложи съмненията си. Старецът наостри уши, ровенето започна още от другия ден. Вместо преди пенсиониране, само след година Серж Дишон вече беше началник отдел, след три — заместник шеф.

... А в този късен летен следобед шефът на банка „Конструктив“ мосю Серж Дишон едва не катастрофира. Докато изпуши Камел-а, може би най-ароматната цигара в живота си, започна да се оглежда.

Намираше се в покрайнините на някакво градче, със спукана гума, преживял малък стрес от възможна катастрофа.

В този момент две неща му създаваха лек дискомфорт.

Обичаше да шофира сам и в такива случаи освобождаваше верният стар Мишел. Но нито веднъж не му се бе случвало да сменя гума...

И му се ядеше шоколад. От този, шуплестия, с ироничната марка „Ементал“. Най-доброто, проверено лекарство за такива случаи.

А батерията на мобилния телефон беше издъхнала.

Дребни неудачи, които не правят живота черен, но те карат да се почесваш като охранител, хванат че спи.

В този момент в края на уличката се появи клошарят. Без да бърза, доближи колата, огледа пукнатата гума и се ухили с проядените си зъби. Това раздразни леко Серж. И тъкмо да изръмжи: „Разкарай се, старец!“, усети неповторимия аромат на „Ементал“, смесен с характерния за клошарите мирис на кисело и развалено. По-странното беше, че клошарят продължавайки все така с интерес да оглежда колата, бръкна в джоба си, извади половинка шоколад и го подаде мълчаливо. Серж се замисли за секунда, но го взе. Когато отхапа първата хапка усети, че това вероятно е най-вкусното парче шоколад, което някога е слагал в уста. Остана доволен от себе си, че не взе да се прави на важен. Вкусотията беше обвита не в станиол, а в някаква белезникава хартия. Механично отбеляза, че надписът е черно-бял, с доста архаичен шрифт. „Ементал“, но с особен, фин аромат.

Мина му през ум, че ако старецът се навие да смени гумата, би могъл да се отчете непринудено за услугата и страхотния шоколад с едра банкнота. Клошарят без да се пазари, пое съндъчето и внимателно се загледа в инструментите. Май и той е на „Ви“ с глухия ключ, с насмешка помисли Серж. И тъкмо да му покаже какво точно трябва да вземе, клошарят промърмори под нос:

— Знам, знам... Между 1830 и 1835 г. бях мелничар...

Шегаджия. Но явно с техническо мислене. Можеш да си помислиш, че вярно в 1830 се е занимавал с някакви механизми. Доста умува, но смени гумата. Даже, с добър усет натегна болтовете без да скъса резбата на някой от тях.

От първоначалната неприязън, която Серж изпита към него, не беше останала и следа. Даже традиционната смрад на мръсно и кисело

вече не го дразнеше, а предизвикваше само леко любопитство. В кръга на мосю Дишон хората смърдяха по друг начин...

Извади кутията „Камел“ и му предложи цигара. Клошарят кимна учтиво и изфъфли:

— Благодаря. От хиляда осемстотин деветдесет и... кога беше?... вече не пуша. От деня, в който онова глупаво конте, генерал Буланже си тегли коршума... Хиляда осемстотин деветдесет и... забравям вече...

Шегаджия. Хиляда осемстотин и тридесета воденичар, хиляда осемстотин деветдесет и... Кога се беше самоубил онзи тарикат, спечелил президентските избори, афериста Буланже?^[1] Няма значение... Старецът явно е психар, но как убедително навързва нещата, сякаш вярно е живял тогава... И приема насмешливите въпроси на сериозно.

— Толкова ли ти беше мъчно за генерала, та отказа цигарите?

Клошарят изсумтя презрително:

— Въобще не ми пукаше за този боклук! Запомнил съм го, защото в този ден при мен дойде великият магистър конт Шеулби и донесе шоколада. Обясни ми, че трябва поне година да не пуша, за да може да ме хване магията. И аз глупакът го послушах, за което сега съжалявам...

— Ти вероятно си първият който съжалява, че е успял да откаже цигарите...

— За това не съжалявам — поясни клошарят. — Съжалявам, че изядох шоколада. Да не мислиш, че е лесно да бъдеш почти безсмъртен?!

Чешит. И си вярва. Да видим какви са вижданията му за безсмъртието?

— Какво означава почти безсмъртен според теб?

— Какво означава?... Господин контът Шеулби каза, че ако вляза в мисията, ще живея поне петстотин години. Ако ли не — най-малко двеста... Животът ми протече толкова объркано, толкова неща ми се случиха, просто не знам дали някои от тях не са свързани с мисията? А двестата ги прескочих и започва да ме лови страх... Ако трябва да я дотъркалям до петстотин...

— И каква беше тази мисия?

— Знам ли?... Да бъда добър с хората, да им помагам при нужда и други такива работи... — с неохота, неопределено каза клошарят.

— Да сменяш гумите на разни богати леваци, които от глезотия не могат да се справят даже с това... — в тон с него допълни Серж.

— Да бъдеш добър с хората не е лесна работа! Във всеки случай не е повод за шеги — погледна го предупредително старецът. — И не забравяй, че ти хапна другата половина на ТОЗИ шоколад!

— Извинявай не исках да те засегна старче — примирително каза Серж. И бръкна в джоба си, за да извади очилата. Докато ровеше, усети леко замайване. От стреса с катастрофата е, помисли с доловимо безпокойство и се подпря на колата. — Виж, старче...

Огледа се. Край него нямаше никакъв старец. Беше сам. Отстрани, в пепелта лениво се излежаваше сменената гума.

С наново разтреперани ръце сложи очилата и разгъна белезникавата хартия. На нея, с особен шрифт беше написано: „CHOCOLAT“ А с по-ситни букви: „fabrique des articles magiques“ 1891^[2].

Пое си дълбоко дъх. Осъзна, че в живота наистина му върви. Ръката сама намери кутията „Камел“. Сложи в уста цигара, но тъкмо да я запали, се сети — поне година не трябва да пуши, за да хване магията...

Стоя така минута, може би две...

„Благодаря! Щом ми върви, трябва да бъда удачник докрай!“ С удоволствие запали цигарата „Камел“. Димът ѝ беше познато остър и чудно ароматен...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Присъствах на някакъв бизнес-семинар. По едно време пред нас застана около четирийсетгодишен, младолик французин. Банкер. Думите му бяха премерени и точни. От него струеше нещо, което определено с повече думи, можеше да се изрази така: ерудиран, съдържан, елегантен, човечен. Обаятелен!

Материята, върху която говореше, ми беше позната. Гледах към матираното стъкло на прозореца зад гърба му видях да тече тази история...

Има и такива хора. Притежаващи способността да провокират въображението.

---

[1] Жорж Буланже печели изборите през 1891 г. — Б.а. ↑

[2] „CHOCOLAT“, „fabrique des articles magiques“ /фр/ — „ШОКОЛАД“, „фабрика за магически артикули“. През тази година Буланже се самоубива. — Б.а. ↑

ЕЛЕГАНТЕН ВАРИАНТ

Гледката бе направо затрогваща... Мъж и жена някъде около тридесетте, паднали един срещу друг на пода на неголям хол. От тила на мъжа стърчи малка стреличка. По главата на жената има цял таралеж от същите стрелички. Тя е разперила безпомощно ръце. А ръцете на дебеланкото са протегнати към нея. В някакъв порив на нежност, вероятно. Опитал се е да я достигне и може би, да я погали. Но за докосването не са достигнали два-три сантиметра.

Именно този порив смущаваше инспектор Жано. Иначе, фактите имаха своята логика.

В началото бе любовта. Любов, много, много любов. Обикновена, опустошителна, неустоима, нетърпяща съвети любов... Нали знаете как през последната година в колежа избухва масова епидемия... Някои, които преди това не са се забелязвали, изведнъж хлътват буквално безумно един по друг. И решават, че раздялата е равнозначна на смърт. А всеки иска да живее...

Леон имаше хубав прякор — „пух“. Бе нисичък дебеланко с бели и сочни бузки. Лицето му бе гладко, без следи от досадното акне, което така често тормози момчетата на неговата възраст. Във фигурата и излъчването му имаше нещо женствено, което подхранваше клюките за грехове с други хлапета, но нищо достатъчно достоверно така и не изплува. Пък и да е имало нещо, то си остана грешка на младостта.

Тогава го забеляза Силви. И не само го забеляза...

Доскоро тя минаваше за обикновена завързанячка, която не е в състояние да свали едно гадже. Липсваше ѝ самочувствие. И по-важното. Липсваха ѝ основни познания по същността на мъжката колежанска психика. Отсъствието на успехи на любовния фронт се компенсираше с настървено учене — минаваше за зубър от класа. Но на един от изпитите седна заедно с Ким, сексбомбата на колежа. Ефектът от този епизод бе двустранна полза. Ким даде великолепни

отговори и по трите въпроса, а Силви се обзаведе с приятелка, за която мъжете бяха отворена книга.

Един следобеден инструктаж бе достатъчен. Хлапетата с навирени носове се оказаха не проблем, а временно недоразумение. Играеше се с познати карти — изблик на любов и загуба на интерес; съпричастност и оттегляне в момента, в който си най-необходима; двусмислени думички и невинни погледи.

Все познати неща? Знаете как се лови риба — важното е стръвта да се движи...

Така се случи, че Силви реши да опита първо с Леон. Всичко стана като по ноти. Пухкавият дебеланко поддаде веднага. И започна познатата история — любов, много, много любов...

Непосредствено след завършването се ожениха.

Всъщност, Леон не бе лоша партия. Наистина, правеше впечатление на възтъпичък, но бе чудесен техник. Нямаше проблем да се намести на първо време в една магазинна верига за продажба на разни машинарии. Ценяха го, защото бе симпатичен и непосредствен с клиентите.

При Силви нещата не тръгнаха така гладко. Мина около година докато си намери работа, която... Ами, меко казано — не предизвикваше възторг в нея.

Иначе, животът си вървеше по коловоз. Леон успя да убеди родителите, своите и на Силви. Събраха пари и купиха къща — етаж от два апартамента и огромен гараж отдолу, който за дни се превърна в работилница. Главата на дебеланкото обясни на златните му ръце каквото трябва. След месец приспособленията, които вечерно време изработваше, тръгнаха по магазините. След още два Леон напусна работа и задвижи собствен бизнес. След около половин година отпадна необходимостта Силви да ходи да се блъска с неща, които не са й приятни.

Родителите на Силви бяха доволни от избора ѝ. Вярно, Леон не блестеше, но се оправяше с живота. И уреждаше нелошо живота на дъщеря им. Какво повече можеш да искаш от един зет? Наистина, кой знае защо не се появяваха внуци. Но днес младите предпочитат да се подредят отвсякъде, а после да мислят за деца.

И Силви бе доволна. Постепенно навлизаше в състоянието на приятно безделие, което някои определят като възможност за свободен

избор. Появата на деца наистина би усложнила нещата. След време разбра, че въобще не могат да се появят. Даже се стресна! Но лесно се досети — може би не трябва да се взира само в себе си? Съмнението се превърна в увереност, след като се наложи да направи тайно аборт. С Жул нямаше проблеми.

Последва развода. Добрякът-дебеланко се оказа обикновен злобар. От съдебния спор направиха спорт. Всеки опита да изгони другия от къщата. Леон вече бе отворил малък цех. А Силви живееше при Жул, за когото се омъжи. Отказа да предостави своята половина от къщата на бившия си мъж. Нито като вариант за уреждане на сметки, нито като обикновена, свободна продажба.

От време на време отиваше до своята половина. Ей така, за да се помотае из стаите. Избираше време, когато знаеше, че Леон си е в къщи. Хлопаше врати, пускаше душа, включваше телевизора. Бе доволна, че дебеланкото от другата страна беснее.

Леон и сам не разбра кога се роди идеята. Да се занимава с касапски работи като Отело, означаваше да се пресели доживот в панделата. Или да хване пътя директно към безвремието на оня свят.

А ако се замислиш, има и елегантни варианти. Няма да замахва, да ръчка с нож, да стреля. Даже няма да присъства в момента, в който онази кучка ще се прощава с живота.

Обмислянето му доставяше удоволствие. Не бързаше. Изработи първия модел и остана доволен от себе си. Мини арбалет с фотооко. Появява се фигурата, импулс към изпълнителния механизъм, настроен на определен градус. Задействането на един механизъм включва и останалите. Стоманените стрелички правят вж-жи!

Отначало мислеше да намаже стрелите с по-бавнодействаща отрова. За да се мъчи по-продължително онази кучка. Но после си спомни за хубавите дни, изживени заедно и реши да бъде благороден. Има химически съединения, които не оставят жертвата да агонизира дълго.

Тогава се досети, че Силви не му е отмиляла съвсем. Но се стегна: това бяха сантименти от сапунен сериал!

За да изключи даже теоретичен шанс за оцеляване, трябваше да направи четиринадесет балисти!

Обмисли всичко, буквално всичко. След като направи машинките, изчисти даже стружките и изхвърли в другия край на града

инструментите, с които беше работил. Вече си беше набавил дрехи и обувки, които нямаше да оставят никакви следи от пребиваването му в хола на Силви. Не бързаше. Времето беше негов съюзник.

Ченгетата естествено ще се досетят, че в основата на неподражаемия номер вероятно стои той, Леон. Но за времето на злополуката, заподозреният щеше да има желязно алиби. В същото време щяха да липсват материални улики. А с работни хипотези присъда не се издава... Вероятно и вестниците ще гадаят?...

Някои ще го плюят, други ще му се възхищават... Ще стане известен. А известността докарва и добри пари... Леон гледаше на предстоящото като бизнесмен.

Обикновено онзи тарикат Жул отиваше в петък вечер при любовницата си. А Силви идваше в къщата.

Леон добре познаваше навиците на бившата си жена.

В четвъртък през нощта облече гумираните дрехи и си сложи маската — не трябваше да падне и косъм от него, защото после, по косъма, могат да го преведат елегантно до панделата. Шперцът меко отвори вратата, а кодът на алармата отдавна не беше тайна. Докато разполагаше балистите, весело си свирукаше. Последната машинка не трябваше да се свързва с другите. Ако те случайно не сработеха, от нея щеше да се чуе „вж-жи!“

След това се разходи до градското сметище и закопа костюма и обувките.

На другия работи до късно. Плащаше добре, затова още трима от работниците му изявиха желание да останат да довършат днешната поръчка. Накрая пиха по едно.

Вратата на жилището на Силви беше открехната. Поколеба се за момент, но се досети, че е по-логично да влезе — прибрал се, видял отворената врата...

Надникна в хола. Силви лежеше по корем, разперила ръце. Върху главата ѝ, на таралеж, се бяха събрали стоманените стрелички. Съвършено!

Сега трябва да позвъни в полицията. И да подготви подходяща за случая съкрушена и объркана физиономия.

Тръгна към телефона. В момента, когато съобрази, вече бе късно. Чу се едно, последно „вж-жи!“ Стрелата се заби в тила му. Направи още крачка и падна така — с протегнати към Силви ръце...

Порив или случайност? Вече нямаше значение...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Сапунерка — любов, любов, та ти се допива студена вода. На другия канал — кръв. Ето и трети вариант...

ПОЛЕТ ДО ФИЛАДЕЛФИЯ

Квартален магазин с рекламна табела — червени букви на бял фон: „Супер МЕНТР“. Около десет преди обяд е. Ленивото слънце наднича през витрините. През този час, само нарядко влиза по някой клиент, най-често пенсионер. Обикновено цари сива скука. По едно време нахълтва забързано хлапе. Едно такова, енергично, с големи очила върху голям нос. Под мишница носи цигулка без калъф. Отива до касата и избърборва бързо, но възпитано:

— Добър ден, госпожо. Бихте ли ми дали пакетче дъвки „Шат“.

Мадам прибира монетите, без да престава да слуша от транзистора емисията „Само за вас!“. „Колкото и да се опитват майките на тия хлапетии да им дадат някакво възпитание, те си остават гамени от краен квартал“ — мисли си с досада тя.

— Мадам, може ли да оставя за малко цигулката при Вас?

Мадам му кимва в такт с мелодията. Може да е гамен, може да оставя дребни монети, но е клиент. А клиентът има право на дребни бонуси, които ще го докарват отново и отново в магазина. Момчето не може да знае хода на мъдрите мисли на мадам. То оставя цигулката на касата и изхвърча навън, без дори да разпечати дъвката.

След малко в супера влиза мъж. Ама, както и да го погледнеш, все мъж. Мадам разбира от мъже. Този е около четирийсетте, със спортна фигура в изискан костюм. На ревера — значка на възпитаник на Харвардския университет. Очите му са стоманеносиви, със същата благородна сивота е оцветена бодливата му, недостигната от плешивостта коса. Мадам изключва транзистора и несъзнателно поправя палава къдрица по прическата си. Мъжът е с леко отегчен вид, както се полага на един делови джентълмен. Бавно слага в кошницата това-онова, приближава до касата и поздравява с идеално дозирано кимване — без раболепие или високомерие.

Мадам се усмихва предразполагащо и се опитва да надникне дяволито в очите му, но тези очи умеят да поставят недвусмислена преграда. Но ето, че в тях се появява интерес и даже леко недоумение.

— Извинете, може ли да погледна цигулката? — С опитни пръсти погалва грифа и изтръгва из утробата ѝ приказно-нежен звук. Внимателно я оглежда и опипва, любувайки ѝ се. Излиза из привичното си състояние на сдържаност. Поглежда мадам с други очи: — Извинете, не се познаваме, но... Струва ми се, че постъпвате неразумно...

Боже, какъв аристократичен акцент. Тия от Харвард не могат да бъдат сбъркани с простосмъртните. Мадам първоначално не може да се ориентира в какво я упрекват по такъв приятен начин, но вътрешния глас ѝ подсказва: „Внимавай и опипай!“ Милата усмивка на жена с чар е интелигентният подход.

— В какво ме упрекувате, господине! — недоизказаното с думи се допълва от красноречивия поглед. Всъщност господинът, след като излезе от обичайното си състояние на сдържаност, е просто едно голямо момче.

— Мадам, хора които притежават такова съкровище, си наемат бодигард да го пази. Във всеки случай не го излагат на показ като деликатес! Знаете ли какво е това? — „Амати“! Извинете ме, но аз не съм безразличен към музиката и просто недоумявам от Вашето лекомислено поведение!

„Момче, просто симпатично момче!“ — си мисли мадам и продължава чаровно да се усмихва. Но усеща, че трябва да вземе отношение към казаното.

— Разбирам Ви господине! Да Ви обясня: моят син вече навлезе във вълшебния свят на музиката. Детето израсна в музикална фамилия, така да се каже. Дядо му, моят баща, бе отличен професионалист цигулар. — Мадам е доволна от себе си. Отдавна е осъзнала способността си да импровизира. Строго казано, мосю Жизон също бе бакалин, но бе способен човек. Можел е да стане и цигулар, стига да поиска. — Тази цигулка ни е наследство от дядото на моя син. Знаем, че струва доста пари, но парите не са на първо място за нас. — Внезапно през ума ѝ минава опасението: ами ако точно в този момент онова очилато хлапе се върне. Това принуждава мадам мило, но настойчиво да подкара разговора в друга посока. — Може би сте прав господине, но за нас изкуството е над всичко. В известен смисъл ни прави и малко несъобразителни към дребнавото в живота... Вярно, че

в момента изпитваме временни трудности и не можем да си позволим бодигард...

— Мадам, не сме в отношения, които биха ми дали право да ви съветвам, но без консултация с експерт бих Ви дал... четиристотин хиляди, които могат да станат и повече. В никакъв случай по-малко. Държа на една почтена сделка, така че, ако имате интерес...

„Четиристотин хиляди... Боже мой! А може би и повече... Това момче с посребряващи коси явно има толкова пари, че може да си позволи да предложи почтена сделка.“ Мадам умее да поставя под контрол емоциите си. С елегантно чувство за хумор и жест, който може да означава и „Какво пък, слушам Ви!“, и „Не се плаши, момчето ми!“, тя просто прибира под касата цигулката.

Господинът разбира не само от цигулки, но и от елегантни жени. Върху устните му трепва разбираща усмивка осветена от моментно дискретно пламъче. После лицето му приема нормалното си, сериозно изражение. Сега той е пак делови джентълмен.

— Да се запознаем. Александр Хейг.

— Алис Ментр.

— Алис. Хубаво име... Алис, да приемем като долна граница четиристотин хиляди. Утре... Утре няма да мога, имам ангажимент към един семинар в Сорбоната. Но в други ден бихме могли да реализираме сделката, защото в петък отлитам за декадата във Филадельфия. О кей?

— Нищо не мога да Ви обещаая, Александр. Трябва да се консултирам със съпруга си. Все пак ние държим синът ни да получи развитие като музикант. Макар че... действително не сме в състояние да осигурим охраната на тази прелест...

— Разбирам Ви Алис, но все пак се надявам. Момент, в други ден 14 часа, устройва ли Ви? При базова цена както се договорихме.

— Нищо не мога да Ви обещаая, Александр. Поставяте ни пред нелека дилема... — Въпреки, че тук мадам трябва тежко да въздъхне, тя предпочита да облее новия си познат с поток от светлина, лъчаща от очите ѝ.

Мъжът си тръгва, като естествено не забравя да целуне ръка на новата си позната. И по това как ти целуват ръка, можеш да се ориентираш за много неща. Мадам поглежда през витрината. Да, с „Порше“ не се возят работарите от предградията.

— Жан, Жан, ела бързо!

От вътрешността бавно излиза господин Ментр. Сънливата му физиономия подсказва, че пак си е додрямвал в стаята до склада, наричана за по-представително звучене кабинет. „На този човек не му действа и литър кафе. До обяд е все сънлив!“ Тъкмо мадам да сподели новината с него, от вратата нахълтва хлапето. „Тоя вредител не може ли да ходи без да тича?“

— Благодаря леличко! Може ли да си взема цигулката, татко ме чака във в колата... — хлапето се оглежда, защото не вижда на касата цигулката.

— Хайде миличко, отиди и помоли татко да дойде да си поговорим. Хайде, хайде, доведи го! — Хлапето малко се подмотава, но все пак излиза. Мадам започва да реди като картечница, на скоропоговорка: — Слушай ме, не ме прекъсвай и не се намесвай! Въпросът касае много пари. За тази цигулка предлагат поне четиристотин хиляди. Трябва да я спазарим още сега за утре, защото вдруги ден ще дойде харвардецът.

Господин Ментр се почесва, той поначало не си е от бързомислещите, но има вяра на Алис. Все пак, понеже става въпрос за много пари, е склонен да започне с едно „но“, но в това време влизат хлапето и баща му. Някакъв дребен чиновник от дребна фирма, също с огромни очила и огромен нос. Мадам мило се усмихва на госта и нарежда на съпруга си:

— Жан, извикай Анет да остане на касата и покани господина в кабинета си. Вземи си миличко цигулката и не постъпвай друг път така неразумно. Не я оставяй на доверие. Не знаеш още какъв е светът, миличко... Насам господине...

Четиримата влизат в стаята до склада. Господин Жан все още смила ситуацията, която Алис му сервира.

— Какво ще пиете господине? — Коняк, уиски, джин? Вземи си миличко от шоколадовите бонбони, много са хубави.

Очилатият явно не е от контактните и малко се притеснява. Това е добре. Не знае нито как да седне изискано, нито къде да си сложи ръцете.

— Благодаря! Един тоник само, ако може. Ще трябва да шофирам, нали разбирате, алкохол... И ако може да се изясним по-накратко — бързам...

Мадам обаче не бърза. Усмивка се мило. Мъжът ѝ много добре познава тази усмивка. Така навярно се усмивка лъвицата на младото теле, преди да му зададе само с очи два въпроса: „А сега какво ще правим? Май ще обядваме!?!...“

— Може би не трябва да бързате, господине? Понякога в бързината човек си подминава късмета. — Прави кратка пауза, за да достигне до ума на този очилатко акцентираната дума „късмет“. — Имаме добро предложение към Вас. И се надявам да се споразумеем като истински делови хора. Виждате ли, нашият син има една дарба, дадена му от Бога. Той е влюбен, той е обречен на музиката...

Господин Жан ги загърбва, за да не видят върховното усилие, с което удържа избиващия го отвътре смях. Пиер — обречен на музиката?! Тоя малък шмекер? Той никога няма да научи и имената на нотите. Алис крои нещо...

— ... И днес, съвсем случайно, това мило момче остави при мен на касата цигулката си. Огледах я. Правя ви почтено предложение. За тази „Амитие“^[1] сме готови да ви платим пет хиляди!

При назоваването на цифрата очилатият господин трепва, но в очите му блясва лошо пламъче. Сваля очилата и ги избърсва с необичайно чиста кърпичка.

— Доколкото знам мадам, тази цигулка е доста ценна. Но просто не знам дали това е нейната цена. Можем да я занесем на експерт и тогава да поговорим...

„Усети се проклетникът, но опипва! Защото няма представа от какъв порядък е цената. Не трябва да допускам да споменава пак думата експерт! Трябват му пари и просто го е страх да не се подмине.“ Мадам запазва външната си непринуденост и даже чаровно-шеговито се усмивка:

— Вижда се, че разбирате и от музикални инструменти, и от сделки. Не скромничете, господине! Затова, нека говорим по същество. Пет хиляди, разбира се не са цената на една „Амитие“. Ние много държим на музикалното развитие на сина си и затова сме готови да Ви дадем — прави ефектна пауза — петдесет хиляди!

Очилаткото мъчително преглъща. „Лаком е, лаком е, кой ли беден човек не е лаком за пари? А сега, на това отгоре и здравата объркан. Но страхът да не се подмине...“ Очилатият е вече отворена книга за лъвицата Алис.

— Мадам, нека все пак да се консултираме с експерт — почти умопително казва той.

„Добре... В партер ми е.“ Мадам обича да гледа по телевизията състезания по борба, където здрави мъжаги проливат здравословно пот... „Ах, ако не бях притисната от времето...“ Мадам знае как да изработи очилаткото и за двадесет хиляди, но времето, времето...

— Сто и петдесет хиляди! — на лицето на мадам няма даже и помен от милата усмивка. — Донсяте я утре и получавате парите в брой. В други ден и да ни я донесете, просто няма да я вземем. В други ден отлитаме за Филадельфия!

Очилатият се изправя, стареяйки се да концентрира във фигура и изражение цялото величие, на което се надява, че все още е способен.

— Двеста хиляди. В брой! Утре в 10!

— В 11! За да успеем да изтеглим от банката пари.

Господин Ментр е малко пообъркан. Много пари са това. Но от друга страна Алис, светата истина, има усет към сделките. Излизат от стаята — напред мадам с очилатия, зад тях господин Жан. Последно върви хлапето с цигулката под мишница. Когато се изравнява с огледалото в коридора, то кой знае защо, се изплезва на образа си в матовата, блестяща повърхност.

На другия ден, при размяната, очилатият се опитва да изкрънка още десет хиляди, но смачкан от погледа на мадам Ментр, промърморва сконфузено: „Добре де. Добре!“ и прибира бързо куфарчето с парите.

На господин Александър Хейг вероятно спешно му се е наложило да отлети за Филадельфия. Поне така се надяват първите десетина дни господин и госпожа Ментр. И понеже нежната им душевност не издържа на напъна, занасят на експерт цигулката. Той ги уверява, че могат да я продадат спокойно и за четиристотин. Не за четиристотин хиляди, а за четиристотин!

А експертизата струва стотачка. „Момент, сега ще Ви оформя фактурата. На чие име да бъде издадена?“

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Магазинът не е парижка, а софийски. Семейството, което го държи е носител на описаните бакалски добродетели. Хлапето не е французин, а българин — син на

мой приятел. Бащата и сина носят очила върху големи носове. И са симпатяги. Харвардецът е друг приятел, професор по история, с вкус към интригата. Хич не е за чудене, че се роди тази фантасмагория...

---

[1] Игра на думи: Амитие /фр./ — приятелство; „Амати“ — известна фамилия лютиери, изработвала уникални цигулки. /б.а./ ↑

СРЯДА, СЕДЕМНАДЕСЕТИ

Когато денят е предопределен да бъде скучен, човек трябва да умее да намира утеха в дребните му радости. Всъщност, дали скуката просто не е показател, че нещата вървят в нормален коловоз? Какво по-голямо щастие от това животът да ти е подреден и обезпечен? Вярно, на младини има разни тръпки, копнежи, емоции, страсти... Тогава човек е непрекипяло вино. Но дори и този механичен пример илюстрира правдивостта на постановката. Всички, които разбират от пиене знаят, че ако и да има някакво очарование в първия есенен елексир, който зачервява ушите и размътва приятно главата, истинското вино е отлежалото вино. В него могат да бъдат открити безброй аромати и вкусови нюанси. Разбира се...

Настойчиво почукване на вратата прекъсва хода на мъдрите мисли на мосю Коланж. Това разбира се е Луи.

— Влезте.

Луи е добър келнер. Би могло да се каже, образцов келнер. Макар че, като човек е възтъпичък и при това с разни щуротии в главата. Наблюдателен, това в края на краищата е необходимо професионално качество, но от тази наблюдателност произтичат безбройните му мании. Непрекъснато открива заговори, пъклени планове за преобръщане на света... вещици и дяволски изчадия... Сигурно чете много криминалета...

Лошо няма! Даже на моменти това е част от разнообразието на добре подредения, но възсучен живот. И още нещо. Луи е безкрайно предан на мосю Коланж. Отнася се резервирано към бълнуванията на колегите си от другите заведения за фантастични бакшиши. Цени мястото си, усеща радостта от обезпеченото си положение и е доволен от процента от бакшиша, който мосю Коланж му дава.

Луи е с добро професионално възпитание. И макар че сега е явно много развълнуван, не тропа с копито от нетърпение, а чака почтително мосю Коланж да го попита, за какво става въпрос.

— Кажете, Луи... — Аристократично възпитаният работодател, който се явява и фактически господар, разговаря на „Ви“ даже със слугите си.

Луи вади от папка за меню новичка, петдесетфранкова банкнота и почтително я подава на шефа си. Механично, с опитни пръсти, мосю Коланж я опипва. Оглежда я. Не изглежда фалшива. Погледът му се засича с очите на Луи. Какъв е проблемът? Луи вади втора, новичка петдесетфранкова банкнота. Отново опипване, внимателен оглед. Добре шуми, водни знаци, нишки, няма съвпадение на номерата... Отново въпросителен поглед — какъв е проблемът, Луи!?

Келнерът, противно на навика си към безкрайни хипотези и обобщения, този път е лаконичен.

— Всъщност, това е четвъртата, нова, петдесетфранкова банкнота. Получена в четвърти, последователен ден от един и същи човек. Който идва по едно и също време сутрин, сяда на едно и също място до прозореца. Мосю Коланж, сигурен съм че той...

— Добре, Луи. Браво! Сега господинът в салона ли е?

— Не мосю Коланж, отиде си. Но съм сигурен, че утре пак ще цъфне по същото време на същото място до прозореца...

— Благодаря Ви, Луи. Вие сте образцов служител. Гордея се с Вас.

Знаете ли защо са се сгромолясвали мощните робовладелски империи? Поради наслагването на някакви икономически фактори? Сложно, сложно! Обяснението е далеч по-елементарно. Защото господарите са се отнасяли с робите си с обидно пренебрежение. Считайки, че така стабилизират собственото си положение. И са предизвиквали само въстания... Ако бяха говорили на „Ви“ и сега щеше да съществува патрициатът. Можете ли да си представите Луи като въстаник?

Чиновникът от гишето поема двете банкноти и внимателно ги опипва. После ги оглежда срещу прозореца. Прибира ги и ги поставя пред апарата с онази особена светлина. След това влиза в някаква програма на компютъра и дълго, съсредоточено чете нещо.

— Истински са, господине. Или поне не са регистрирани в серия под контрол. Но ако имате някакви съмнения, заповядайте пак. Разбира

се, можете да ги оставите за допълнителен анализ, ако сметете за необходимо...

В четирите банки, четиримата чиновници казват едно и също за двете банкноти. Но инстинктът на Мосю Коланж му подсказва, че този път Луи е хванал вярна следа.

На другия ден, в десет и три минути Луи е отново в кабинета на Мосю Коланж.

— Току-що пристигна. И си поръча обичайното кафе...

Мосю Коланж застава зад завесата на прохода, от който излизат келнерите и внимателно започва да разглежда посетителя. Около или малко над трийсетте. Хубава фигура, но вероятно не е оформена от спорт. По-скоро не му е липсвало движение. Очи — пронизателни, но мечтателно-пронизателни, очи на художник. Които в този момент гледат през прозореца, но не виждат деня такъв какъвто е, а стилизиран, такъв какъвто би изглеждал на картина. Облечен просто, но изящно.

... И плаща все с петдесетфранкова банкнота... А може би днес просто ще извади кредитна карта и с това тръпката ще свърши... Все пак, обезпеченият и ограничен живот надали е самото Божие съвършенство?...

За щастие, банкнотата е шумоляща, новичка, петдесетфранкова.

Играта продължава!

Мосю Коланж е педант. На специален лист си разграфява таблица, в която нанася датата, серията и номера на банкнотата. Истинският ловец умее да чака спотаен жертвата си. Когато банкнотите стават седемнадесет — любимото число на Мосю Коланж — той отново обикаля експертите на четирите банки. Отговорът им и същият — банкнотите са нормални.

Банкнотите може и да изглеждат нормални, но съгласете се — не е нормално всеки Божи ден един и същи човек, в един и същи час да сядат на едно и също място в едно и също заведение, да пие едно и също кафе и да плаща с едни и същи по номинал банкноти. Па били те и с различни серии и номера...

Мосю Коланж е нелош режисьор-постановчик. На целия персонал, до чистачките, е наредено да не се пулят като го видят че влиза като посетител и сядат на масата до прозореца. Всеки ден, в десет

и десет сутринта. От другата страна на масата, самотно съзерцавайки улицата, вече стои човекът с очи на художник.

Самото запознанство не създава никакъв проблем на мосю Коланж. Той е типичен екстраверт, контактен, но сдържан. Забавен, но ненатрапващ се. Идеална фигура за неангажиращо приятелство.

Оказва се, че за много неща имат поразително съвпадение на вкусовете — за картини, книги и постановки. Успоредно с укрепването на запознанството, което е на път да се превърне в приятелство, в мосю Коланж расте и уважението към мосю Серж. Мосю Серж е много фин човек — в преценките си за външния свят и в самото си излъчване. С извинение, от него лъха нежността на интелигентен гей, но въобще не е такъв...

Чак след месец време, на небрежно подхвърления въпрос с какво се занимава, отговаря разсеяно:

— Ами, да речем, художник...

Мосю Коланж няма никакви основания да бъде недоволен от проникателността си.

Съвсем естествено прозвучава предложението на мосю Коланж към мосю Серж:

— Какво ще кажете, приятелю, да прекараме събота вечер в онова хубаво заведение „Каданс“? Менюто е наистина добро, а пианистът има богат репертоар от класика в жанра... Да не говорим за вината...

— Поводът, приятелю?

— Повод, разбира се има. Има ли значение какъв? Може би все по-укрепващото ни приятелство? А може би — някакви съвместни, бъдещи перспективи?... Човек трябва да умее да се радва на мига...

И менюто, и пианистът, и виното са наистина на ниво. А и календарната дата е на седемнадесето число.

И още нещо. Мосю Серж явно не носи на пиене. По едно време се усеща, че говори много и се опитва да спре. Но му е трудно. От друга страна не успява да откаже още една чаша вино на приятеля си. Съвсем естествено идва предложението да пийнат още по чашка в дома на мосю Коланж.

Влизат през задния двор и се качват на втория етаж. Мъглата е плътна, сградите са някак различни и лишени от скучните си дневни форми, а мосю Серж наистина не носи на пиене. Но му е хубаво. Вади

от чантата си нов, неразпечатан от целофана албум с репродукции на Салвадор Дали — оня художник, който префасонира целия свят на цици и бедра — и казва развълнуван:

— Позволи ми да ти надпиша този скромен подарък, приятелю. Вечерта беше наистина незабравима. — Драска с едри букви нещо на заглавната страница, после на втората. След това развълнувано чете: „На приятеля Коланж, човекът, който ми помогна да видя по друг начин баналния свят...“ Видимо е много разнежен, затова спира, а после добавя: — Сам, после, някога, ще го дочетеш...

Когато човек е живял дълго време под напрежение, търси приятел пред когото да сподели греховността си. За дарбата получена от Бога, от която поради ред обстоятелства не се е възползвал, за да твори картини, а да прави банкноти. „Които, ако ги занесеш и на най-печения експерт, в която и да е банка, задника си да съдере — не може да каже нищо друго освен — истински са. И хартията е истинска...“ Мосю Коланж няма никакво основание да не му вярва!

Сега мосю Серж трескаво търси начин да свърне от греховния път. Разговарят цяла нощ, преспиват два-три часа, а после душеуспокоителният разговор продължава. Мосю Коланж е поголемият и по-мъдър брат. Той напомня на мосю Серж очевидния факт, че всички сме грешни, а тая с пътя е предопределена от Бога. И за какви грехове да говорим, когато печалбата от операцията е около 2000%?! Парите за хартията се превеждат по банков път, доставчикът е надежден. Останалото е ловкост на ръцете и вдъхновение на духа — за мосю Серж. И съобразителност за пласмента на банкнотите, с което мосю Коланж е в състояние да се справи блестящо.

Оказва се, че има желаещ да закупи на подобаваща цена заведението на мосю Коланж. А тези пари, като се инвестират в хартия... Боже, колко хубав може да бъде светът Ти...

Мосю Серж отива на място да уреди доставката на хартията. На аерогарата двамата се прегръщат искрено, а мосю Серж споделя с приятелски укор:

— Така и не намери време да разгледаш албума с репродукциите, който ти подарих. Прелисти го — ще ти каже още неща за света в който живеем...

Защо пък да не погледа цици и бедра? Когато се прибира в най-добро разположение на духа, мосю Коланж разлиства шарената

книжка. Първо се зачита в посвещението:

„На приятеля Коланж, човекът, който ми помогна да видя по друг начин баналния свят...“

Тук свършва надписът на първата страница. На втората продължава, но с по-ситен шрифт:

„... дължа една банална истина. Банкнотите са истински, а аз не съм никакъв художник. Но рибарите знаят, че за истински улов трябва истинска стръв!

Сряда, седемнадесети...“

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Бях на някаква художествена изложба. Повечето картини представляваха пейзажи от обраснали в бурен и старост селца. Пред мен вървеше млад мъж, някъде около трийсетте. Външността и излъчването му съответстват на описаното в разказа.

Може би бе обикновен чиновник в някакво ведомство? Който всеки ден влиза под час и под час излиза от някаква сграда. Би ми било скучно да описвам живота му на послушко. Но можеше да бъде и нещо по-интересно — например мосю Серж...

ДУЗИНА ДЖОКОНДИ

„Невероятно“. Глупава дума, издаваща ограничеността ни. Всичко на този свят е вероятно!

Любимото занимание на Рене Калви сутрин бе поливането на цветята. Така ли бе, или така му се струваше, но имаше усещането, че в отговор на всекидневните грижи, те излъчват към него някакъв поток от флуиди, заредени с благодарност. А след поливането заставаше пред рамката на картината и галеше с поглед най-голямото съкровище, което притежаваше.

Още като студент обичаше да обикаля бърлогите на букинистите край Сена. При една такава разходка попадна на ескиз, който по странен начин погъделичка съзнанието му. Понеже знаеше хватките на пазарлъка, със съсредоточен вид започна да разглежда томче на Валери. Успя да избудалка стария Жо и взе за дребни пари ескиза. Нямахше търпение и си позволи лукс — хвана такси. С разтреперани ръце извади албум с репродукции на импресионистите. Едуард Вюйар „Възрастна жена разглежда ръкоделието си“. Съкровището, с което току-що се бе сдобил, вероятно бе един от предварителните ескизи на Вюйар. След доста справки и консултации с удоволствие разбра, че покупката му е сполучлива. Можеше да получи добри пари, но Рене се пребори със сребролюбеща в себе си и запази съкровището. И всяка сутрин, ритуално му се любуваше.

... Застана пред рамката и усети, че краката му омекват. Бавно отиде до кухненския бокс, направи силно кафе и противно на навика си, го изсмука на едри глътки. Краката му сами, отново го заведоха пред рамката.

Нямаше грешка. В същата тази рамка, с леко охлузен долен десен ъгъл, липсваше ескизът на Вюйар. Но тя не беше празна. От нея, с характерната си тайнствена усмивка, го гледаше „Охранена, възгрозна италианка“ — Има и такова определение за Джоконда.

Кой ли си е направил тази шега, помисли Рене? Нямахше много приятели. Постепенно си изграждаше ограден и подсигурен живот на

застаряващ ерген. Не, определено нямаше не само приятел, но и достатъчно добър познат, на който да бъде преписано авторството на тази шега. А колкото повече разглеждаше копието — това разбира се не може да бъде нещо друго освен сполучливо копие — толкова повече се уверяваше колко близо е то до оригинала. Бе прекарал достатъчно часове в „Лувъра“ за да се отпечатат в съзнанието му множество едва забележими детайли, съчетания и дребни подробности. Ако не бе очебийният абсурд, можеше да се закълне, че това е — прости, Господи! — оригиналът...

Обади се до офиса и съобщи, че е болен и в следващите два-три дни вероятно ще отсъства. После внимателно откачи рамката, занесе я в бокса и си направи конска доза кафе. Трябваше да си избистри мозъка... Седна срещу картината и започна да пие кафявата течност на малки глътки. Въобще не се сети, че не е закусвал.

След първоначалната еуфория, усети захладняване. Ами, ако на вратата се позвъни и учтив цивилен полицаи покаже служебната си карта? И попита не му ли се намира, ей така случайно, една картина? Казва се „Мона Лиза“... Възможен е и друг вариант — през отнесената с пантите врата да нахълтат двама-трима яки мъже, след които върху мозайката на коридора остава огромно червено петно... Възможни са много варианти и май всичките — неприятни... Изпи последната глътка кафе и сложи на коленете си справочника. Номераторът на Лувъра бе...

... Моник Фабиен изпита познатата тръпка. Усещаше я винаги, когато си мислеше за Тонио. Ръцете на студента от Академията са така неподобно нежни — ръце на добър магьосник, който може да прави с тялото на едно чувствено момиче чудеса. Но Лисицата е права: „Нищо на този свят не е свършено...“^[1] Художник с ръце на добър магьосник, Тонио е прекалено съблазнителен за агресивните, празноглави свалячки, с които е пълен светът. Те разбира се, не са в състояние да го оценят изцяло и напълно. Така, както го цени и обича Моник Фабиен. Но могат да й го отмъкнат изпод носа. Знае се, че на мъжете ангелът им е възслаб...

А копието на „Джоконда“, което й е оставил, е върхът на сладоледа. Как е успял да го внесе? Тонио се появи около полунощ само със скицника. Няма защо да си напряга ума — при Тонио всичко се получава артистично и красиво. Той е магьосник...

Усети ръцете му върху раменете си. Тонио дишаше още сънено и вероятно също гледаше към статива с картината. Въпросът му прозвуча съвършено искрено:

— Мила, откъде имаш тази прелест?...

До обяд, в отдела по реставрацията към „Лувъра“ се обадиха: млад мъж, добре възпитан, с особена превантивност в гласа; някаква студентка; от фондация „Бъдеще за миналото“; от четири частни колекции; един собственик на верига зеленчукови магазини и т.н. Общо единадесет обаждания. С „Ланчията“ си лично пристигна метр Пиер Лашар — бивш председател на Върховната касационна прокуратура. Старецът с пъшкане извади масивната рамка от колата и с характерна, професионална дикция, бавно и отчетливо попита:

— Кой ще ми обясни на разбран френски език, как тази картина...

От „Лувъра“ реагираха професионално. Отложиха блъскането на главите си за после. На обърканите телефонни запитвания се отговаряше еднотипно:

— Господине, заповядайте при нас. Можете да влезете с колата си. Охраната ще бъде предупредена. Ще ви помолим за необходимата дискретност, която е и във Ваша полза. Молим Ви да не уведомявате пресата. Поне засега. Благодарим Ви...

Лек проблем възникна само със собственика на веригата зеленчукови магазини. Първоначално той заяви, че е чист почитател на изкуството. Но поиска разписка за картината. Когато му обясниха, че това е почтена институция, в която никаква разписка не тежи повече от взаимното доверие, се заинати и тръгна да си ходи с картината. Наложиха се да извикат охраната и човек от юридическия отдел. Какво да го правиш? Зеленчукаджия...

Още от пръв поглед се виждаше, че копията са изпипани. Включително и по технологиите на стареене. Затова, на специален стикер върху гърба на всяка картина, бе отбелязана необходимата информация. Прецедентът бе толкова сложен, че не можеше да се предвиди възможното му бъдещо развитие. Знае се, че от определена граница нататък, даже метр Пиер Лашар може да започне да се държи като... чистия почитател на изкуството. Разбира се, никой не изказа на глас това съображение. Но май всички си го помислиха...

От Италия, с първия възможен полет пристигна Даниеле Бонде — експерт на ниво и сам фамозен майстор на автентичното възпроизводство на шедьоври. Хобито на Даниеле бяха старите книги — мистика, магии, заклинания. Всеки човек си има слабости...

Даниеле сложи очилата си и застана пред първата картина. След малко подсвири и промърмори под нос:

— Браво. Браво! Това не е по силите даже на великия Даниеле... Да не би да е възкръснал Леонардо? Кой е успял така съвършено да изпипа нещата, а Леон?

Началникът на отдела Леон Трюм повдигна рамене. Много неизвестни се натрупаха в тази история... Кой, кога, как?... Пък и беше извикал Даниеле да даде някой и друг отговор, а не да трупа още въпроси...

При второто копие Даниеле, с нехарактерна за него нервност свали очилата и бързо ги избърса. При третото вече загуби чувствителност. И потъна в мълчание — състояние, в което никой досега не го бе виждал...

Когато се отдели от дванадесетата картина, обяви с равен глас:

— Имам нужда да се натрякам като моряк. И след като изтрезнея, да кажа каквото и да е... Сега не смея!

Отиде до най-близкото бистро и си поръча двойно уиски. През цялото време, в главата му се търкаляше една дума — невероятно. Глупава дума, издаваща ограничеността ни. Всичко на този свят е вероятно!

В един през нощта се събраха на съвещание. Собствениците на картини и почти целия реставрационен отдел. Явно, някой все пак си бе развързал устата — в стара престилка се бе вмъкнал и представител на пресата. Но това се разбра после.

Професор Бонде направи нещо, нехарактерно за себе си. Призна, че ако предполагаемо автентичната „Джоконда“ се размеси с копията, той едва ли би я разпознал. Никой не допускаше такива думи точно от него...

Изказването му предизвика кратка, учудена тишина. Не само зеленчукаджията — и другите — вече усещаха свежия аромат на многото пари. Истина е, че парите не миришат. Защото ухаят...

Докато пътуваше в самолета, Даниеле попрехвърли новото издание на интересна книжка. Заглавието бе три реда и половина, но

бе редуцирано от издателите до „Практическо ръководство по благородна магия“ на Пиер Кракра от 1698 г. Направи му впечатление една очебийно проста и неоригинална мисъл: „... човешката енергия може да твори чудеса, ако е царица на благородна идея. И да разваля чудеса, ако е слугиня на егоизма.“

... По-късно, никой не бе в състояние да обясни как всички едновременно почувстваха края на магията. На стативите вече имаше: „Арлски пейзаж“, „Бране на череша“, нескопосано подобие на „Голата маха“, ескиз от Вюйар, вероятно оригинал...

Шока бе толкова силен, че всички се умълчаха. Осъзнах, че е безсмислено да бъде обвиняван някой за нещо... Даже зеленчукаджията си взе кротко натюрморта „Моркови в синьо“ и тихо излезе от залата.

За да става за четене материалът, журналистът се принуди да вмъкне нещо за някакъв, уж строшен в главата на метр Лашар чадър. Но сензацията не влезе в брой. Прекалено явно си личеше, че това е същата с бели конци измислица...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Обичам да разглеждам репродукции. Един ден се бях загледал в ескиз на импресиониста Вюйар. Бабата гледаше така премрежено ръкоделието си, че ми въздействаше хипнотизиращо-приспивно. В същото време телевизора срещу мен излъчваше разговор с Даниеле Донде — италианец, който организира успешно бизнес с великолепни копия на картини.

Задряхах. От ескиза на Вюйар и излъчването на темпераментния италианец се роди ето тази история...

---

[1] Егзюпери, „Малкият принц“ — Б.а. ↑

ЛУИС ПЕРЕТ

Всеки обича да крои планове. Като започнеш от обикновеният хапльо, минеш през така нареченият човек средна класа и стигнеш до преуспелия бизнесмен. При хапльото плановите никога не се реализират, но това не го притеснява. Той планира фантазирайки, за гъдел на душата. Ако е клошар например, може да си помечтае как намира в обикновена кофа за боклук бутилка коняк „Наполеон“. Разточително да си представя как изпива бутилката в компанията на друг дрипльо, пръв приятел. Приятелят естествено го превъзнася като „голяма работа“. И така се появява нова категория хомо сапиенс — дрипльо „голяма работа“. Човекът средна класа крои доста по-кратко плановите си... — Господин Алекс разбра, че няма да успее да отвори капака на часовника с нокът и стана да потърси отвертка. В чекмеджето под компютъра трябва да има една от тях, малките, с острите върхове. Тъкмо я извади и телефонът иззвъня. Повдигна слушалката и чу гласа, който очакваше. Той каза само:

— При трите прасенца... — и затвори.

Три прасенца в малка къщичка живели. Задружно. Докато били малки и глупави. И били май братчета. Или две братчета и едно сестриче. Във всеки случай били от едно прасило. И те търсели някаква сигурност в този живот. И като всеки, който търси сигурност, тръгнали да си правят къщички. Понеже имали различни концепции, се разделили със скандал. Едното прасенце-клошарче си направило къщичка от слама и брало ядове с вълка. Кой вълк не би се справил с една сламена колибка? — „И с отвертката нещо не се получава. Ще трябва да ходя на офталмолог и да вдигам диоптрите!“ — Прасенцето средна класа си направило барака. Или нещо подобно. Ама и с бараката станало като със сламената колибка. Кое то подсеща, че между възможностите на хапльото-фантазьор и прагматичния човек средна хубост, понякога разлика няма. Успяло само третото прасенце, с каменната къща. Издържало на обсадата на амбициозния вълк. Злосторникът преценил, че не си плаща да губи време и си отишъл, а

прасенцето изгърчало към близкият дъб, за да си хапне жельди. Толкова се зарадвало как надхитрило вълка, че не видяло ловеца. Но ловецът го видял и го гръмнал. Наистина, според приказката нещата стоят по друг начин. Но... Ако в живота си прасенце и имаш късмет да избягаш на вълка, често попадаш пред очите на ловеца. А ловците обичат да стрелят. Иначе, в приказките винаги има късметлия, който накрая оживява и побеждава. За да може да се опаянти изводът, че ако залагаш на твърдо, ще ти се случи нещо хубаво.

... Луис Перет. Серия от френски часовници за офицери от османската армия в края на XIX век. Със специално ключе за навиване. С разкошен циферблат. Едно нещо само остава неразбираемо. Ако си притеснен от предстоящата неприятност, нещо, което често се случва на военния, ако и без това ти треперят ръцете, как ще успееш да отвориш навреме капака и да дадеш заповед за атака в точно определеното време? Според фолклора на военните, атака на време е вече половин спечелена битка. Тия военните, много обичат да побеждават...

Вълкът, офицерът, или успеият бизнесмен ако щете, умеят да планират предстоящата битка. И да я печелят. Освен ако не налетят на каменна къща, вместо на сламена колибка. Или ако не стане нещо с часовника...

„Грите прасенца“ е заведение в края на парка, до детската площадка. Тук бабите могат да изпият по кафе с приятелка, докато досадните им внучета врецят и подскачат като маймуни по катерушките насреща. Ако малкият досадник е под опеката на дядо, възрастният, с угризение на душата, си поръчва водка, псувайки на ум докторите.

Алекс седна на една от крайните маси и си поръча кафе.

След малко по алеята се зададе мъж на неговите години, облечен със сив костюм, със сиво бомбе, прихлупено над очите. „Нищо чудно това да е моят човек“ — помисли си господин Алекс.

Услужливата памет му припомни интересен разказ. Епизод от съпротивата срещу немската окупация във Франция по време на Втората световна война. Разказът явно не бе изсмукал от пръсти или прочетен в книга. По време на войната младок-идеалист правел патриотични пакости в полза на добрите и във вреда на немците. Но

немците го хванали. Есесовски офицер, бивш преподавател по биология в гимназия, му дал ясна алтернатива: или те връщаме при „твоите“, за да ни информираш за това-онова, или те пращаме в отвъдния свят. Биологът в униформа бил с нелошо чувство за хумор. Добродушно напомнил: за отвъдния свят се говори, че е по-добрият, там, казват, неприятности просто нямало. Дай боже да е така! Ама прехода между двата свята може да се осъществи и по доста неприятен начин. Болезнено и продължително. Човекът от резистанса не бил патриот до безкрай и се съгласил. Между доскорошните врагове даже се породило нещо като симпатия. Двойният конспиратор се върнал при „своите“ като от време-навреме се виждал конфиденциално с новия си приятел, за да поговорят набързо. В същото време се биел стръвно срещу обикновените немски войници и така правел добро впечатление на другарите. Балансирал успешно, нещо, което явно не е било лесна работа. Когато му дошло времето, даже получил пенсия от френското правителство, като човек със заслуги.

Господин Алекс се запозна с него през един пролетен ден преди повече от двадесетина години. Стоеше си на пейка в някакъв парк и се печеше като котарак на пролетното слънце. За заблуда на собствената съвест, бе поставил върху коленете си записки от някакви лекции. Тогава бе на края на следването си в Сорбоната. Към него се насочи възрастен мъж с бледа кожа, върху която предателски изпъкваха кафеникавите брадавици на старостта. С поизмъчена, но добра, подкупваща усмивка помоли да седне, разприказваха се. Тогава възрастният разказа историята си. Преди да се разделят, господин Алекс го попита не постъпва ли лекомислено, като споделя със случаен познат тази опасна информация. Случайният познат може да се окаже бърборко и да причини сума неприятности. Дядото се засмя и поясни, че вече от нищо не се бои — ни от любопитна преса, ни от съд. Болен е от рак на дебелото черво и до половин година ще може да провери думите на немския офицер. В частта, дали наистина на онзи свят човек се разделя с главоболията си? Защото на този, явно, колкото и да си умен, неприятностите се трупат една върху друга.

Та, този дядо сподели интересно психологическо наблюдение. В ония години на дебнене и надхитряване, нелегалните, и тайните агенти, които слухтяли за тях, ужасно много си приличали. В желанието си да изсивяват и едните, и другите се обличали в тъмни

дрехи, а на главите им се мъдрели прихлупени шапки или бомбета. И вървежът им бил еднакъв, напрегнат... Близнаци, разделени от противоречията на играта.

Като видя демонстриращия разсеяност мъж в сив костюм, господин Алекс си спомни думите на умния старец. Е, сега няма война, но някои хора са по военно скроени. Човекът с нахлупеното бомбе е напрегнат, а това е добро като начало. В сделките печели по-спокойният. Защото има възможност по-добре да прецени и огледа нещата.

Ето, тарикатът застана зад храстите в края на алеята. Без да се обръща и оглежда, господин Алекс знаеше, че онзи се кокори. Прави си живота интересен, човекът...

Господин Алекс се отдаде на естественото удоволствие от съзерцанието на златната есен. Дърветата бяха обагрени в милион нюанси на златистото, зеленото и червеното. Каквото Бог е сътворил, човек може само да наподобява. Даже талантливите художници просто правят нещо сходно на вече сътвореното.

— Може ли? — Пази Боже да имаш такъв глас. Като несмазана врата...

— Да, заповядайте — посочи с ръка стола до себе си и продължи да разглежда играта на блясък и сенки на слънцето, процеждащо се през короната на дървото.

— Носите ли го? — проскърца приносителя на сивото бомбе.

— В джоба ми е — равнодушно отвърна господин Алекс.

Болестта интернет се разви като епидемия от спин. Катастрофално и съблазнително. Засичаш се с някого, стоейки пред някакъв екран. Договаряш се нещо с него, усещаш тръпка на възбуда, виждате се и...

— Няма ли да попитате как ви познах?

— Не, няма да попитам... — отдаден на съзерцанието, все така равнодушно отговори господин Алекс.

— Все пак трябва да го видя — настоя скърцащият глас.

Господин Алекс извади от джоба си червена кутийка от някакво бижу, отвори я. Непознатият посегна да извади часовника, но господин Алекс дръпна кутийката.

— Искам да видя дали работи...

Господин Алекс мълчаливо извади часовника и го допря до ухото на непознатия. Той се ослуша напрегнато, но явно остана доволен.

— Банкнотата... — тихо каза господин Алекс.

— Ето я — непознатият отвори някаква книга. Господин Алекс я огледа с интерес. Стара, масленозелена на петна, явно автентична. „Пятсотъ рублей“; „Билетъ Государственаго Казничейства Главного командования вооруженными силами на Югъ России“.

Тия руснаци... За една революция време смогнали да си организират сума ти държавици с важни имена. Като сламени колибки. Някога. После държавиците били издухани от тайфуна на вълчия болшевизъм, но колекция от редките им вече банкноти струва немалко пари. Днес. Господин Алекс съобрази:

— Окей — с премерено, но категорично движение взе книгата от ръцете на новия си познайник. Той се опита да я задържи, но получавайки кутийката стана бързо и пое по алеята на изток.

Господин Алекс усети приятно блъскане на кръвта в ушите си. „Не трябва да бързам! Получи се! Но и не трябва да се размотавам! Прасенцето нека си припка с часовника!“

Пое с делнична походка по алеята на запад.

Господин Серж седна нетърпеливо пред бюрото си, запали локалното осветление и извади лупата. Огледа доволен новата си придобивка. Автентичен Луис Перет. От вътрешна страна на капака, където трябва, беше щампован и номера 327. Загуби години, но попълни серията от десет последователни номера. А това означава доста парички... Постави до ухото си сребристия метал, после, с треперещи пръсти извади отвертка и отвори капаците към механизма. Вместо златистите колелца на истински Луис Перет, някаква електроника. Господи!

Господин Алекс се настани удобно пред бюрото си, запали локалното осветление и извади лупата. Погали мазната и грапава повърхнина на банкнотата. От другата страна има овал с руската корона в средата. Да видим...

Вместо корона — грапава, мазна снимка на Мадона. Ксерокопие, изкуствено състарено. Простакът със сивото бомбе успя да пробута хитростта си, гарнирана със слонско чувство за хумор. Господин Алекс

неволно въздъхна, а после през ума му мина глуповата, но успокояваща мисъл: „Едното прасенце излъгало другото прасенце. Добре, че го няма вълкът...“

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: В случайна компания слушах съображенията на двама мъдри мъже: колекционер на стари часовници и колекционер на банкноти. Банкните не са за вярване! Виж, ако вложиш парите си в... стари часовници... в редки колекции, например от банкноти. А хлапето на домакина, мой личен приятел, ми донесе книжката за трите прасенца: „Хайде да ми почетеш. В другата стая, че тук много се карат...“

ОТМЪЩЕНИЕТО НА КАМЪНИТЕ

Инспектор Жано се разходи бавно из апартамента. Голям, удобен. Издаващ вкус към модерното. Модерното, привилегировано да живее като виждане дълго, а не само моментен повеи, който бива забравен след два сезона. Малко странен вкус за един възрастен обитател. Старчески неоконсервативен либерализъм — като етикет.

... Двамата старци се бяха били до последно. Не беше особено трудно да се възпроизведе и как е протекла битката. След като разговаря и с портиера на сградата, въображението на инспектора обрисова картината.

— Добър ден. Тук трябва да живее господин... момент да сложа очилата... Огюст Пелие.

— Да господине, трети етаж, левият апартамент. По какъв повод го търсите? — Портиерът е бдителен, но по навик. Иначе старчето срещу него не му е внушило никакво предубеждение. Двама старци си разговарят за трети старец. Непознатият носи фуражка и някаква униформа. Ако не е било студеното време и вратата на кафеза е била отворена, портиерът е щял да усети нещо, което да го наежи. Миризмата на парижки клошар. Но вратата е била затворена, а очилата не са му помогнали, за да регистрира още една подробност — шапката е от един хотел, а униформата — от друг. Непознатият се е представил като служител на агенция „Vite-vite“^[1] — пощенски пратки от врата до врата.

Портиерът позвънил на господин Пелие. Било му наредено да пусне човека с пратката. Униформеният дядо се качил на третия етаж. Обитател на такава представителна сграда може да си позволи да не слага на вратата на апартамента си предпазни вериги и други защитни средства за наивници. Господин Пелие отворил. Може и да е видял несъответствието в униформата. Но по-вероятно е усетил миризмата, затова инстинктивно отстъпил крачка назад. Това не му помогнало. Непознатият изпуснал пакета, който носел, но държал здраво в ръка острия камък. Замахнал с него. Успял да нанесе първия удар, който

още не бил смъртоносен. Боричкането продължило в антрето, а после и в хола. Имало е неомощно старческо пъхтене и злобен, много злобен бой. В резултат на разменените удари, господин Пелие се е възнесъл в по-добрия свят заради получен доста по-сполучлив, втори удар с камъка в главата. А непознатият го е последвал към небесните селения, защото бил наръчкан с ножица в корема. Така наръчкан, че надали е щял да оживее, дори ако отстрани е дежурел лекарския екип като при дуел. Дуел... Дуел?...

Какво са имали да делят старците? Във всеки случай, не е женска история от младини. На старини човек се отнася към изживяванията на младостта с разбираема ирония. Да те блъскат хормоните е приятно изживяване, но си е чиста физиология. Природно рационална, но лишена от мъдростта на зрелите години.

В пакета, изтърсен в антрето имаше още два камъка.

Основният въпрос — самоличността на клошаря, отне почти две седмици. Нямахше лични документи или полицейско досие. Един от младите стажанти все пак успя да му влезе в дирите. Беше приспивал близо до една от станциите на метрото. Имал и район, в чиито кофи за боклук е ровел — пак в близост до вход на метрото. Но друг, от тия старите, със завъртулки и орнаменти. Тези входове почти не се ползват и постепенно изчезват, издухани от по-модерни архитектурни ветрове.

Само още два дни трябваха, за да се установи самоличността на кръвожадния старец-убиец. Жак Ноел, бивш добър каменоделец и любител на евтини червени вина. Самотник. Живял известно време в старопиталище, изпокарал се с персонала. Думите на директора бяха:

— Тих, кротък, отнесен. Но побеснее ли, да не си му насреща...

Защо се бяха засекли пътищата на двамата старци? И за какво са му били на убиеца три камъка, когато си е свършил работата само с един?

След като случаят е изяснен фактически — да се приключи и — в архив! Шефовете бяха категорични. Жано се съгласи с тях. Отдавна го натискаха да си вземе и отпуската от по-миналата година. Съгласи се и с това.

Отиде до Руан, порадва се на внучките си два дни, а на третия се прибра в Париж. Помнеше категоричността на постановката — „Драги гости — гости за малко!“. За да запълни времето си, няколко дни се рови из архивите на парижката община. Попрочете това-онова. Успя да

се срещне и с бивш колега на убиеца Жак Ноел. Човекът беше прескочил деветдесетте, но имаше завидна памет за отдавна отминали събития. Иначе не помнеше какво е закусил преди половин час.

После се поразходи до още две сгради в района на старата станция. Успя да си вземе незабелязано по един камък за спомен от тях.

Предвидливо не бе предал на архив фактически доказателства по убийството — камъните. Не му беше проблем да даде за експертиза новите и старите камъни. Резултатите от експертизата бяха очаквани.

Камъкът, с който е бил убит достопочтеният метр Пелие бе от една от старите сгради — замъкът Беранже. Е, замък е силно казано. Голяма къща с характерна архитектура. Архитектура, по чиито канони са оформяни и първите входове на метрото. Същата, като на другата сграда от същия район. Убиецът бе работил като каменоделец при построяването на такива сгради. Те са правени някъде до войната. А след нея започват да изчезват. Издухани от по-модерни архитектурни ветрове.

Другите два камъка, намерени в апартаментата, също бяха братовчеди на камъните, занесени от инспектор Жано за експертиза.

Инспекторът даже имаше спомен за пощенски картички с подобни сгради. Разрови се и в разни енциклопедии. Знаеше какво търси.

Ектор Гимар^[2]. Архитект с особено виждане за света. Началото на кариерата му съвпада с годините, когато се правят първите станции на парижкото метро. Виждането е, че входовете на подземията не трябва да приличат на фабрични портали, а да носят духа на Париж. Гимар носи този дух в себе си. Прилага в естествено хармонични съчетания чугун, камък, дърво, стъкло, орнаменти.

Започва да проектира и сгради — като в илюстрации от приказки на Шарл Перо. Плавни преливания, особени покриви и балкони. По това време и пощенските картички често показват реализациите му. Може да се каже, че Париж до войната с онзи лудия немски ефрейтор, носи в себе си очарованието на фантазиите на Гимар.

След войната Гимар е вече е мъртъв, а сградите, строени от него — анахронизъм. Негов задочен противник е метр Пелие, два мандата кмет на един от арондисманите^[3] на града. Метр Пелие с удоволствие подлага на унищожение всичко, построено в стил Гимар. Има си и

философска обосновка: сгради, които не приличат на другите сгради, или пораждат носталгия по миналото, трябва да бъдат разрушавани.

Без да знае, метр Пелие бива намразен от един каменоделец, работил по построяване на тези сгради. Жак Ноел обича работата си, гордее се с нея. Според него, архитект Гимар вечеря на една маса с Бога. И често така, в приятелски разговор, помага на Всевишния да види с още по-бистър поглед възможно най-красивото, което може да бъде сътворено върху грешната земя.

С годините и не без помощта на евтините червени вина, от шега, тази мисъл се превръща в фикс идея за Жак Ноел. Той има обичан квартал, със запазени няколко сгради от боготворения Гимар. Скита из този квартал, рови в кофите му за боклук, чувства се едва ли не негов стопанин. Какво че разни глупаци му се смеят и го взимат на подбив? Каменоделецът ги гледа отвисоко. Над себе си признава само двама — Бог и Гимар. Не е виждал Бога, но има снимка със самия Гимар. Доста пожълтяла, но на нея ясно се вижда — дванадесетият от ляво надясно е Жак Ноел на младини.

Когато една от сградите е срината за ден от железния топуз, насъбраното през годините се отприщва. Онзи зъл фукльо, Огюст Пелие трябва да пукне!

В спора между минало и бъдеще няма справедливост. Това е като конфликт между възрастни деца и стари родители. Всеки си знае своето.

Подготвяйки се за лягане, инспекторът си помисли, че остарява. Осъзна, че минава като сляп по улиците на новия Париж и те не го вълнуват. А виж, пияницата-каменоделец му е наистина симпатичен...

Унасяйки се, през ума му мина: „От мига на смъртта, всички сме вече безгрешни.“ Странна мисъл...

ИДВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Архитект Гимар наистина одухотворява Париж. Но... всяка цивилизация се гради върху парадокси. Един от тях е необходимостта от отрицание на ненужното от миналото при отчетения риск да се загуби и нещо стойностното от него. Понякога и камъните могат да започнат да се защитават. А може би разказът трябваше да бъде озаглавен „Безсилието на камъните“?

- [1] „Vite, vite“ фр. „Бързо, бързо“ ↑
- [2] Ектор Гимар — френски архитект /1870-1942 г./ ↑
- [3] Арондисман /фр./ — градски административен район. ↑

ЦЕЛУВКА В МЪГЛИВАТА УТРИН

Анри седна пред пулта и се намести удобно на стола. Светлинките — жълти, зелени и червени — му примигнаха съзаклятнически. Обходи ги с поглед. Нощта бе подредена по познатия сигурен и обмислен начин. Предстоеше поредната безсъница в един разграфен на смени свят. Свят, който не предвижда нищо извън утвърденото по графика. Кой оптимист го беше казал: „Животът непрекъснато ни поднася проблеми. И това е добре. Защото най-сериозният възможен проблем е липсата на проблеми.“?

Пусна телевизора. От него, игриво и отривисто се посипа салса. Дебела кубинка с красив и меланхоличен алтов глас споделяше нещо, разбира се за любовта. Обикновено кубинките са дебели, а мъжете им — чирози. Ама любовта си е любов, независимо от габаритите на любовниците. И макар, че винаги се възпява красотата на любимия, тя доста често липсва. Парадокс. Или полезно ослепяване? Лениво се замисли дали да извади от сака книгата, която зачете в трамвая? Беше му се сторила интересна но усети, че не изпитва желание да потъне пак в интригата. Прищрака дистанционното. Преследване с коли, яростно скърцане на спирачки, каскади някакви. На друга програма двама мъжаги се бият. С упоение. Лошият млати добрия. Няма страшно, след малко добрият внезапно ще набере сили и ще размаже лошия. А тук се целуват като невидели, жената ръмжи от страст. Хубаво, ама такива жени се срещат само по филмите. В къщи страстните лъвици въртят прастарите номера на прабабите си. „Мило, тази вечер не бива, защото...“ Като резултат, мъжете им тръгват по кръчми. „Може би е време и аз да тръгна да давя мъката? — помисли Анри. — Е, хайде — двуседмично женско мусене още не е основание за алкохолизъм. Какво е общото между алкохолизма и смъртта? — И при двете няма връщане назад.“

Нищо ново под слънцето. Под луминисцентното осветление — също.

Върна отново на програмата с мургавата дебеланка. И Елена обича салса. Обича и да се цупи. Но има усета към танца в кръвта си. Достатъчно е да поставиш за малко ръка на чупливия ѝ кръст и ръката ти залепва там. Заслуша се. Мъката, която кубинката споделяше, беше естествена и затрогваща. После тонопеторът сниши звука. От екрана изригна сладък и задъхан женски глас, излизащ от устата на руса красавица:

— Драги зрители. Даваме ви възможност да проявите вашето остроумие. Представете си следната ситуация. Пред вас в парка вървят прегърнати двайсет и петгодишна дама и петдесетгодишен, добре облечен мъж. Оживено си говорят. Внезапно дамата, без да забележи, изпуска нещо. Вие се движите след тях и виждате встрани от алеята великолепен, инкрустиран златен пръстен с рубин. Каратите на рубина са поне двадесет — представяте ли си? — гласът на водещата леко закачи контролирано кресчендо. — Как ще постъпите? За най-остроумната интерпретация, награда. Обичам ви! Телефоните ни са...

Музиката отново се посипа — нежна и тъжна. В контраст със звучалия допреди секунди сладък и подчертано подкупващ женски глас.

Старият лъв прави галантно предложение на младата лъвица. Да я приюти и обласкае при особено изгодни условия. Пръстенът с рубина е основната примамка като начало. Лъвицата, преструвайки се на умерено влюбена, мърка разсеяно. В ресторанта поема примамката с обещанието, че започва да мисли. Но при разходката в парка, без да иска я губи. Честна дума, без да иска! Двамата влюбени отиват до познато заведение, където да изпият по едно за последно. Вечерта няма да завърши с креватна акробатика, но старият лъв се радва и на кафе с коняк. Под приглушената светлина на халогенните лунички на бара, лъвицата търси пръстена, за да му се полюбува още веднъж. Но златното чудо просто липсва. Лошо предзнаменование — а, отиди и се вричай след такова подсещане, дошло направо от небето...

Нищо особено като постановка. Да си лъв е хубаво нещо, но започнат ли да ти падат зъбите...

А телефоните ще прегреят от борци за обещаната специална награда. Бачкадър от строежите ще обясни, че ако намери такова нещо, няма да го върне на тия, които му пият потта и кръвчицата. А ще си го пропие. Но, като добър християнин, първо ще благодари на бога.

Самотната секретарка, гонеща четирийсетте, ще издекламира с развълнуван глас, че веднага ще върне пръстена — не може да застане на пътя към щастието на двамата влюбени. Защото тя самата е прегоряла в една нереализирана любов, която...

Тинейджър с неуспокоен от мутациите глас ще смутоляви, че амфетамините поскъпват. А и не е лошо да минеш на кока. Тя е къде-къде по здравословна — нали така?

Хитър пенсионерски глас ще поясни авторитетно, че пръстенът естествено, би трябвало да бъде върнат. Но виждате какви са времената, а какви — пенсиите. Как да го върнеш, когато знаеш, че после ще ти се смеят?! И с основание. Виж, ако беше едно време, когато... Тогава беше друго. Но сега не е тогава...

... Първият, който се обади, не се представи, но гласът му звучеше достатъчно дрезгаво. И въобще не обеща да върне пръстена. Опита се да пофантазира, но се обърка и затвори. Вместо тинейджъра позвъня тинейджърка. Размечта се как ще направи тараш на бутиците. И всички тоалети ще се връзват с пръстена. Водещата се опита да я върне към правилата на елементарната икономика с напомнянето, че за да има тоалети, ще трябва да се раздели със златната радост, но тинейджърката мечтаеше мощно: „Няма такова нещо! И тоалети, и пръстен!“ Старата мома започна да рецитира със задушевен глас. Думите ѝ, леко напарфюмирани, все пак звучаха добре. Но водещата я прекъсна, защото следващият зрител вече напираше. След поредния сив отговор, русокосата обяви тържествено очакваната първа награда: Пред дома на победителя ще спре черен мерцедес, който да отведе остроумника и половинката му в разкошно заведение, където ще ги гледат като специални гости. Заведението се нарича „Златният пръстен“. Намира се на улица... и предлага...

Анри се усмихна. Дори да се обади и да спечели, не би могъл се възползва от перспективата за сладката глезотия — няма вариант да избяга от работа. А и възстановяване на нормалния тон с Елена не става за една вечер. Трябват поне два-три дни. Нейно превъзходителство би си помислило, че това с мерцедеса и кръчмата е номер, защото от две седмици не са правили секс. „Мъжете са способни на всичко щом ги удари хормона.“ Така е, мила. Но и с жените е така... Затова мъжете и жените се помиряват. Или се развеждат...

След поредната доза меланхолична салса отново разблокираха телефона. Без оформена мисъл в главата, Анри набра номера. Естествено, заето. Набра пак. Я, свободно. И гласът на водещата: „Вие сте!“

— Защо ли ми се стори, че дамата умишлено изтърва пръстена?...

— Защо ли?... — изчурулика любопитно водещата.

— Спомних си нещо от Бранислав Нушич. Преди матурата, баща му очертал алтернатива: Ако си вземе изпита — златен наполеон. Ако го скъсат — як бой. Не предвидил, че има и трети вариант. Младият тарикат се прибрал сияещ и обявил, че взел матурата с отличие. Получил си наполеона. А после си изял и боя.

— Не Ви разбирам — изчурулика пак русата.

— Обикновена аналогия. Изисканата дама действа като младия нехранимайко. След разиграването на етюда „Боже, няма го!“, е даже в по-добра позиция от хайманата: подсигурила е пръстена и може да откаже на стария лъв. Затова ми се стори, че го изтърва не чак толкова неволно на определено, забутано място.

— Доколкото разбирам, и Вие не се каните да върнете пръстена? — подпита водещата.

— Би го върнала и то евентуално, само дамата с напарфюмираната душа. С въздишка. А после цял живот би продължила да въздиша. Защото тя, така или иначе, непрекъснато съжالياва за нещо. Затова животът ѝ е такъв разнебитен.

— Не вярвате в доброто начало? — уточни за последно водещата.

— Напротив, вярвам! Но вярвам, че този на небето разпределя пръстените. А не ние — тарикатите на дребно... Вярвам и в здравословния егоизъм.

— А какво ще направите с пръстена? — вече без особено любопитство попита водещата.

Думите, които чу да излизат от собствената му уста, прозвучаха неочаквано и за самия него:

— Ще го подаря на жена си. С уговорката, че записвам пореден факт в тефтера с греховете си. Ако се сети да ме попита откъде имам пръстена, разбира се.

И затвори телефона, ядосан на себе си. Слабохарактерник и глупак, който излива на показ егоизма си пред хиляди слабохарактерни глупаци. Светлинките на мнемосхемата продължаваха да намигват все така приятелски, но Анри не им обърна внимание. Извади книгата и зачете с усилие. Нищо особено, но все пак става за убиване на дългите нощни часове. Успокой го.

* * *

Прибра се към девет сутринта с натезала глава. Елена зареждаше миялната машина. Когато мъжът ѝ приседна мълчаливо до масата, тя остави чинията и му направи кафе. Ясно, помиряват се. Малко чудо: в историята на семейните войни, за пръв път тя вземаше инициативата за примирие. След като му поднесе кафето, застана зад него и го целуна по врата. Отиде до уредбата в ъгъла. В здрача на мъгливата утрин, от ъглите на стаята тихо изстена познат женски глас, който запя за прастарото, повтарящо се чудо. Елена застана пред него и го покани с жест. Анри усети познатата тръпка, която тялото ѝ предизвикваше в него. Стана, прегърна я. И чу думи — тихи, но достатъчно разбираеми:

— Благодаря за пръстена, мили...

Целувка, даже в мъглива утрин, ни помирява с живота.

Такъв, какъвто е...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: При горе-долу сходни обстоятелства, пред дома ми можеше да спре мерцедес. Разликата бе, че спечелих награда за остроумие от радио, а не от телевизионно предаване. Но... На другата сутрин се прибрах в самотно жилище. И не танцувах с жена си.

И още. Малко ми е тъжно да си го призная, но вероятно съм искал да изживея тръпка от целувка в мъглива утрин...

И то точно със собствената си жена?! Странно...

СИНИ ЗАЙЦИ ПО СИНЯ МОРАВА

Летният ден насипваше прекалено много светлина през южния прозорец на кабинета на следователя Ленарт. Затова на две трети от него беше поставена плътна кадифена завеса. И така се получаваше интересен ефект. Точно зад завесата — много тъмно, а от непокритото с материя стъкло наднича вадещо очите слънце. Ленарт стана от бюрото си с намерението да дръпне още малко завесата. В това време на вратата се почука.

— Заповядайте — високо каза той.

В стаята влезе младеж на абсолвентска възраст. Облечен в подчертано семпъл, сив костюм. Високата му фигура би могла да бъде приета за атлетична, ако не беше лекото прегърбването на раменете.

— Добър ден — поздрави учтиво младежът.

— Добър ден. Вие сте... — разрови папката на бюрото си следователят — ... господин Бирт?

— Да господин следовател — магистър Бирт. — Младият човек имаше обработен баритонов глас. Излъчваната мекота издаваше естествено добър характер. Толкова добър, че създаваше усещане за сближаване с границата на слабохарактерността. Просто да се чудиш, как такъв човек е способен на гаменщина.

Срещу магистър Бирт беше постъпило оплакване за побой и господин следователят му беше изпратил призовка за да изясни кое, как и защо...

— Заповядайте, седнете — посочи стола срещу бюрото си следователят. Младият мъж седна, като прегъна внимателно в skut ръцете си. Като леля, която се е приготвила да слуша хвалбите на любимия си, ужасно умен племенник. Имаше здрави ръце на спортист, но тези ръце бяха някак лишени от агресия. След като подреди първите впечатления, господин следователят заговори с равен глас: — Господин Бирт, срещу вас има постъпило оплакване за нанасяне на побой на господин... Талер. Длъжен съм да ви задам служебно въпроса, вярно ли е това?

На сбиването не бяха присъствали никакви свидетели. Това развързваше ръцете на този побойник с измамна външност на добряк. Скарали се, сбили се, но кой е виновен, кой пръв е започнал? ... Само един бог знае, защото само бог знае всичко...

Младият мъж се позабави и предпазливо отговори:

— Да, между нас имаше спречкване, при което си разменихме по някой и друг лек удар...

— От приложеното медицинско се вижда, че Вашият... „опонент“ има счупване на мандибулата — информира го следовател Ленарт. — Това едва ли може да бъде прието за „лек удар“.

— Е, и аз нося медицинско, от което пък се вижда, че съм получил хематоми... — сподели Бирт.

— От къде се познавате с господин Талер?

— Колеги сме от университета. Даже може да се каже, че бяхме нещо като приятели — предпазливо сподели магистърът.

— И така, по приятелски, се сбихте? — не можа да сдържи иронията си следователят.

— Май така се получи... — съгласи се все така предпазливо младият човек.

— И какъв беше поводът? Млада дама сигурно?

— Противно на френската постановка, тук не трябва да се търси жена. Опасявам се, че мотивът не би могъл да бъде обяснен с две думи — повдигна рамене Бирт.

— Опитайте с повече от две — сговорчиво предложи следователят.

— Ще пускате ли магнетофона или? ... — за пръв път го погледна в очите магистърът.

— По Ваше желание. Ако искате можем да си поговорим неформално, след което ще повторите думите си пред машинката. Но Ви предупреждавам, че вече информиран, ще имам възможност да Ви задавам въпроси, на които ще Ви бъде по-трудно да отговаряте в удобни за себе си варианти — добросъвестно го информира следователят.

Младият мъж се замисли за момент.

— Все пак, без магнитофон би било по-добре.

— Вие решавате. Слушам Ви.

— С Алекс Талер се познаваме от първи курс в университета. Отначало беше просто познанство. Не го схващайте като самореклама, но аз бях добрият студент. Моите писмени разработки получаваха винаги отлични оценки. Алекс Талер беше един от многото и попадеше в прайда на златната среда. Не бих могъл обаче да кажа, че от негова страна имаше проява на завист. Нещо повече, той се отнасяше към този факт съвсем спокойно.

Имаше още един, съществен момент. Аз бях в положение, при което имах проблеми даже с парите за наема, а Алекс беше от добре обезпечавашо го семейство. Не се учудих, когато един ден той предложи да си поговорим за бизнес. Предложение беше аз да му правя разработките. Срещу заплащане, естествено...

— И вие приехте? ... — уточни следователят.

— Нямах избор. Даже бях доволен. Макар че, ми костваше време и някакво усилие. Когато пишеш нещо, трудно можеш да избягаш от собствения си стил на излагане на фактите. А аз трябваше да се изразявам чрез два стила. Един собствен, друг за Алекс. Но успешно влязох в битността на двуликкия Янус...

— Добро постижение — кимна следователят. — И?

— И? ... Алекс не беше стиснат, плащаше добре. Отначало отпадна проблемът с наема, после започнах да виждам в ръцете си пари. Приятно е, знаете ли? — сподели магистър Бирт. — Но това положение си имаше своите лоши страни. В уговорката влизаше неговите разработки да не бъдат по-лоши от моите.

... Получи се някак постепенно. Вероятно е въпрос и на способности?... Явно, Алекс умее да се продава по-добре от мен. Някак неусетно двамата станахме най-добрите студенти в групата, като той постепенно се очерта като по-добрият. По-оригиналният.

Тогаваш инката измисли своето отмъщение. Нещо като бомба със закъснител. Основава се на една желязна закономерност в канцеларската част на науката. Във всяко изложение задължително се вмъкват цитати от авторитети. Собствената постановка най-добре се защитава с нечий авторитетен цитат. По правилата на научната бюрокрация, задължително се посочва източника. Веднъж, в една от поредните разработки за Алекс дадох доста точна, своя дефиниция. Като цитат от учен. Руснак. Измислено име, измислено заглавие, от

познато издателство, което бълва непрекъснато научна литература. Никакъв проблем.

Отначало го правех инцидентно, после — системно. Наричах го „пускане на син заек“. Да сте виждали син заек? — Няма такъв! Както ги нямаше и авторите и книгите, които цитирах. Малцина знаят руски, контакти между двете школи няма. Кой ще тръгне да ти проверява?

Беше забавно. Очаквах със спортен интерес кога ще стане издънката. Разобличаването на Алекс означаваше шамар, който би сринал възможностите му за научна кариера. Защото и двамата се оформяхме като конкуренти за асистентско място в катедрата на професор Халеви.

Очаквах, но не се получи. Нещо повече. В един свой научен доклад, господин професорът цитираше професор Цветаев. Цитатът беше от писаница на Алекс. Нали разбирате, професор Цветаев беше плод на моето въображение? Синият заек си пасеше на синята морава. Хрупкаше си синя трева и хич не му пукаше...

Здравата се раздвоявах. Правех ги за смях и двама — и Алекс, и господин професора. А нямаше как да се разсмея на глас. Вече започнах да цитирам постоянно професорите Нимиц, Лелюкович и Цветаев. Научни духове. Пусках по синята поляна син заек след син заек. Зайците си пасяха и идилията беше пълна.

Постепенно осъзнах още нещо. Че Алекс Талер въобще не е за подценяване. Той започна да пипа подадените му текстове. С усет и някакво наистина добро чувство за хумор. Получаваше се така, че аз му подавах суровия материал, а той му правеше интелектуалния дизайн. А на защитите беше просто великолепен.

Аз пишех академично-скучно, позовавайки се на известни авторитети. Действах стриктно по правилата и предизвиквах прозявки. Алекс беше експерт по руската школа и се движеше две крачки пред мен. Разбирате ли? Докато не станеше издънката, той си запазваше аванса. В дипломната му работа цитирах двадесетина руснаци. Нямаше начин той да не се издъни! Така си мислех.

Защитата му мина блестящо!

Професор Халеви беше научен ръководител и на двама ни. Аз бях ерудит, но не талант. Талантът беше Алекс.

Веднага след защитата и двамата кандидатствахме за едно и също място за докторат. Почти без колебание, достопочтеният

професор Халеви избра Алекс. Толкова! Ходи вярвай в добрия Бог, в добрите му правила и в добрия ред, създаден от него...

„Бог е създал най-общите правила. А класиралите се на позиция хора ги преправят съобразно интереса си. Но този скучно-умен млад човек явно още не е стигнал в прозренията си до тази проста истина“ — помисли си следователят.

— Не издържах и отидох един следобед при професора — продължи магистърът. — Признах, че влача на буксир Алекс още от първи курс. Господин професорът ме погледна леко съжалително и кимна с глава: „Млади човече, разбирам, че Алекс Талер Ви е конкурент, но тези Ваши думи са удар под пояса и не Ви правят чест!“

Тогава, осъзнавайки че не трябва да го правя, му разказах и за сините зайци. Професорът трябваше да занемее и да започне да се кръсти от отчаяние. Нито занемя, нито започна да се кръсти! Посочи ми с пръст вратата. Разбрах — бях закъснял и нищо не можех да постигна. Защото сините зайци се бяха размножили и по синята морава на достопочтения професор Халеви.

Осъзнах и друго. Прастаро правило. Няма истина, няма лъжа. Има убедително звучащи постановки, които се приемат за истина. И изветряли думи, които не вършат никаква работа. Бях си забил впечатляващ автогол.

Тогава срещнах в коридора Алекс и го облъсках. Набързо. Докато няма свидетели наоколо. Оставих го да ме удари и той няколко пъти, за да мога да си извадя медицинско. Удоволствие, но мимолетно. Доктората се предоставя на Алекс Талер в ролята му на мъченик. За професор Халеви вече не съществувам.

Следовател Ленарт се бави дълго, може би цяла минута. През ума му мина ироничното и банално: „Някои работят по правилата. А други просто ги създават...“

Помисли си го, но на глас сиво запита, включвайки магнетофона: — Господин Бирт, откъде познавате господин Талер?

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Имам и такива грехове през живота си. Пиших разработки на мързеливи, платежоспособни студенти. Срещу пари, естествено. Моя позната, математичка, ми изсъска веднъж: „Така подпомагаш фабрикуването на бездарници. Заслужаваш да гориш в ада!“ Това, с горенето в ада го срещам като

реплика в доста посредствени филми. Не, че не съм виновен... Не, че нямам и други грехове. Но... За всеки случай: дано няма ад!

ЛЕВИТА МЕЛАНХОЛИЯ

В понеделник мистър Алистър се чувстваше наистина великолепно: добре отпочинал и бодър. Кристина се оказа способна млада дама, която знае как се угажда на мъжки капризи. Трите дни, прекарани в ранчото „Блу стар“ имаше с какво да бъдат запомнени.

Секретарката Джесика влезе в кабинета му секунда след позвъняването.

— И така, какво предлага тази сутрин светът на своя любимец „Блу ойл“? — в добро разположение на духа я попита босът.

— Среци. Първата е от 10 и 15 с мистър Деконе от „Интер ойл“. Ето Ви графика оттам-нататък. А... Един млад служител от маркетинговия отдел моли за пет минути внимание. Джон..., момент, Джон Уитли.

Мистър Алистър се замисли. Не е препоръчително да молиш за кралско внимание. Имаш ли да кажеш нещо, трябва да го докладваш на прекия си шеф, той пък на своя и така, докато се стигне до върха на пирамидата. Прескочиш ли началника си, просто рискуваш. Ако не заинтригуваш Боса, ще имаш неприятности с прекия си шеф. Служебна логика. Да видим за какво е рискът...

— Предупреди го, пет минути и нито секунда повече! — днес денят започваше добре и мистър Алистър бе добре настроен към младата паплач.

— ... Става дума за петрол, мистър Алистър — започна младокът.

— В „Блу ойл“ това е любимата тема. По-точно? — мистър Алистър прояви интерес, но умерен.

— По-точно, петрол на самотен остров — поясни младокът и млъкна.

„Мери си думите, не се пали, това е добре“ — прецени мистър Алистър. — От книжките на Жул Верн ли е сюжетът, синко?

— Видях петната с очите си. Усетих характерната миризма на блато, под което избива течността...

— И къде е този рай?

— Мистър Алистър, нали разбирате, че това не е тема за пет минути и нито секунда повече? Преди да ви отговоря къде, не е ли по-добре за помислим за някои количествени параметри — какво ще получа за информацията си? В смисъл, като долари, които да бъдат трансформирани в акции на „Блу ойл“, като позиция в структурата и т.н.

„Не е загубен хлапакът. Дързък е. Знае да се пазари и това е добре — продължи да го оценява мистър Алистър. — Ако беше поискал пари, да се усъмниш, че ти подлага динена кора. Вероятно е осмислял варианта да тръгне сам, но е съобразил, че няма да му стигне барута. Затова иска да се намести по-удобно на масата на «Блу ойл». Какво пък — умно...“ — разсъди босът. — Добре, синко. На първо време няма да си задаваме географски въпроси, но трябва да ме убедиш, че говорим сериозно. Та, как започна тази приказка?

— Инцидентно запознанство с перко, съсед по седалка в самолета. Откриха се общи интереси. Перкото бе нещо като Робинзон на самотен остров. И макар да си вярва, че самотията е благодат, ме покани на гости. Честно казано, не бях очарован, но след като обеща да ми подсигури и хидроплана — три часа полет в едната посока — съгласих се. Преди четири дни се прибрах с впечатления, които трябваше да бъдат подредени. И след като си направих някои изводи, помолих за аудиенция.

— И как никой досега не е видял тази благодат Божия? — разсеяно подпита мистър Алистър.

— Робинзон е див. Не допуска никого на острова. Аз бях първият. След като уточним условията и подпишем съответните документи, компанията може да си избере доверен експерт. Доквалифицирам го за месец и като любител-ботаник и отиваме на гости на Робинзон, за да се запознае с естествената област на разпространение на „левита меланхолия“.

— Каква е пък тази „левита...“?

— Вид папрат. Общата ни тема за разговор с Робинзон. На аматьорско ниво имам нелоши познания по ботаника. Когато ме заговори в самолета, му показах, че познавам нещо. После проявих необходимото любопитство, и с това му станах симпатичен. Човекът придобил няколко милиона от самотна леля, която се преселила в

отвъдния свят. Има интерес към папратите и съвсем случайно разбрал за някакъв уникален вид, който расте на забутан остров. Отишъл, видял и си купил острова. Смята да защити докторат по темата. Между другото, тази „левита меланхолия“ може ли да се окаже препъникамък? Екологията в съчетание с еколозите...

Мистър Алистър махна пренебрежително с ръка, все едно, че гони муха. Екологията да си гледа работата...

Досегашният дребен специалист от маркетинговия отдел Джон Уитли се оказа младок, с който може да се говори. Е, дърпаше малко повече чергата към себе си, но това бе нормално. Стигна се до споразумение. После, както обеща, заведе инженер Бил Фергюсън на острова. Стояха там две седмици, говориха си с Робинзон за уникалната „левита меланхолия“. В нейна чест се оформи триумвират сподвижници, верни до гроб на „левита“... Така се и нарекоха — левити меланхолити.

Когато се прибраха, очите на Били Фергюсън блестяха. Макар, че се изрази в своя си, скептичен стил: „Не бих гарантирал на сто процента, но е почти сигурно, че...“

Робинзон носеше прозаичното име Джак Митчел. Островът се оказа островче — има-няма десетина квадратни километра. Наричаше се Хепи Бонго, беше обраснало с „левита меланхолия“, много скъпоценен треволяк, пардон — папрат. И вероятно служеше за тапа на подземно езеро, пълно с петрол. Намираще се най-близко до новозеландската островна група Чатем. Най-близко, но не чак толкова близко, което беше добре...

От „Блу ойл“ започнаха работа по проекта много дискретно. Лошо беше, че няма как да направят и най-елементарни сондажи, но повярваха на скептичния оптимизъм на Били Фергюсън като на експертиза.

А проблемите не закъсняха.

Робинзон, пардон Джак, се оказа чвор. Направиха грешка поради липса на информация и му изсипаха одарената млада дама Кристина. Босът се лиши от нея в името на голямата цел. Тя попадна на острова след отказ на двигателя на хидроплан, прелитащ наблизко. Нищо не се получи. Оказа се, че Джаки не се интересува от жени. Всяко зло за добро. На острова, след неприятности с яхтата си, попадна, пак така случайно, Томи Делон. Джаки го прие за другарче, но не даде и дума

да се издума за продажба на острова. Томи имаше изваяна мускулатура, но дипломацията явно не беше силната му страна. После имаше идея атлетът да извие пилешката шия на Джаки, но се наложи да се откажат. Отказът беше резултат не на излишна филантропия. Отказаха се защото...

Неизвестно как и ония тарикати от „Интер ойл“, бандата на Деконе, също бяха успели да надушат какво има на Хепи Бонго. Те пък изпратиха на Джаки автентичен доктор по ботаника и той влезе в конкурентна борба с Томи Делон. И беше на път да я спечели...

Тази некоректност изнерви мистър Алистър. Знае се, че почукването по кокалчетата е в природата на бизнеса, но все пак би трябвало да се съблюдава някаква почтеност. А тия от „Интер ойл“ бяха на път да надцакат със силната си карта — доктора по ботаника.

Дойде моментът и чворът Джаки Митчел започна да се досеща, че каквото и да прави, на идилията с Хепи Бонго ѝ се вижда краят. Разбра и защо го затискат от две страни. Вероятно се консултира с хора, които разбират от петрол. И поиска петстотин милиона.

Не, че нямаше основание, но хлъцнаха и от „Блу ойл“, и от „Интер ойл“. Тоя дървеняк уж изглеждаше такъв един, заваян Робинзон, а виж колко бил лаком.

След като огледаха фактите отвсякъде, работният вариант изплува от само-себе си. Разбра се, че няма разминаване и направиха сливане. Защото съществуваше вариантът още някой да си напъха носа и да задейства системата „двама се карат, а третият печели“. Новата компания „Блу интер ойл“ натисна Джаки Митчел и върза пазарлъка на двеста и петдесет милиона. Тъй като си имаха работа с гламав инат, за негово успокоение вписаха и клауза за „... пълен комплекс от екологични мерки, които гарантират запазването на «левита меланхолия»“. Никой от „Блу интер ойл“ не повярва на това благопожеланието от общ характер, но гламавият Джаки счете, че е постигнал своето. Даже получи уверение, че може да си живее при любимата зеленина колкото си иска. И живя — чак до стъпването на първата група специалисти на острова. Когато те дойдоха, го изхвърлиха като мръсно коте, пардон, натовариха го на обратния рейс на кораба. Някой да не е чувал за свещения характер на частната собственост? ...

Три дни преди това историческо стъпване се случи лека неприятност. При горски пожар загинаха младият нахал Джон Уитли и златният спец Били Фергюсън. Не успяха да открият никакви тленни останки от тях.

... Нито от акциите на Джон. Впоследствие се разбра, че се е разделил с тях постепенно, с добра печалба.

Въпреки, че надупчиха острова на решето, от „Блу интер ойл“ не успяха да намерят даже един варел петрол. Но намериха много варели. Празни. От петрол. Варелите бяха добре замаскирани с пластове сено от скъпоценната папрат „левита меланхолия“.

Последното, което преля чашата: Оказа се, че въпросната папрат не била от уникалния сорт „левита меланхолия“, а най-обикновена папрат.

Просто защото няма папрат „левита меланхолия“...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Ще повярвате ли, че тази история се роди докато разглеждах великолепни снимки на различни папрати в „National geographic“? Жена ми влезе в стаята и ме попита откъде е това петно върху коляното на панталона ми.

БОГИНЯТА АМИГДАЛА

Полицаят на пропуска взе съобщението, сложи си очилата, прищрака нещо по клавиатурата пред себе си и каза:

— Втори етаж, стая 205. Можете да ползвате асансьора или да се изкачите по стълбището.

Възрастният мъж се усмихна:

— Предпочитам да походя. Все още не ми е проблем...

Полицаят явно не беше лош човек, но си гледаше службата. Вероятно бе инструктиран да не влиза в частни разговори с външни лица, затова само се усмихна с очи и кимна.

Нечетните номера са отдясно, стая 205 трябва да е трета подред. Да, така е. Мъжът приглади поизносеното си сако, намести се в него, пипна и вратовръзката. Почука на вратата. Отговор не последва. Почука отново и се огледа. Над вратата, с безпристрастно любопитство го наблюдаваше обектива на камера. След второто почукване, до камерата светна надпис: „Влез“

Мъжът, седнал срещу бюрото, беше някъде около трийсетте. Стъклата на очилата му бяха матирани. Прост трик, когато не искаш да следят изражението на очите ти. В стаята липсваше втори стол, за посетител. В същото време, по отработеното движение, с което пое листчето се виждаше, че човекът често общува с посетители. Трик номер две — виновен си още с прекрачването на прага и ще стоиш прав. Вероятно има и други трикове по сценарий, написан за тази стая?

...

За разлика от костюма на посетителя, сивият костюм на помладия мъж бе нов и безупречно изгладен. Движенията му бяха рутинни, спокойни, уверени. Загледа се в листа, прищрака бързо клавиатурата пред себе си и се вторачи в екрана. Известно време четеше някакъв текст, замисли се и за пръв път отвори уста:

— Господин Чомски. На 22 януари Вие сте предали в пункта за изкупуване на вторични суровини на фирма „Роял метъл груп“,

намиращ се на улица „Ланчини“ № 5 три килограма и 250 грама алуминиев скрап. Признавате обективността на факта, нали?

Възрастният мъж повдигна рамене:

— Да, така е. Но защо говорим за признание?

— Тук въпроси задавам аз — безпристрастно отбеляза чиновникът. — Откъде имате тези три килограма и 250 грама алуминиев скрап?

Леон Чомски се усмихна. Неприятно е да се чувстваш неудобно пред това напудрено пале, но...

— Обикновено ставам рано сутрин и си правя разходка из квартала. Понякога надниквам и в кофата за боклук на ъгъла. Скрапът е бутилки от бира и безалкохолни. Хлапетата ги наричат кенове. Така добавям по малко към пенсията...

— Вие правите разходките си между 4:30 и 5:30. По един и същи маршрут. Не е ли малко рано? — безпристрастно попита по-младият мъж.

Леон Чомски усети, че леко се препотява, но въпреки това се усмихна:

— Извинете, как е Вашето име?

— Това няма отношение към темата. Отново напомням, че тук въпросите задавам аз — без назидание, но твърдо напомни чиновникът.

— Викате ме по име, а не ми давате възможност за нещо много просто — аз да се обърна към Вас — този път Чомски икономиса усмивката.

— Процедурата не е нарушена. Вие идвате и се легитимирате с името си. Името е просто символ, чрез който фигурирате в нашите архиви. Разговаряте с представител на държавна институция. За Вас е достатъчно името на институцията. Името на институцията също е символ.

— Всъщност, за какво ме извикахте? — отново се усмихна старецът.

— Трудно се разговаря с Вас. За трети път Ви напомням, че тук въпросите задавам аз. За какъв период извадихте от кофата за боклук на ъгъла този скрап?

— При разходката си на 2 януари забелязах, че нещо лъщи до кофата. Беше препълнена. Тогава ми мина през ума гениалната идея да

събирам кеновете. Клошарите по света го правят постоянно. С Ваше позволение, моя милост прави разходките си рано сутрин не само по романтични съображения. Моя милост изпитва срам, че рови по кофите за боклук. Банално, но един бивш доцент не изпитва гордост от този факт. На езика ми е да Ви попитам: „Този отговор удовлетворява ли ви?“, но няма да го направя. За да не ми напомните за четвърти път, че тук въпросите задавате Вие!

— За периода от 2 до 22 януари, в кофата за боклук на ъгъла не е изхвърлено толкова количество алуминиеви бутилки. Информацията, която предоставяте е невярна и дава основание за съмнение, че става въпрос за елементарно криминално деяние. Ако не намерите логично обяснение, ще понесете съответна санкция.

Чомски усети, че неприятни вадички текат и под мишниците му. Но, по навик, изграден през годините, отново се усмихна.

— За да не задавам въпрос, ще направя констатация, че информационните технологии са достигнали потресаващи висини. Щом имате информация даже за състава на боклука по кофите...

— Ние имаме информация за всичко. Включително и за състава на кофите за боклук. Развитието на информационните технологии подпомага процеса на управление на обществото.

— Ще задам въпрос към себе си. Вероятно, боклукчиите също са част от обществото? И влизат в някакъв информационен поток? За да бъдат контролирани?

— Съжденията Ви са точни. Така е — за пръв път се съгласи чиновникът. — До момента, в който не започнахте да ровите из кофите, Вие не представлявахте интерес за нас. И така — откъде имате количеството скрап над изхвърленото в кофата за боклук?

— Взех го от други кофи — усмихна се Чомски.

— Това просто не е истина. Никоя камера не Ви е регистрирала да ровите из други кофи — информира го чиновникът.

— Понякога ходя до сметището на края на града, срещу циганското гето.

— Знаем това. Но контрола на гетото е чрез сателит и качеството на получаваната информация не съответства на изискванията. — Чиновникът погали с пръсти бузата си. Мислеше без да бърза. — Засега, това Ви спасява. Остава съмнение, ала формално, обвинение няма да Ви бъде повдигано. Но съм длъжен да Ви информирам, че вече

сте под контрол. Ще Ви кажа също така, че по международно утвърден план, апаратурата за следене на сателитите в най-скоро време ще бъде подменена с такава, която съответства на нашите изисквания.

— Ура за новите информационни технологии, бъдеще на човечеството — не се сдържа да не се засмее Чомски.

— Не Ви разбирам... — този път гласът на чиновникът прозвуча почти по човешки.

— Различни поколения сме. И по различен начин виждаме нещата. Някога, през глуповатите ми млади години вярвахме в светло бъдеще. И се изразявахме възторжено — бавно каза старецът.

— Навик от младини — с разбиране констатира младият мъж.

— Ами — подсмихна се Чомски. — И тогава не можех да служа за представителна извадка. Аз съм скептик по природа. Просто не знам защо сега се изразих по този начин.

Младият мъж явно бе съобразил, че е излязъл извън рамката на служебното предписание. Изкашля се сдържано:

— Живеем в демократично общество. Държавата не може да посегне на правата Ви, гарантирани законодателно. Можете да продължите да събирате скрап от контейнерите. Но ако отново възникне случай, ще трябва да дадете по-детайлно обяснение. Не забравяйте за спътниковото наблюдение. Свободен сте.

Леон Чомски тръгна към вратата, но се сети нещо и се обърна.

— Млади човече. Ще Ви кажа нещо съвсем просто. Ако бях на Вашите години, може би щях да реагирам по друг начин. Но сега амигдалата ми не свети на червено. И съм свободен. До такава степен, че мога даже да сменя този свят с отвъдния.

— Не ви разбрах добре — сухо каза младият мъж. — Нещата се завъртяха около думичката „амигдала“, а аз не знам какво означава тя.

— Амигдала е специфична част от задния мозък на човека. Тя ръководи първичните му емоции. Включително и страховете. Всяка власт се обзавежда с хитринки, как да въздейства на амигдалата на масовия човек. Вашата длъжност има служебно наименование. Но същността, вие служите на богинята Амигдала. Няма да Ви попитам разбирате ли какво Ви казах...

* * *

Когато излезе на улицата, Леон Чомски усети шегаджийското блъскане на крайбрежния вятър. Слънцето се канеше да затъне някъде в далечната безкрайност на морето. Над тъмносивата ивица на голямата вода сияеше с неестествена красота синьозелено небе, тук-таме продраскано с петната на привечерни облачета.

Леон Чомски се усмихна, защото си спомни нещо. Един монголски предводител с името Темучин успял да се добере до неестествено голяма власт. И сменил името си. Нарекъл се Чингис хан. Океан-хан, или хан, велик като океана. А океанът, който познавал и с който се сравнявал бил... Байкалското езеро. „Господи... Защо си направил човека такъв — да опитва да се съизмерва с великото, а да занича в кофите за боклук на чуждите души?“

Нито тъмнозеленото море, нито неестествено красивото, синьозелено небе му отговориха.

А той и не очакваше отговор...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Разговарях с млад компютърен програмист. Човекът си обича занаята и с неподправен патос ми разказваше за бъдещето на човечеството. Компютри и камери навсякъде. „И при кофите за боклук?“ „И при кофите за боклук, ако трябва!“

А дали трябва?!

СЪНИЩА НА НЕЖЕН УБИЕЦ

Наближаваше полунощ. Времето, в което усещаш, че виното те е хванало. Като тежест по цялото тяло — ако лакомо си обръщал чаша след чаша. Или като приятно замайване — ако си се отнасял с него внимателно, като с жена при първо запознанство.

Сандро не се чувстваше уютно в тези вечери, макар че беше удостоен с уважението на самите Джулиано и Лоренцо. Останалите просто отчитаха този факт. В разговорите, състезания по остроумие и ерудиция, младият художник често биваше призоваван да вземе страна. Ако поиска. Почит получаваха и съдържаните му, ясни реплики и не по-малко красноречивото му мълчание.

Без усилие долавяше точното съотнасяне на хората един към друг. Ето например, двамата братя. Лоренцо, превъзнасян като Великолепния. Всъщност тежък, с груба фигура на селянин. Груби и недодялани бяха и чертите на лицето му. Но умен. Дяволски умен. Защо пък дяволски? — Ами, за да умееш да събереш толкова енергия в себе си, трябва да си по-широко скроен от добродушната посредственост. Дяволът е преди всичко енергия. Енергия, която е впрегната в една неблагоприятна задача — да изкушава посредствените. Лоренцо беше точно такъв, истински дявол!

При някакъв, общо взето отвлечен разговор, Сандро му каза, че е приятел и на добрите, и на злите сили. Всички замръзнаха. Не беше позволено да се разговаря така с Благодетеля! Но Лоренцо реагира спокойно. Постави пръст пред подпухналите си устни и промърмори насмешливо: „Ш-шт, това всички го знаем... Важното е да не го чуе отец Джероламо!“

Брат му Джулиано беше нещо по-друго. При него грубостта имаше формата на привлекателна мъжка сила. Женските погледи го облазваха, залепваха за него.

Първоначално Сандро също много го харесваше. Между синът на кожаря и знатния флорентинец се зароди особена мъжка дружба.

Инстинктивно се търсеха, добре се допълваха. Но идилията продължи до появяването на Симонета, годеницата на Джулиано.

Сандро добре помнеше тази вечер. Първоначално слушаха любовни стихове на Анджели. Думите излизаха от устата му като изповед.

„Бяла е тя и в бяло облечена...“

Точно тогава... изгря — да, това беше думата — Симонета Веспучи. Не беше облечена в бяло, дрехите ѝ бяха в някаква свежа разновидност на охра. Но всички почувстваха, че думите за белотата обрисоваха точно нея. Белота, като външна изява на красота. И като вътрешно излъчване за чистота.

Странното беше, че на тази лъчиста чистота ѝ липсваше нещо, което тя би трябвало да има. В първия момент Сандро не можа да разбере несъответствието. Но то беше за малко. Ами, разбира се — от това лице с практически съвършени черти, отсъстваше смирения поглед. Очите на Симонети излъчваха лукавството на ловко момиче от улицата, което знае защо Бог е създал мъжът и жената различни.

Товага Сандро истински завидя на Джулиано. На момента осъзна, че това беше точната дума, която не може да бъде заменена с друга, по-благородно звучаща. И това беше краят на мъжкото приятелство. Макар че външно, нищо не се измени в отношенията им.

Заболя го, когато разбра, че в очите ѝ изглежда почти такъв, какъвто е и за посредствените. Те завиждаха за властта му над тях, които властваха над тях. За Симонета той беше мрачен, но безспорно талантлив художник. Който я плаши, без да я интригува. Защото на този свят живее и диша Джулиано — красив и знатен мъж с топла кръв.

В онази майска вечер, Сандро стана от масата и бавно тръгна към градината. На светлината на луната, белотата на разцъфналите череша и ароматът на цветовете създаваха усещането за магия — тръпна, извираща от земята.

Прибра се в къщи и дълго не можа да заспи. А когато заспа, сънува очите ѝ, тялото ѝ, аурата, която я обгръщаше.

Сънува и смъртта на Джулиано. Не знаеше защо, но беше уверен, че това е сън предчувствие. Бяха на вечерна служба. Ласкателите му се състезаваха да го прегръщат и да изразяват почитта си. Но Сандро

виждаше, че те всъщност проверяват дали има ризница под дрехите си. Добронамерените също се досещаха, но мълчаха.

Дали да го предупреди? Но как — като му разкаже един сън?... Как го нападат настървено, като гладни кучета и го наръгват с ножовете си?...

От тогава избягваше вечерите в дома на двамата братя. Не можеше да не ходи въобще, но ги посещаваше много по-рядко. Никой не се учуди, нито пък се засегна. Художниците са хора странни, те общуват на живо с музите...

Преди посещенията се молеше, точно тази вечер Симонета да е неразположена. Нещо да ѝ попречи да се появи. Но се разболяваше, ако не я видеше...

И това продължи до следващия пророчески сън. Когато осъзна, че Симонета ще умре. Преди Джулиано. От какво — не знаеше. Но чувстваше, че времето неумолимо изтича от нея. От тогава не пропускаше вечер в дома на братята. Сядаше, мълчалив и сдържан. Пиеше вино на малки глътки и я гледаше. Паметта му на художник попиваше хиляди отсенки, изражения, преливания... Тя разбира се, усети промяната. Облъчваше го със сиянието си, но не се приближи към него. Ласкателите, един през друг се състезаваха да подсецат Джулиано за това, което той вече трябваше да е видял. А той беше достатъчно усетлив. Мълча дълго, преди да каже необходимите думи. Получи твърд отговор:

— Един ден ще ми бъдеш благодарен!

През май, Симонета Веспучи напусна земния свят. Добронамерени и ласкатели не пропуснаха да забележат, че Сандро не се яви да се прости с нея.

И в деня на погребението, както и в много от предишните и следващи дни, художникът се беше затворил в къщата си. Най-естественото нещо, смъртта, като че ли не го интересуваше. В тези дълги месеци, Сандро се занимаваше с нещо, далеч по-съществено. Отнемаше от безвремието сиянието на младата жена. Върху картината му тя постепенно изплуваше в цялата си краткотрайна, но оттук нататък вечна красота. С поглед, в който се четат и изкусителната сила на разбудената пролет, и спокойствието, че никой часовник не може да я поведе към старостта.

Джулиано успя да види завършената картина, преди да бъде нанизан върху ножовете на тези, които го прегръщаха.

Убийството му предизвика справедливия гняв на добронамерените граждани. Те убиха убийците му. И се почувстваха удовлетворени. Приеха като нещо естествено бягството на брат му Лоренцо от града.

След това постепенно проумяха, че не знаят много неща за себе си. И започнаха да се вслушват в думите на отец Джероламо, който ги спечели за своите идеи. Че книгите извън тия, които ни говорят правилно за Бога, трябва да бъдат горени. Защото в тях се описват ниските човешки страсти, от които трябва да се очистим. Че картините, в които се показва здравето и звънтящо от предизвикателство човешко тяло, трябва да бъдат горени. Защото ни водят към изкушението. Че музиката също събужда греховна тръпка. Че...

... Отец Джероламо също беше обесен. Защото досади безкрайно на съгражданите си.

Докато улиците ехтяха, художникът отново се беше затворил. За да пресъздаде зрялата хубост на Симонета. Този път тя беше Венера, която се ражда от едно неправдоподобно сияйно море. След столетия щяха да се появят художниците маринисти, които умеят да рисуват едно към едно истински вълни на истинско море. Но такова море никой повече не успя да нарисува.

В новата картина, Симонета се беше разделила с разбиращата усмивка на умно момиче от улицата. Тук, тя беше олицетворение на спокойната, осъзната сила на завършената женска красота.

След поредица от мътни сънища пред настъпващата старост, Сандро отново пресътвори своята любима, но в мрачна картина — отхвърлена, самотна, пред врата, която никога няма да се отвори. Изрисува я като фигура, но не успя да си наложи да покаже лицето ѝ. Знаеше, че прави тази картина против волята си. Но така позволяваше на черните мисли да изтекат от душата. Кой можеше да знае, че това е тя, единствената?

Художникът напусна земния свят през май. През един от дните, когато цъфтят черешите. Тия които го обичаха твърдяха, че е отишъл там горе, за да попадне в рая на небесната пролет. Където, вероятно, отново ще търси Симонета...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Сюжетът е от живота във Флоренция през епохата на Възраждането, по-точно през така наречения период Кватроченто. Джулиано и Лоренцо са автентични исторически личности — известните меценати Медичи. Сандро е художникът Ботичели. Симонета Веспучи е праобразът на жената, присъстваща във всичките му платна. Отец Джероламо Саванарола се появява точно по описания начин в битието на града. И по описания начин го напуска.

Другото е спомен от един сън. Майски сън...

ФАЯНИ

... Сънуваше сън, който би трябвало да е страшен, даже кошмарен. Концлагер, хора в сиви военни униформи издевателстват над други хора, също в сиви униформи, но раирани. Сюжетът не бе от приятните, още повече, че в съня бе облечена в раирани дрехи. Но тя знаеше — не — вътрешно бе убедена, че ще оживее, независимо от немислимата жестокост на обстановката и постановката.

Сънят течеше на фона на едва доловима музика. „Немислима жестокост, но върху подложка от вълнуващи, сюжетно свършени интерпретации“ — помисли си тя.

Има ли мислима жестокост? — Да, има! Когато безразличен лъв изяжда прелестна млада газела. Но там има биологична програма, обслужваща хранителна верига. От хилядолетия безразлични лъвовете ядат прелестни млади газели. От това животът като цяло не се променя. Немислимата жестокост е при хората. Тя често е свързана с парадокс — посредствени, но активни личности и глутници от личности съкращават дните или направо унищожават живота на стойностни хора, които са лишени от агресивност.

И това се случва от хилядолетия. Лъвовете не изменят на природата си и не стават по-агресивни, за разлика от хората.

Странно е да стоиш на вечерна проверка и да знаеш, че някой ще бъде убит ей така, за удоволствие на тия, носещите оръжие. И да ти е така спокойно само защото се досещаш, че този, убитият, няма да бъдеш ти. Да се вслушваш в едва доловимата вътрешна мелодия все едно, че нищо особено не става.

Тази вечер на сцената се бе появило ново действащо лице. Офицер. И то хубав. Стегната мъжка фигура над среден ръст. Омразната униформа стоеше направо добре на тази фигура. Нормално. Униформите стоят добре на стегнатите мъжки фигури. Може би затова мъжете имат слабост към професии, свързани с униформи. А жените харесват мъжете в униформа.

Офицерът бе... Морис. Как ли ще реагира като я види? Искаше ѝ се да извика, но си замълча. Пред другите, подчинен на някакъв зъл закон, той може би нямаше да направи това, което би му се искало.

Морис се разхождаше бавно пред замръзналите от страх и студ жалки хора. Разхождаше се и мълчеше. И това мълчание тежеше много повече от крясъците на фелдфебела. Разхождаше се бавно, уверено. Времето му принадлежеше. Животът на всеки един от тези хора — също. Внезапно се протегна към втората редица и без усилие измъкна за реверите съседа на Фаяни, бивш банков чиновник. Измъкна го мълчаливо, извади без да бърза пистолета и така, държейки нещастника за реверите, изстреля три патрона в корема му. И го пусна. Изчака спокойно, докато живота изтече с конвулсии от обезсиленото тяло и даде знак с леко кимване. Трима концлагеристи от обслужващата група бързо изнесоха тялото на бившия чиновник. Вероятно към крематориума.

А Фаяни бе спокойна. Знаеше, че ръката на Морис не може да избере реверите на нейната протъркана униформа. Топлата, позната ръка на Морис. Мъжът в униформа имаше разтапящо нежни ръце. В прегръдката на тези ръце всяка жена би изтръпнала. При мисълта за тази прегръдка мелодията зазвуча по-слабо, но още по-вълнуващо. Фаяни отново се опита да я определи, но не успя.

Все така бавно, Морис отиде към глутницата във военни униформи и тихо каза нещо. Фелдфебел Хепке, с глас на козел, проблея заповед. Презрените вече можеха да се прибират в бараките.

Защо презрени? — Ами защото носят тази, раираната униформа. А не онази, военната. Иначе и двете униформи са сиви. Все пак има признак, който уеднаквява всички хора. Сивотата.

Фелдфебел Хепке бе глупак, но даже и той знаеше, че би могъл да бъде не в сивата военна униформа, а в другата сивота, на райета. И това го правеше подчертано враждебен към тези, в раираните униформи. Даже глупакът умее да цени шанса си. Макар че, Хепке едва ли мислеше така. Той просто бе доволен от себе си — че се е включил в отбора на победителите.

Според постановката на съня, това се случваше вероятно през ноември. Вятърът бе влажен, но Фаяни не чувстваше неприятен, студен бодеж. Вървеше бавно към бараката, защото знаеше, че няма да ѝ се наложи да влезе в нея. И се опитваше да усилва звука на

вътрешната мелодия. Засега не се получаваше. Зад гърба си чу припрените стъпки на Хепке. Той я настигна, улови я за ръката и я повлече след себе си. В движение проблея заканително:

— И да не ми се дърпаш и съпротивляваш!

В положението, в което се намираше, Фаяни не можеше нито да се дърпа, нито да се съпротивлява. Такава постъпка би била лишена от елементарен смисъл.

Газелите винаги опитват да се измъкнат от лапите на лъва. Понякога успяват, понякога — не. Тук шансът за измъкване бе нулев.

Влязоха в полутъмен коридор и Хепке я избута пред себе си. Даде поредното безсмислено нареждане:

— Внимавай къде вървиш и си отваряй очите!

Ако човек се движи в тъмнина, той по инстинкт си отваря очите и без да му нареждат. Но Хепке не можеше да се лиши от възможността за поредна демонстрация на власт. Пред някаква врата я спря, мина пред нея, влезе и стегнато козирува. После се обърна кръгом и я набута в стаята.

— Здравей Фаяни. Радвам се да те видя.

Гласът на Морис бе мек и равен. Подаде ѝ ръка, после я притегли към себе си и я прегърна. Прегръдката бе топла, приятна, спокойна. Така се прегръщат разбиращи се съпрузи след тридневна раздяла.

— Трябва ли да кажа, че също се радвам да те видя? — Фаяни се отпусна на фотьойла, без да иска разрешение за това от господин офицера. Това бе немислимо според постановките на лагерния правилник. За какво се пишат правилниците? Ами... за да бъдат спазвани от зависимите. И за да служат за поводи за лениви, иронични коментари от другите. Тези, които раздават правосъдие както им дойде. Тези, за които не важат никакви правилници.

По своя си, бавен маниер, Морис ѝ поднесе табакерата. Онази, сребърната, с ръчно изработените орнаменти. Фаяни я побутна обратно.

— Благодаря за кавалерския жест, но аз просто съм гладна. Хронично гладна. А и не съм пушила откакто съм тук. Ако запаля цигара, при първото дръпване ще се свлека на пода. Като парцал! — Произнесе последните думи подчертано. Тук нещата стоят така и няма защо да се правим, че не ги виждаме!

Морис мълчаливо кимна. Да, така е. Продължи да мълчи. Би могъл да зададе разни въпроси: „Как попадна тук?“ или нещо подобно. Но той мълчеше. Понякога нормалният ритъм на живот на хората така се разбърква, че част от тях попадат в позицията на виновни. Друга част стават привилегировани. Привилегированите имат възможност да наказват виновните. Има и трета категория. На тия, зад кулисите. Невидимите. Именно те създават постановката на виновни и правораздаващи. Невидимите дърпат конците.

Предвидимо е. След време тия, от породата на Хепке, ще загубят позиция. И ще се окажат в положение да обясняват защо са издевателствали над банкови чиновници, работници, фермери. Ще дават объркани обяснения, позовавайки се на нарежданията на шефовете си. Светът е устроен така, че над всеки човек има шефове. Хепкевци ще плачат, ще се тръшкат и ще обясняват колко са съчувствали на жертвите си. Ще се опитват да докажат, че садизмът им е неприсъщ, припомняйки на съдиите трогателната история за доброто бяло зайче. Резултатът? — Част от хепкевците ще бъдат разстреляни. За назидание! Другите ще изкарат по някоя година в затвор, където подчертано ще се спазват правата на личността. Даже, ако тази личност е бивш убиец.

Целият фарс със съд и присъди се разиграва като забавен театър — радост за тези, зад кулисите. Те се усмихват иронично и на смъртта на банковия чиновник и на бъдещата смърт на фелдфебел Хепке.

При такива промени в ритъма, често е въпрос на шанс дали ще попаднеш в групата на хората в раирани униформи, или в другата — в плътносивите дрехи от по-хубав плат. Фаяни имаше смътен спомен, че неприятностите ѝ започнаха с някакъв документ, изпратен в препоръчано писмо, което даже не бе получила лично. Лишеното от показна смелост несъгласие с нечие искане или нечия истина я докараха всред групата на губещите грешници.

Когато предстои разделянето на света на две, тия зад кулисите първо изтласкват над всички лидер с немислимо големи права и възможности. След това той провъзгласява някаква свещена идея — нещо като освобождаването на Гроба Господен. После обявява Кръстоносен поход и насъбира пълнежа от хепкевци. Хепкевците са лесни. Обещава им се това, което нямат. Повече пари. Власт.

Гарантирано самочувствие, че принадлежат към категорията на послушните праведници.

След това към тях се присъединяват хората от групата на Морис. Обикновено след колебание, което в последния момент преди свещения акт на присъединяването задължително бива забравено. Пак така задължително морисовци обясняват, че всъщност винаги са носели в сърцето си свещената идея, към която се присъединяват, макар и със закъснение. Хепкевци стигат в мисленето си до фелдфебелската мъдрост на подчинението. Над тях трябва да застанат морисовци, които да ги управляват. По програма, спусната им от тия, зад кулисите.

Ако не приемеш да бъдеш Морис или Хепке, сменяш униформата!

В личния си живот на бакалин или дребен чиновник, Хепке може би не е бил лош човек. Може би е изтривал и срамежлива мъжка сълза, когато е гледал разтърсваща душата театрална постановка.

А Морис?... Добродушен, малко флегматичен, интелигентен заядливец. Анализатор, който умее да намери ироничен дефект във всяка насрещна постановка. Човек, стоящ над нивото на посредствените обяснения, които се дават за подхранване на хепкевци.

Истинската победа не може да принадлежи нито на хората от групата на Хепке, нито на ироничните заядливици-аналитици от кръга на Морис. Истинската победа принадлежи само на тия зад кулисите. Когато подредят нещата така, че хората от кръга на Морис загърбват същността си и направят сплав с хепкевците.

Затова Морис не задаваше никакви въпроси на Фаяни. Всъщност, нямаше нищо неясно.

Мълчаливо ѝ поднесе табла с вкусотии, каквито Фаяни не бе виждала отдавна. Тя се опита да се удържи, но не успя. Преглътна. Морис се усмихна тъжно и ѝ напомни:

— Не яж много наведнъж. Знаеш какво ще ти се случи...

Да, Фаяни много добре знаеше какво би ѝ се случило. Жестоки гърчове и грозна смърт. Стомахът ѝ бе отвикнал да работи за това изтормозено тяло.

Месеците глад отнемат всяка гордост от човека. Той става животно, което мечтае само да яде. Спейки или дремейки, сънува само един сън — как яде, яде, яде...

Гордостта върви след хляба — проста истина.

Фаяни започна да се храни. Макар че ѝ костваше усилие, ядеше бавно, наслаждавайки се на всяка хапка. Глътката вино приятно преряза корема ѝ. Това блаженство може да бъде разбрано истински само от гладувалия векове. Ето, така човек може да придобие усещането, че е живял стотици години — след като с месеци е гладувал.

Не се разсърди на Морис, когато той внимателно, но настойчиво измъкна таблата. Прие като нещо естествено, че я постави в скута си и започна бавно да разресва с пръсти косата ѝ. Някога така я галеше баща ѝ. Преди няколкостотин години. Изпитваше болезнена нужда да бъде галена, да усеща добрата, топла ръка на Морис... И да слуша едва доловимата вътрешна музика.

После топлата и добра ръка започна да мачка леко мускулите около гръбнака. Тялото ѝ постепенно започна да губи тегло и плътност, разтопи се. „Като бучка масло в топла вода съм“ бе последната ѝ мисъл преди да се отдаде на насищането на следващия глад — за човешка ласка. Морис бе това, което трябваше да бъде — добър, силен, източник на тръпка, а после — на отпускащо спокойствие. Не усети границата, почувства, че затъва в съня. Изтръпнала, най-после доволна от безразличния свят.

Ръката на Морис, нежна и топла, я галеше по бузата:

— Хайде мила, ставай! Време е...

Вече се бе облякъл. Бе в сивия си, малко демодиран двуредов костюм. Леко напълнял, но все още строен млад мъж. Ценен специалист в голяма банка с прилична заплата. Добродушен заядливно, който обича да си стои в къщи пред телевизора и да подлага на обстояйни анализи всичко, което става по света. Академик, симпатичен на всички, с мека и добра душа.

Когато чувстваше присъствието му край себе си, Фаяни не изпитваше страх. Дори ако е сънувала, че се намира в концлагер. Морис умееше да излъчва спокойствие даже когато светът край него се гърчи. Но тази сутрин усети, че нещата все пак са се променили. Сън е, фантазия някаква, но...

Едва доловимата мелодия най-после се усили. Вивалди. Годишните времена. Пролет. Буря.

Изпрати го до вратата, целунаха се. Той ѝ каза нещо хубаво на ухото — че така, в полупрозрачната нощница го изкушава да се върне в леглото. Тя го шляпна по врата и го избута през вратата. Затвори я.

Облече домашната си рокля на яркочервени цветове и включи кафеарката. Тъкмо се разнесе приятният аромат, входния звънец ѝ изпрати весел акорд. Този мил заплес сигурно пак бе забравил нещо.

Надникна през шпионката. Срещу нея стоеше не милият заплес, а вечно усмихнатият, сладък портиер.

— Добро утро госпожо! Позволих си да се разпиша при получаването на едно препоръчано писмо за вас. Не исках да ви безпокоят толкова рано...

Портиерът се стараеше да изглежда ужасно мил за живеещите в сградата. Особено за жените и младите госпожици. Целуваше галантно ръка. Усмихваше се съпричастно. Търсеше повод да се засмее, макар че смехът му бе като блеене на козел.

Стоеше срещу ужасно милия портиер Хепке и слушаше Вивалди. Италианецът е велик. Умее така неусетно да сменя теми, вариациите му са филигринно сребро, етюдите извират един подир друг, един от друг по-съвършени. Бурята звучеше вече доста силно в ушите ѝ. Започваше да осъзнава границата. Вместо в сив костюм, Морис наистина би могъл да бъде в сива униформа.

Сега ще последва и смяна на ритъма.

Засега — само на музиката...

Не е задължително сънят да е пророчески. Освен ако...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Двамата се различаваха коренно един от друг. Той бе едър мъж, уверен в себе си, весел. А от нейните големи, семитски очи лъчеше спотаена, красива болка.

Не бях настойчив и може би затова тя се отпусна пред мен. Опита се да ми разкаже някакъв сън, но след минути махна с ръка: „Остави, няма да го разбереш...“ И добави на руски: „Брядъ, какая-то...“

Не знам дали разбрах съня ѝ. Но поне се опитах...

ВЪЗНЕСЕНИЕТО НА РАСКОЛНИКОВ

И така става понекога, брато... Това е положението! Момчето даде фира не защото беше глупаво. Почти с акъла си беше, само с помътняване от време на време. Верно че беше наркоман, ама всеки си има трески за делане. Просто нема късмет, опита се да демонстрира съвест. Скъп кеф за мътно време...

От три месеца съм на самостоятелна практика. До тогава работех с Феро по френска техника — „Ситроен“, „Пежо“, „Рено“. Бехме си намерили един гараж в китно крайстолично селце — ако ползвам израз от пасторален разказ. Там транжирахме стоката. После я прехвърляхме на няколко магазина за резервни части втора употреба. На консигнация, с нисък процент комисионна. Търсеха ни хората, бизнесът вървеше. Феро сгафи, когато посегна на колата на един от народно избраните. Ако е да щипнеш некой арабин — нема проблем. И полицаите не си дават чак толкова зор, и екземплярите от братската нация не вдигат много пара — знаят, че слънцето не винаги изгрева от изток. Ама тая с народния се закучи още от самото начало. Нали го знаеш Лимончето, то обикновено се оправя с алармите и добре пипа момчето. Ама на ... технически прогрес. Оказа се, че на бонбона са му боднали аларма, с която даже Лимончето не може да излезе на глава. И като се развреця машинката. Викам: „Братлета, бегане му е майката!“ Ама не! Лимончето вика: „Ей сега че млъкне!“ и продължи да пипоти. Млъкна, ама не веднага, а баучи още минута-две. А онзи тарикат, народният, вместо да търчи на двора, вдига джиесема и звъни в конака. За късмет, една патрулка да се окаже наблизно. Усетих накъде върви работата и се изхлузих в съседния двор. А Феро и Лимончето ги гепиха, докато палят колата.

Да е за некой друг, щеше да им се размине с едно преспиване в районното. Ама нашият човек се оказа не обикновен народен, а много народен. Приклециха ги и до сега търкат гащи в следственото. За някакъв червен бонбон-„Ситроен“.

Те затова ми се наложи да мина на самостоятелна практика. Аз си имам квалификация и по една основна урбанистична специалност — тараш на апартаменти. Преди две седмици си набелезвам една кооперация. И започвам с анализа. Вляза, без да си давам зор, обикалям етажите. От едното обикаляне нагоре-надолу що информация се набира... Да речем — домашния любимец, болонката. В половината апартаменти има болонки. Непретенциозна твар, а се брои за куче и лае, щом застанеш пред вратата. Ама лае по един начин, когато с него има човек, а по друг — когато е само. Днес тук нема човек по това време. Утре пак нема по същото време. Да видим кой е човекът? И защо липсва? И така нататък...

Тогава налетех на тоя, рошавия. Дето го кръстих Расколников. Докато още учех занаята, попаднах за неколко месеца в Академията. Сериозно заведение, хората ходят с униформа — раирана. Влизаш един, излизаш друг. Само дето ти писва от наука, ама понекога нема как... Намериха се добри хора, открехнаха ме на това-онова и заформихме престоля само като командировка. Та, докато бех там, един ден ме пратиха да оправя някакви рафтове в библиотеката. Руснаците имат един такъв писател — Достоевски. Бех се зарекъл да прочета нещо от него, щото бех чул, че го изучавали в американските университети. Имаше една книга за некакъв идиот — не те будалкам, така се казва книгата. Ама липсваше от библиотеката, друг идиот я четял от три месеца. И тогава си взех „Престъпление и наказание“. Ако щеш вервай, изгълтах я от кора до кора. Разказва се за един, който утрепал бабичка, а после брал ядове. Не е било лесно едно време в Русия. Не е като сега...

Та, като започнах с анализите в оная кооперация, много бързо налетех на това наркоманчето, рошавото. Когато четях книгата, такъв си представях главния герой. И сега му викам: „Здрасти бе, Расколников!“ Учено момче. Студент. Знаеше кой е Расколников.

Нанесох се при него за некой и друг ден, докато свърша работата. Хем квартира, хем имах нужда и от асистент, когото да сложа на топа на устата, ако стане издънка. Пък и знаеше за комшиите кой какъв е.

Спрых се на бабока от таванския етаж. Стаите ѝ гледат към двора на задънено. Можеш да влезеш и денем, и нощем. През вратата и през балкона. А рошавият ми каза интересни неща. Беше шмръкнал и разказваше с вдъхновение. Бабока била мома още по времето на царя,

ама на стария — Борис, а не на сегашния, дето е министър-председател. И била гадже на некакъв мангизлия, народен представител. Те тия, народните, май винаги са умеели да пипат по-добре и от нас, професионалистите. Онзи бил щур по нея и ѝ накупил златни нещица. Расколников се кълнеше, че ги е виждал с очите си, когато бил малък. Бабокът му се бил изфукал веднъж. Каза ми и къде ги държи. В некакъв тайник, пред който имало гардероб. На другия ден станах служител на „Топлофикация“ и отидох да огледам радиаторите в апартаментчето. Бабокът ме гледаше с подозрение, ама я газеше и самотията, та пихме и по кафе, докато оклюкарим скапаната държава, в която живеем. Изкривих си малко душата. Не ни е чак толкова лоша държавата. И с полицаите можеш да се разбереш. Ама требваше да погъделичкам бабата.

А вратичката си беше зад гардероба. Ако се вторачиш, можеш да я видиш. Пък аз, нали оглеждах тръбната мрежа на парното...

Докато си чуруликахме, бабата се изтърва, че ходела между пет и седем след обяд да пият кафе с Овчарова от втория етаж. Щото вече били на такова дередже, че кафето ни им вредело, ни им помагало. Пиели го за радост на душата...

Кой да ти знае, че и тя ме е сложила на кантар и ме е опипала? А това, с кафето, било въдичка. Работата е там, че Расколников се имал с бабата. И след като реших да я облекча откъм материалните блага, дето развалят човека, глупакът отишъл, и ѝ се изповядал. Че един лош, така и така... Аз, лош човек ли съм? — Не! — Професионалист. И без такива като мен не може! А на бабока и без това му предстои да се яви пред Свети Петър. Златото е тежък метал. Ако си го носиш с тебе, го слагат на кантара барабар с греховете ти. И айде в пъкъла! Правех добро на старата, ама кой ти разбира сега от добро?...

На другата вечер бабока отива да си пие кафето. Ние с Расколников хлътваме на тавана. Подместваме гардероба, откряваме вратичката и оппа — кутийка. Отварям я. Аз си падам малко естет. Е, брато, казвам ти — красота та хартисва... Едно такова колие, със ситни, лъскави диамантчета. И печат, на латиница. Просто го намирисах, че е нещо марково. Ако не бързаш и се поразтърсиш, доста мангиз можеш да му прибереш. Имаше и гривни, и наполеони. Ама аз, нали съм естет — не мога да се нарадвам на колието...

Нали ти казах, че Расколников не беше глупав, ама страдаше от помътнявания... Гледам аз произведението на изкуството и му се радвам най-чисто, а в това време откъм булеварда се донася един звук, дете хич не го обичам: „Виу-виу“. Полицайте така подсвиркват, когато тръгнат да излавят някого. С идеята той да си побегне поживо-поздраво и така да се избегне какафонията. Мина ми нещо през ума, щото съм професионалист и трябва да предвиждам всичко. В това време — фрас — една кристална ваза ме почесва по главата. Милото, набрало кураж и проявява съвест. Щото се било разбрало с бабока, докато ние тарашим, тя да звънне в районното.

На мен ли тия бе, готин? Гепвам го за кльошавата шия, а той ми съска морал: „Изверг! Не те ли е срам?“ И други такива. За срам ще ми говори! Като му бутях мангиз, за да има какво да смърка, не бех изверг.

Лошото е, че съм много здрав у ръцете. Като му пернах един за последно, щото усетих, че моментално трябва да се вмъглясам, и съм направил белята. Нали ти казвам, че шията му беше колкото на пуяк. Толкова дебела. Ама не толкова еластична...

Грабнах колието, натъпках го уж във вътрешния джоб и изпълзех на покрива. От там влезох в тавана на съседния вход и по асансьора, леко и елегантно, се изхлузих на улицата. А там, на спирката, като по поръчка — тролей. Хлътнах в него. Бъркам в джобето да си стопля ръката. Изтръпнах. Колието го няма. И си спомних, че докато лазех, нещо изтропа върху тенекията на уламата. Мъ-ка!

После разбрах, че и полицайте уж не го били намерили, макар че и те лазили по покрива. Не на мен тия, братоци! Много нелоялна конкуренция — политици, полицаи... Гордея се, че съм професионалист, ама си знам, че съм дребна рибка, хамсийка...

Пък — и те са хора. Имат си жени, деца... Любовници. Това са все разходи. Разбирам ги. Ама и те трябва да ни разберат! Никой не обича да му вземат кебапчето от виличката.

Малко ми е мъка за рошавия. Но така е по-добре. И при Достоевски, след грехопадението, момчето отива в джендема. Какво значение, дали е в земния, или в онзи — горе? Все джендем...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Разказът е автентичен. Здравенякът седна до мен на една паркова пейка и след петминутен

разхвърлян разговор се разтовари от преживяното. После стана и си отиде.

Не ми е много ясно по какъв начин провокирам хората да изсипват пред мен душевния си боклук. Но наистина често ставам „кошче за душевни отпадъци“. На моменти ме е яд на себе си, но понякога ми е наистина интересно. А най-често, това чувство е смесица от двете състояния.

ЗАКРИЛНИКЪТ НА ДОН ЧИЧО

Не че му бяха необходими, но ги изиска. Знаеше: колкото повече подчинени имаш, толкова повече расте авторитетът ти. Толкова повече се утвърждава виждането, че без теб фирмата е заникъде.

Доведоха ги, пресни новобранци. Току-що завършили икономическия. Така и не успя да запомни специалностите им, звучаха прекалено завързано. Но това нямаше значение. Даже беше по-добре: вижте с какво се обзавеждаме...

Всички знаеха, че във фирмата нещата са подредени като по Корана. Има Бог — господин Лаков! Почти абстракция. Има и Негов Пророк — господин Никодимов, който раздава шамарите.

Едното от хлапетата веднага му хареса. Кротко, прилежно. Каквото му наредиш, тръгва да го изпълнява. Такъв не си пъха носа по собствена инициатива никъде, чака служебното израстване като неизбежен, сезонен дъжд. И естествено, го дочаква.

Проблемът беше с другия. Някак си много лесно се напасва, тоя тарикат. Набързо стана приятел с всички, като се започне от секретарката Таня и се стигне до овчарката на пазача дон Чичо, която така му върти опашка, че цялата замята.

Името му звучеше някак по руски. Леонтиев. Но за нула време, за всички, стана просто Лео.

А Таня, това пухкаво патенце, веднага му поддаде. Когато чу за пръв път отривистото й кикотене, Никодимов усети, че нещо го прерязва под лъжичката. С него, с Шефа и приятеля, тя никога не се кикотеше така. Не мой човек, не си познал — Таня е запазена територия! Излезе внезапно от кабинета и ги видя — Таня пишеше на компютъра, а Лео се беше надвесил над нея и нещо й говореше...

Един поглед, тежък като градоносен облак, беше достатъчен Таня да осъзнае прегрешението си и виновно да наведе очи. А наглякът Лео даже не се смути. Правели някаква обобщена справка, след минута ще бъдат готови. Обля господин Никодимов със сноп светлина и пак се надвеси над секретарката.

Е, то бива, бива, ама бивол за мезе не бива! Ще му натрие носа на този... Да си...

Вечерта, в ресторанта, Таня беше самата нежност. Старателно нежна беше и в леглото след това, но Никодимов усещаше — друга е. Вече е друга.

Сутринта нареди да извикат Лео, а Таня изпрати до банката. Когато секретарския телефон издрънча, Никодимов изръмжа от през отворената врата:

— Какво се ослушваш бе момче, как ти беше името? Сядай и се захващай за работа. Ще бъдеш Таня до завръщането на титулярката!

След пет минути се показа за миг и кратко нареди: „Кафе!“ Чакаше с интерес. Знаеше как би го поднесла Таня. Като сладолед на малко дете. Знаеше как би го поднесъл другият младок, колегата на Лео — старателно, като келнер в добър ресторант, с преданост в очите. Лео, ако има грам мозък в главата, би трябвало да покаже чрез поднасянето, че е осъзнал вината си. Ами! Засмя се и даже пожела: „Да ти е сладко, Шефе!“ Ще бере ядове тоя...

Но ядовете бяха за Никодимов. В понеделник, на Съвета на богоизбраните кой знае защо, присъстваше и Лео. И не само присъстваше. Взе отношение по няколко въпроса. Включително за охраната на склада. Това беше удар под пояса. Всички знаеха, че дон Чичо е всъщност чичо на Никодимов. Поизветрял пенсионер, за който активирането или изключването на алармената система беше велика премъдрост. Кодът ѝ беше написан върху календара в стъкления кафез на пазачите. На стареца гледаха с добродушна ирония. А Лео се заяде. С усмивка, така, уж между другото. Проклето хлапе! Това беше началото на война и всички го разбраха.

Когато останаха насаме, господин Лаков промърмори приятелски на Никодимов:

— Лео е прав! Сменете кода и не го дръжте така, че да вади очи. Дон Чичо на колко години беше?

Никодимов схвана посланието. Вече не може да кара Лео да прави кафе. И трябва да разкара стареца...

Но няма да го направи! Именно защото предложението идва от Лео. На война като на война!

Все пак извика дон Чичо и му нареди да си запише някъде на друго място цифричките.

А през нощта във вторник, като по черна прокоба, отарашиха склада и изнесоха цял камион стока. Дядото си беше питал ушите да махне календара, ония бяха вдянали на секундата и даже му бяха казали: „Благодарско за съдействието, дядка! Ще дойдем пак!“ На сутринта старецът, със сълзи на очи се изповяда пред господин Лаков „от А до Я“, надявайки се да си запази службицата. Естествено изхвърча по допирателната, а на извънредното събиране в сряда бе оповестено, че за охраната вече отговаря Лео.

Не че беше станало кой-знае какво. Стоката беше застрахована, загубите бяха минимални. Но когато се възползва от неотменимото си право да остане сам с господин Лаков, вместо приятелска утеха, Никодимов получи нареждане:

— Задвижи процедурата със застраховката. Преди това пусни нещо на следователите да не си отварят устата. На стареца съдвечи три лафа и под клетва пред Свети Димитър го предупреди нищо друго да не бърбори. Дано само застрахователите не разберат каква я е свършил, че тогава сме за мустака — няма да ни пуснат и стотинка. И виж, оправете си отношенията с господин Леонтиев!

„Господин Леонтиев!“ Даже не просто Лео... Келеш! Да си...

До преди десетина години гимназиалният учител по химия Лаков и инженер Никодимов бяха приятели. Когато водата се размъти, решиха да рискуват. На едно място търсеха отчаяно и спешно евтина вестникарска хартия. А на друго, омекващо държавно предприятие се чудеше как да се отърве от огромни количества. Трябваше набързо да се тегли заем и се разбраха да ипотекират апартаментите си. Но Ники Никодимов се уплаши и в последния момент се отказа.

А сделката се получи просто безпроблемно, както ставаха много фантастични удари през ония години. Уж си останаха и приятели. Но крачката назад, направена от Никодимов не беше забравена, макар че именно той стана необходимата дясна ръка. Уж даже се утвърди схемата с бог Светозар и пророк Николай, но... Но Светозар Лаков беше собственикът, а Ники Никодимов — само добре платен Шеф. Идилията продължи до появяването на това отракано хлапе Лео...

С всеки изминал ден Никодимов усещаше как здравата земя се измъква изпод краката му. В Лео имаше някаква особена лекота да надушва верните решения. И особена бодрост да сръчква хората така, че те хем да търчат, хем да не се сърдят. С всеки изминал ден хлапето

ставаше все по-незаменимо. На Никодимов му остана само да подписва поднесените документи. Отначало се опита да се намеси в обмислянето им, но познатият глас нареди:

— Подписвай и не се заяждай! Момчето е окумуш... — А после, за да посмекчи казаното, Лаков добави: — Все пак го дръж под око.

Какво значи да го държиш под око, а да не можеш нито да му въздействаш, нито да кажеш за него нещо различно от хвалби? И Таня се измени. Вече неприкрито се кикотеше на остроумията на Лео. Когато Никодимов я покани по навик на ресторант се сети, че има тригодишен син, който се нуждае от майка. По-рано това дете нямаше ли майка? Но тя, патицата, не е виновна. В основата е Лео! Да си...

Божественият направи изхързулването елегантно. Структурна промяна с обособени две направления, начело с Никодимов и Лео. И понеже Никодимов вече отговаряше за нищо, след месец пак ги обедини, начело с господин Леонтиев. А Никодимов остана шеф на транспорта. Ако Господ иска да накаже някого, прави го шеф на шофьори. Побеснял, Ники Никодимов хвърли молба за напускане на бюрото на бившия си приятел, но получи поредно предупреждение:

— Ако още сега не скъсаш молбата, ще я парафирам със „Съгласен“.

И Никодимов се принесе в бараката до гаража.

Една сутрин занесе за подпис някакви документи. В секретарската стая беше празно. Таня водеше протокола на среща с делови партньори, някакви гърци. В кабинета на господин Леонтиев! По едно време се показа от тапицираната врата и предаде:

— Лео нареди да приготвиш кафе за гостите. След малко ще дойда да го взема. Две кафеварки.

Не, това вече не! Никодимов, с разтреперани ръце взе лист от секретарското бюро. „... Моля да бъда освободен от заеманата от мен длъжност поради...“ Стига разиграване! Да си...

Замисли се. Поради какво? — Ами, поради изхързулване след автогол, който продъни мрежата... Скъса бавно листа и се захвана за работа.

Първата чашка от първата кафеварка наля за себе си. Сложи си много захар. Ако сам не си подсладиш живота, кой ще го направи?! А докторите, които пеят арията на диабета да си ...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Имах среща с приятел в лятна бирария. Срещу мен седна непознат петдесетгодишен мъж. Потната риза бе залепнала на гърба му, а вратовръзката бе засукана на една страна. Остави сакото до себе си и поръча бира с чипс. Вкиснатото настроение беше изписано с големи букви на физиономията му. Изпитваше нужда да говори. Първите му думи бяха: „Днес направих нещо, което ми отвори очите колко тежа... Подадох заявление за напускане, а после го скъсах. И нещо в мен се скъса...“

Говореше разхвърляно и явно се опитваше да прикрие едни неща, а да заглади други. Преди да почувства необходимост да заблуди някого, човек обикновено опитва да заблуди себе си. Изпитваше такава нужда да разтовари, че даже не забеляза липсата на съпричастност в мен. Пък и едва ли я търсеше...

КРАЛЯТ НА ПЪДПЪДЪЦИТЕ

Влезе в офиса тихо, подчертано ненатрапчиво. Но и това е било трик. Такава жена просто не може да остане незабелязана. Без значение, дали ще я разглеждаш поетично, като нежната „Пролет“ на Ботичели, или по-просто — като Пами Андерсън. В съчетание с фигура, която кара мъжете по улицата да стават жертва на транспортни произшествия прибавете миловидно, но сериозно лице и очи — пъстри, с пламъчета. Вероятно не е била висока, защото не стърчеше над Шефа. А той е от тия, чворестите мъже. Ще добавя, че това бижу беше в ефективна опаковка — не съм толкова силен в актуалната мода, но тоалетът ѝ май имаше нещо общо с „Армани“, а орнаменталистиката — може би с „Булгаро“?

Поздрави възпитано, като гимназистка от епохата на нямото кино. И помоли Нели да докладва на Шефа, че идва на уговорената от вчера среща във връзка с рекламния проект „Ciel bleu“^[1]. Прононсът на френския ѝ беше автентичен. Когато жена се домогва до служебна среща с мъж, отначало трябва да го омае с глас. Явно, беше справила добре с първата бариера. Наблюдавах с умерен интерес с какъв финт ще преодолее втората? — Ами, с никакъв! Шефът четеше спортна рубрика, излегнал се накриво в ергономичния стол. Думите на Нели не го бяха накарали да промени положението на тялото си. Нели е приятен екземпляр от подклас „благородни тарикати“, затова отвори по-широко вратата — да мога да се насладя и аз на това, което има да става. Шефът хвърли разсеян поглед над очилата, идваха да го крънкат за какво ли не, но това, с демонстрираното безразличие беше ефект само на първата секунда.

През втората, вече се беше катапултирал, като убоден с карфица. И заприлича на смутен гимназист, пак от епохата на нямото кино.

За съжаление, толкова можахме да видим. Нели трябваше да затвори вратата.

А аз стоях от половин час и чаках височайшият взор да се запознае с последните спортни клюки и чак тогава да ме осени с

вниманието си. Не че ми пука особено, слънцето се търкаля, работното време тече, но... Веднага си признавам, че не обичам Шефа! Когато дойдох като „Мениджър по продажбите“, работата беше опечена чрез атестация на която не се казва „Не!“. Именно защото не можеше да ми откаже, той не пропусна да си погали душата, като същевременно ми покаже къде ми е мястото:

— Момче, тук аз съм Крал и Бог. Ама можеш за по-кратко да ме наричаш „Шеф“. Но „Шеф“ с главно „Ш“. Айде, бягай при Нели да ти оправи документите!

Налага се да дам още информация за Шефа, а покрай Него — и за себе си. Тоя, с главното „Ш“...

Ами, обикновена шушумига от епохата на зрелия социализъм. Славно време е било, щом като човек, който на две магарета купя сено не може да раздели, е бил директор на огромния курник — птицекомбинат № 1 на Балканите. В още по-славните години на Прехода, главното „Ш“ взел уж като кредит доста пари, които естествено забравил да върне. Банката фалирала по системата на предизвестената смърт и т.н. — да не ви развивам типови сюжети по Маркес... Основната част от тези пари, надеждно защитени с кодове, пароли и разни други хитрини на банкерската мисъл, си отлежаваха в офшорни банки. А Шефът се правеше на бизнесмен и разработваше любимата идея за Курник № 1 на Балканите. Този път за пъдпъдъци. С по-малката част от оципаните пари. Ей така, за да се чувства велик.

Сега шушумигата бях аз. Ама шушумига с престижна специалност, придобита в престижен университет. След завършването, като повечето образовани глупчовци си мислех, че щом знам, значи ще мога. Отначало се забих при едни афганистанци да продавам ябълки. След седмица разбрах че тая с ябълките била за парлама. Занимаваха се с трева, ама не тази дето я пасат магаретата, а онази, дето дими под носовете на гимназистите от епохата след нямото кино.

Взех мерки и се спасих. Отидох при един грък, който пък въртеше далавери с портокали и обувки. При него се задържах три месеца. Докато гръкът внезапно се вмъгляса.

Тъкмо ми беше увиснал носът и се сетих за вуйчо. По рефлекс. Като няма на какво да разчита, българинът се сеща първо за Бога — за да Го напсува! А след това, за вуйчо си, ако има точно „такъв“ — за да

му помогне. И вуйчо ми е с главно „Ш“ — Шушумига, но на отговорна позиция, в някакъв Съвет. А аз съм му слабост още от малък.

Благодарение на него, станах поданик на Краля. И от половин година получавам редовно заплата.

Докато размишлявах над нерадостния си професионален старт, Нели получи нареждане от главното „Ш“ да вляза при него. Това, което видях на бюрото му, чисто естетично, си беше направо красота. Представете си пъдпъдъче яйце на небесносин фон и рекламно послание „Небето е наше!“ На кого — на пъдпъдъците? На яйцата им? Или на тия — новоизлюпените, като Шефа?! Ако става въпрос за тях, девизът трябва да се смени. Например със „Земята е наша!“ По-точно — „Страната е наша!“

Пролетта беше успяла да го омае. Вече си говореха за уточняване на детайлите по проекта. В подходяща обстановка. Споменавах нещо за билбордове, визуална дидактичност и не знам какво още... Последния израз естествено беше неин. Главата на главното „Ш“ не може да роди такъв бисер.

Шефът си пада по свежата женска плът, но е дзифтар на квадрат и неверник от сой.

... Вечерта ме поизненада. Не с това, че бях осенен от великата милост да присъствам. Горкият, има си една Горгона вкъщи, над която аз пък имам някакво влияние и така му оформям алибитата.

Номерът беше, че непосредствено преди да тръгнем за ресторанта, онова дебеловратото, Ватманът, донесе едно куфарче. Щом останахме само двама в кабинета, Шефът предизвикателно го откряна пред мен. На око, вътре имаше поне петдесетина бона в зелено. Доста пари за ресторантска сметка... После минахме покрай Ректората и взехме нашата нова позната, на която така и не научих името. Докато паркирах „Мерцедес“-а пред „Розовото фламинго“, картинката започна да ми се поизяснява. Наблизо до нас се намести „Нисан“, а в него беше Ватманът. От мерак да кавалерства, Шефът „забрави“ куфарчето на задната седалка.

После, в разгара на свалката, когато дебелакът се правеше на младок, а тя си даваше вид че му вярва, започнаха и изхвърлянията. Освен като Шеф с главно „Ш“, той пак се самоопредели и като Краля на пъдпъдъците. От неговите уста звучеше почти като Краля-слънце... В пристъп на доверие, помоли Мишлето да отиде до колата и да

отвори куфарчето. Най-отгоре в него бяха рекламните материали. Нали щяха да обсъждат идеи ...

Сценарият не беше от сложните. Под рекламните шарени бяха банкнотите. А в съседната кола — Ватманът. Да потроши жена, па била тя и самата нежност, за него беше като да лапне кюфте. Когато Пролетта излезе видях, че Кралят въобще не беше толкова пиян. Спокойно изчакваше дали Мишлето ще посегне към бучката сирене в капана.

Олекна ми, когато тя се появи. Носеше куфарчето, а на няколко метра след нея, съобразително се влачеше Ватманът.

— Извинявай мили, минах през тоалетната да си освежа грима. Но струва ми се, че мястото на куфарчето не е в колата. Затова го донесох. — Каза го естествено, като разбиращо се от само-себе си.

А де?! В ръцете ти — ключове. От бърза кола. На задната седалка — куфарче с пари. И да не ти мине през главата да изхързулкаш този симпатяга?... Наистина, съществува вероятност Пролетта просто да не може да шофира. Не, не е това...

Издържа теста с отличие. Боже мой, такава хубава жена и толкова... почтена? Виждали ли сте такава съчетание?!

Друго за отбелязване нямаше. През нощта аз спях на дивана в офиса, а те двамата — в скромната ми гарсонiera. На другия ден, със зачервени като на заек очи се явих пред Горгона, за да ѝ обясня как е работено цяла нощ над един много, ама много перспективен рекламен субект, пардон проект.

Акълът на благоверната на Шефа е около нивото на хвъркатите, които се отглеждат в комбината. Едва ли прави разлика между „субект“ и „проект“. Но в главата ѝ, с основание, се е наслоило недоверие.

Не че беше изненадана, но за да разсея съмнението ѝ, ми се наложи аз пък да поработя над някои нейни интимни проблеми. Очакваше се... Човек понякога трябва да се жертва в интерес на работата! Още повече, ако е поданик на Краля на пъдпъдците...

Подсъзнателно, нещо все пак ме е човъркало. Това до тук не можеше да не бъде фалшива картинка. „Армани“ и „Булгаро“ трудно се връзваха с фрапиращата почтеност на Мишлето. Но „Ш“-то, неверник от сой, противно на себе си, беше хлътнал...

В петък сутринта нещата си дойдоха на мястото. Шефът с главното „Ш“, Кралят на пъдпъдците от снощи беше в реанимацията.

След масивен инфаркт.

Ама много масивен!

Вдигнахме се с Нели, наложихме си опечалени физиономии, които отчасти бяха искрени, и отидохме до клиниката на Медицинска академия.

... Даже не я нарече кучка. Вече се беше примирил. Беше подценил Мишлето, опитвайки се да го излъже с бучката сирене. Докато продължили „обсъжданията по проекта“ в моята гарсонiera, от куфарчето нещо все пак изчезнало. Но не някакви си петдесетина бона. А картонче с пароли и кодировки — шедьоври на хитрините на превантивната банкерска мисъл. Шефът не е на „ти“ с компютрите и затова си дописва някои неща на лист. За човек, който си има нещо в главата не е проблем с едно такова листче в ръка да направи каквото си поиска с активи и авоари. Някой да не знае, че обирите с чували вече не са толкова актуални?!

На излизане от болницата срещнахме Горгона. Не изглеждаше по-опечалена от минимално-необходимото за случая. Нещо в погледа ѝ ми подсказа, че и аз няма защо толкова да се тормозя...

Не, благодаря! Веднъж вече се жертвах в интерес на работата...
Втори път надали ще успея да се накарам!

След кратък размисъл, поех към трамвая. Трябваше да се отбия до вуйчо. Дано той...

Но не напсувах Този, Който е на небето...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Не мога да кажа, че младият мъж внушаваше антипатия. Напротив. Но в самоиронията му ясно прозираше горчилката на неувереността.

От друга страна го оправдавам. За да повярваш на себе си не е достатъчно да си престоял необходимите хиляди часове над книгите и пред компютъра.

Не е вярно, че човек търси само пари, слава и власт.

Без да съзнава, той просто търси себе си... Но не винаги се намира.

---

[1] „Ciel bleu“ /фр./ — „Синьо небе“ ↑

РАЗХОДКА ДО СИДНИ

Асен, както винаги говореше за пари. Ако имал не знам колко си бона, щял да направи не знам какво си, а ако имал толкова — не знам що си. Антони меланхолично забеляза, че за интелигенти от трета глуха, каквито по същество сме ние, няма опасност да имат среща с много пари. Освен ако не станат касиери в банка.

Асен подскочи, а после започна да разказва някаква щуротия, на която отначало право да си кажа, даже не дадох ухо. Но после нещо драсна съзнанието ми и се заслушах.

Хавата станала преди години, докато Австралия била все още вързана за Англия. Двама тарикати, обикновени безработни на социална помощ се усетили, че докато в Лондон се теглят числата, поради разлика в часовите зони, в Сидни все още приемали фишове. Единият се инсталирал в Лондон и щом излезнали числата, ги съобщавал по жицата на ортака си. Той пускал фишовете. Просто и ясно.

Антони, без особен нерв полюбопитства колко пъти са пускали фишове, а после — по колко са им дали, след като е станала ясна картинката? Асен с истинско удоволствие обясни, че правдата е възтържествувала. Действително, след третия път тотото се заинтересувало как може едни и същи люде да вадят един и същи късмет и ги дало под съд. Демек, никоя теория на вероятностите не може да даде на простосмъртен такъв невероятен шанс. Но съдията криво стоял, но право отсъдил, че това си е пропуск на системата. Ако искат тотаджиите да не бъдат обирани като ахмаци, да си сверят часовниците.

До този момент Нели и Ариана си говореха нещо по женски. След победоносната финална филипика на Асен, Нели въздъхна и обясни, че при нашата система тая не минава — и в София, и в Каспичан приемането на фишовете се преустановява по едно и също време. И помоли благоверния да си допива водката, та да разваляме седянката. Думите на Нели прозвучаха като експертиза, защото тя е

точно вътре в проблемите. Работи в кварталното тото и получава по-малко, отколкото е социалната помощ на австралийски безработен.

Асен подскочи и пак започна да обяснява нещо. Даже се опита да си поръча още една водка, но келнерът го погледна с одухотворено като статуята на Буда лице и обясни, че поръчки вече не се приемат. Тъкмо да стане весело, се намеси Ариана. Ариана е жена с чар. За протокола — жена на Антони. Има магнетично въздействие върху мъжете. Само от един неин поглед, даже проклетии като Асен млъкват.

Прибрах се в гарсоньерата си, най-сериозното достижение в моя ергенски живот. И изведнъж усетих, че самотията наистина ме мачка.

Знаете ли какво е велик комбинатор, натикан в кожата на кутсуз? Класическа трагедия! Комбинаторът е фигурата, кутсузлукът — сянката. А ходи се измъкни от сянката си...

Още в малките класове измислих пищов, пред който царският трева да пасе. Всички преписваха с него. Даже заплесът Антони мина с дрибъл по пилантерията. А хванаха мен. Бях дружно заклеямен от целия клас с констатацията, че правдата е възтържествувала — измислил съм пособието и съм си изпатил. В междучасието получих потупвания по рамото, с пожеланието да не се отчайвам. Все пак не са ми взели червената връзка, така че мога да продължавам да мисля в насоката.

Като ученик в елитна езикова гимназия, сътворих една джаджичка, за която бай Панто ми плати шейсет лева. Чувствах се безкрайно горд с хонорара си. А бай Панто, с един шприц и един циганин прикачен към него, за нула време обзаведе фамилията с туй-онуй: апартаментчета, колички „Фолц“...

Да не ви разправям как ми вървят нещата и до днес. В битието си на ръководител-група измивам чат-пат очите на института, но в списъците за премии името ми фигурира инцидентно. И то от средата нататък. Срещу суми, които биха накарали дори сърцето на един клиент на социална помощ в Сидни да се присвие от обида.

Обичам водката, но си допих с джибърс — аванта от една антична госпожа, на която оправих онзи ден душа. Като казвам антична, имам предвид не канона по който Господ е сътворил външността ѝ, а възрастта. А като говоря за джибърс, имам предвид обикновена джибровка, с аромат на буре. Както и да е, джибърсът не беше лош и мислех да не спирам на половина с половинката, но когато

ми останаха стотина грама, в мен се събуди скъперникът — скътах шишето и легнах да спя.

... Корабът беше един такъв голям, стабилен. Целият беличък, с огромен червен комин, от който с весело пухтене излизаше тъмнокафяв дим. Вълните се плацикотеха в нежнозелената безкрайност и въобще, в цялата приказна картинка се преливаха сумати цветовете и нюанси.

Естествено, корабът пътуваше за Сидни. И това, че бях на борда му, имаше само едно обяснение — джибърсът. От водка не сънувам нощем кораби. Хубаво беше возилото, но аз не можех да изпитам пълно удоволствие от съзерцанието на съвършеното видение. Защото съвършенството си е жива фикция, даже и насън. И защото бях жаден. Измъкнах се от царството на сънищата и опипом отидох до чешмата. Все пак, в живота има дребни радости, които не са за пренебрегване. Както е казал един мъдрец: „Ако знаеш колко е хубаво да пиеш сутрин вода, ще се скъсаш да пиеш вечер ракия!“... Не казвам нищо ново, нали?

Без да паля лампата, реших да се преборя със скъперника в себе си. Пийвах си по глътка и си представях кораба, свежия бриз, флирта с непознатата млада госпожа, която така прилича на Ариана...

Да, с Ариана нещата стоят наистина сложно. Антони е приятел, но... Господ да е с него! Пропускът си е негов. В края на краищата, когато един обикновен Антони се държи като Свети Антони, жената от светица се превръща в обикновена жена. И тръгва да си търси... знаете какво! Пак не казвам нищо ново...

Още снощи го усетих. Не може да няма никакъв пропуск в системата. Всяка организация си има незащитени позиции. Въпросът е да ги напишаш. Сега, преди да смукна последната глътка скъпоценна течност, нещата вече бяха застанали на местата си.

Ариана трябва да се прежали! Тя е светлият ангел на групата, който с благородството си ще озари сивото ни ежедневие. И ще даде възможност да понапълним джобовете си с повечко от ония хартийки, без които ежедневието се превръща в кошмар. При спазване на правилата, корабът до Сидни може и да не отплува без мен. Е, за разлика от мечтания, истинският кораб сигурно ще понамирисва на нафта, вълните надали ще са нежнозелени и най-вероятно, ще предизвиква морска болест. Но Сидни си е Сидни!

Естествено Ариана направи фасон. Но след като ѝ разясних схемата, доверчиво се облегна на рамото ми и се умълча. Докато крачехме към канцеларията на „Личен състав“ на тотализатора, тя потъна в прелестно мълчание.

На моменти имам съмнение, че в мен се събужда атавизма на гадател, който доста неприлично ми дава възможност да чета написаното в главите на другите. Ето, Ариана с царствена походка влиза в лъскав бутик, премерва разкошен тоалет. „Не, не това, онова, ако об-бичате! Всъщност, няма значение, ще взема и двете...“ Излиза грациозна и почти недостижима, качва се на лъскав „Мерцедес“. Има да се ходи на още толкова места...

В новия тоалет, царствена и недостижима, преминава през стаята на ошашавената секретарка и без да чука, влиза през тапицирана врата с надпис „Заместник-министър“. Джентълмен в безупречен костюм скача веднага иззад бюрото и галантно я настанява в удобен фотьойл. Целува ѝ ръка.

Неволно се разсмях и изтърсих че, голяма работа — някакъв си заместник да ти целуне ръка. Погледна ме като шамаросана след съм и се отдръпна от мен. Мълчаливо попълни молбата и тихо тръгна навън. Гадател-теле виждали ли сте? — Това съм аз! Гледах фигурата ѝ, от която се излъчваше вселенска самота и ми идеше да муча...

Всичко тръгна точно по схемата. На Ариана ѝ трябваше по-малко от месец да се адаптира в обстановката. И да накара представителите на едната половина от човечеството предано да ѝ въртят опашка. А другата — да я гледат като магьосницата — Снежанка. Абсолютна жена! Просто провокира мъжа да изпитва мазохистичното удоволствие да ѝ се подчинява. Това пък тя не понася. И затова елементарен, безчувствен кретен може да я повлече след себе си.

Е, има и трети вариант. Мъжът, който устоява на изкушението и се държи на позиция. Към тази категория смея да причисля себе си. Но не знам докога ще удържа позицията...

Появяването ми на сцената бе добре обмислено. В събота вечер имаш шанса да се набиеш в очите на петима потенциални свидетели, които при нужда да потвърдят, че си пуснал трите тройни фиша по закон Божи и правила тотализаторски. Когато подавах индулгенциите за бъдещо финансово блаженство Нели, достатъчно високо за да бъде чута, и достатъчно ниско, за да не прави впечатление ме подкачи, че

това е мъж, който вярва на късмета си. В тон ѝ отговорих, че ми се е явила на сън хвърката твар и ми е обещала да стана известен. Ако не за друго, то поне за известността може да се окажа пророк.

Ако бях обърнал внимание на детайлите, т.е. на числата, които задрасках във фишовете... Е, ако Наполеон при Ватерло или Кирпонос при Харков... За Наполеон знаете ли? — Добре! А за Кирпонос? — Не! Ами прочетете! Втора световна, Източен фронт.

За неделя вечер си бях взел половинка водка и инсталиран пред телевизора, очаквах знака на Фортуна. Десет минути след като бяха изтеглени числата, тръгнах да се поразходя по вечерно време. Зад супера се засякохме случайно с Нели и Асен. Пак така случайно, съботните отрязъци бяха сменени с попълнените току-що.

Случайна беше и срещата ни с Ариана. При разминаването заедно с мимолетната ласка, и първите отрязъци преминаха в ръцете ѝ.

Във вторник гадателят пак се обади. Ето, Ариана вижда номерата на три последователни отрязъка, но не вижда числата, изписани върху тях. Подмяната не изисква особена ловкост на ръцете. Докато отива да пие кафе, оригиналите попадат в някакво кошче за боклук.

Можех да въздъхна свободно. По вертикалата веригата беше бетон.

После дойде шамарът. През деня фишовете бяха изискани за експертиза. Няма майтап — държавата куфар пари на вяра не дава, даже когато си ги спечелил съвсем почтено на тото.

Вече си бях легнал, когато входният звънец заръмжа. Отворих сънен вратата и ги видях двамата — Нели и Асен — като мокри кутрета. Тъкмо да ги сдавя, че не спазват правилата на конспирацията и нещо ме рязна отвътре — няма смисъл. Вкарах ги вътре и налях по чашка. Асен я глътна на раз и я подаде отново, без да ме гледа в очите.

Задържах шишето очаквателно. А Асен мълчеше. Асен мълчеше! Душата Нели не издържа и изплю камъчето:

— Викаха ме в управлението. Отрязъците при мен и при Ариана не са едни и същи, макар че числата съвпадат...

Изръмжах глупаво:

— Как така не са, а пък съвпадат?! Аз попълних втория комплект фишове. Бях само на петдесет грама. Предадох ги на Ариана, тя каза че ги е подменила...

Асен най-после оживя и каза с половин уста:

— Да, ама онази вечер аз не бях на петдесет грама, а на половинка. Как са ми се въртели из ръцете не знам, но явно не съм ги подменил... Докато с печатите, това-онова... Пък и тъмно беше. — Помисли малко и добави безнадеждно: — Всички сме заплеси! — Взе шишето от ръката ми, напълни си чашата и добави ожесточено, гледайки ме с отровен поглед: — А ти си най-големият заплес! Знаеш ли какво беше ударил преди подмяната? — Девет шестици!

Та така! Сега Нели още пише разни обяснения. В тази държава съществува строг закон — непрофесионалисти в жанра не се допускат до свещения акт на присвояването!

Асен се допропи. Ариана напусна Антони. Почти недостижимата е бижу на собственик на златарска магазинна верига. Истински италианец. Стопроцентов удачник!

А аз... Накратко, корабът за Сидни отново отплува без мен.

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Бяхме на една маса с чиновничка от тотализатора. Тя запалено отстояваше тезата, че системата в която работи, не може да даде пропуск. Не ѝ повярвах и това я подразни. Хванахме се на бас на по бутилка водка. За пет минути трябваше да измисля схема на пробив.

Получих бутилката. От тогава дамата не обича да говори с мен.

Днес системата е изменена и вероятно вече е непробиваема? Вероятно?!...

ВЕЛИКОЛЕПИЕТО НА ГЪБИТЕ

Светлината се процежда през прозорците, цветните мозайки и сводовете на храма. В тишината се чува нежния пукот на свещите. Димът им бавно се възнеса нагоре и неусетно се топи в утринната мътилка.

Отец Иван без да бърза, се готви за обряда — епитрахила, филона... Оглежда с опитно око храма. Всичко е „Окей“. Прости Господи, но този израз е така удобен, така леко ляга на езика. Пък е и казан само на ум. Иначе, отецът е стриктен, може да се каже педант. Особено що се отнася до гласно изразяване на мисли.

Голямата камбаната откънтява тежко и мелодично. За голям човек, голямата камбана! Отец Константин би трябвало вече да води насам шествието от дома на покойника. Малко странно е това утринно погребение, но такава е било последното желание на новопредставящия се пред Бога. След като е бил нашарен от автоматния откос, горкият е стискал душа още две-три минути.

Повечето му далавери се правеха през нощта. Или рано сутринта. Сигурно затова си беше поръчал и ранното погребение — докато Бог е още сънен, по-лесно ще се намъкнеш в рая.

Хитър беше Гого Гъбата... Не може да му се отрече. Преди години се върна, инженер някакъв. И отначало се мотаеше, някакъв-никакъв. Такива бяха времената. С диплома — мижаво чиновниче. Без нея — още по-нищо...

Но нещата се промениха. И развързаха ръцете на тия, които имаха нещо в главата. Инженер Георгиев започна да изкупува гъби и да ги изнася за Германия. Гладорясалите цигани ту го благославяха, че изкарват благодарение на него за хляб и ракия, ту го кълняха, че им дере кожата. Лепнаха му и прякор. Но на него въобще не му пукаше. Не остана и само при гъбите. Появиха се слухове за хапчета, тревички и мерцедеси. Колите поне се виждаха. За малко. Явяваха се неизвестно откъде и бързо зачезваха. За хапчетата само се знаеше. А тревата расте къде ли не...

Гого Гъбата се сдоби с палат, ограден с висок зид. От време на време, обикновено в ранните часове на деня или пък привечер, крепостта му биваше ограждана от полицейски коли. Качулатите нахълтваха вътре, ала никога не се чуваха изстрели. Случваше се да изведат Гого с белезници, но за малко. След часове той се връщаше, неизменно спокоен. Видът му говореше: „Какво толкова е станало? И за панделата си има хора. Аз просто не съм от тях, чада мои!“

Вярно беше голям тарикат! Винаги с костюм. Сив костюм с оранжева вратовръзка, ако можете да си го представите... Няма анцузи, няма маратонки. Учтив даже с копоите си. Без брато, без прости лафове! И обръщението, неизменно — „Чадо мое“! Жените разтапяше с „Мила“. Така се обръщаше и към готвачката си...

Отец Иван неволно се усмихва. Спомня си как реагира на това обръщение шефът на полицията. Представете си, майор с униформа и добро самочувствие в разговор с някакъв олисял цивилен в сив костюм. Представителят на властта естествено, очакваше почтително обръщение. Нещо от рода: „Господин майор“, „Господин началник“. Вместо това, чу покровителственото „Чадо мое“. Още с първите две думи, Гъбата определи кой кой е!

Тогава майорът се пообърка. Обръщението го свари неподготвен. Но при втория разговор в сепарето, прояви чувство за хумор. Нарече Гого гъбата „Падре“. Гъбата прие обръщението благосклонно.

Отец Иван добре помни втория случай, защото стана в неговия ресторант. То какъв ресторант, някогашна сбутана кръчма, но благодаря Ти, Господи и за това...

Камбаната отново избумтява, а мисълта на отеца прескача в друга посока. След погребението, близките на Гъбата трябва да се съберат в заведението. Да споменат с добро, както се казва, своя приятел и бос.

Това, с ресторанта, се оказа добра идея. След като свързваш човека с Бога, защо да не извършваш още една услуга на близките му? Като ги събираш за последно сбогом в уютните сепарета. Вярно, че след като обърнат по три уискита или по две шльокавици — в зависимост от кесията на поръчващия — те забравят естествения за такива случаи почтителен тон. И започват да правят неща, които в никакъв случай не са за Божиите уши и очи... Но Бог, освен всемогъщ, е и всеблаг! Прощава...

Днес ресторантът ще се пука по шевовете. Добре че времето е хубаво, та могат да се изнесат маси и на терасата. Малко тесничко се получава но, душа да е широка...

Умееше да се оправя Гого Гъбата... Имаше подход — към когото трябва, както трябва... Когато се появяваха тия с качулките, това вече не беше новина. Информацията винаги изпреварваше скъпите гости. При обиските да се намереше поне тапещник — не автомати или някакви модерни пушкала... Ами! В гаража си кротуваха само Беемветата — сивото и оранжевото. И с фармакологията нещата стояха по същия начин. Няма амфетамини, няма тревички. Само една домашна аптечка, в която се мъдри кутийка с аспирин.

Инженер Георгиев беше човек със стил. Странен — съчетание на сиво и оранжево — но стил! Беше човек с разгъната система от принципи: Божието Богу, полицаевото — полицаю, данъчното — данъчному. И така нататък... В тази обстойна и добре разработена система, нищо не беше пропуснато. Затова рабът Божи не можеше да се оплаче от живота си... Е, злите езици разправяха, че бала жълт кантарион да опасял, тънката част пак щяла да му куца, но кой се е спасил от злоустниците си? Те вървят с човека, както бълхите с кучето.

На всяка крачка ни пращаш изпитания, Господи! А ние, грешните нямаме право да се сърдим! Трябва просто да умеем да разбираме посланията Ти. И да действваме съобразно тях. Доколкото ни стигат силите, разбира се...

Камбаната отново изпраща към света тъжната вест.

Все пак, животът е поносим. Ако знаеш как да разчиташ посланията.

Преди пет години, току що завършилият арабист Ванката оглеждаше света с тревожен поглед. Опитът от надхитряването с правоверните, за аванти от дребна търговийка му подсказа, че се е насочил в погрешно направление. Тогава се появи вариантът да се отдаде в служба на Бога. Градчето прие решението му с безразличие. Всеки има право да си вади хляба както намери за добре...

Решението се оказа правилно. Ето, за тези няколко години, с Божия помощ, се появиха и заведението, и работилницата за паметници. Енориашите може да нямат пари за ресторант, но трябва да минат през църквата. И да поръчат паметник. В краен случай на изплащане. Когато отец Иван се опита да въведе модерната дума

лизинг, повечето хора ѝ реагираха гнусливо. Отецът май се досещаше с какво я свързват...

Мелодичният звън на дебелата Мими отново повтаря на света тъжната вест. В притихналия храм се чува скърцането на арматурното желязо о буковата греда, на която е окачена камбаната.

Напоследък Гого започна да се занимава и с метали. Навлязъл в чужда територия, казват. Казват още, че това му изяло главата. „Блажен муж иже не иде на совет нечестиви...“ Не иде, не иде, ама като се появи съблазънта на парите, тръгва...

Душата на отец Иван изтръпва, когато чуе мощния световен бас на Борис Христов, а „Блажен муж“ е класика, макар че не се изпълнява точно по църковните канони.

То, кое ли в тази разнищена държава се прави по правилата?!

Гого Гъбата всъщност не беше лош човек. Вярно, че благодарение на него, градчето се сдобил със свои наркомани, местни хлапета. Но от друга страна, човекът даваше пари и на наркокомуната. Беше пръв меценат на фестивала на кукуряка. Може би наистина лявата ръка не трябва да знае какво прави дясната?...

Отец Иван е мъж смирен. Проумял е, че най-важното изкуство в живота е да умееш да признаваш всекиму своето. На първо място — на Бога, защото всичко иде от Него. После на владиката, кмета, полицейския... И — особено важно — на тия, дето растат върху гнило. Гъбите! С тях просто трябва да се спогаждаш...

Но, Бог наистина е на първо място! Гоговците се прореждат взаимно — и това е пак промисъл на Всевишния! Това добре се знае и от полицаите. Затова, те пък не си дават много зор. Следствия, улики, доказателства... Суета! Каквото има да става, ще става...

Трябва да си намериш мястото в живота! Другите да знаят, че тук си ти! Те да си търсят тяхното...

През отворената врата на храма се дочува шумът от приближаващото шествие. Слънцето закачливо се отразява в златото на инструментите на духовата музика. Много коли. И все хубави... Разкошен ковчег, портрет, цветя — много цветя... Тия, може да се гърмят, но умеят да си правят великолепни погребения. Хармонията Ти Боже, е навсякъде... Само Ти си непогрешим!

Отец Иван се прокашля и поема дълбоко въздух.

След малко, под сводовете, трябва да прозвучи, хрисимо и величествено: „Благословен е нашият Бог...“

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Русоляв, пригладен, внимателен в изразите си. Отегчителните часове в пътническия влак предразполагат към разговор. Отецът разказваше за погребението на местно величие със съмнителна репутация. Зад добре премерените думи се долавяше някаква смътна ирония. Толкова смътна и неопределена, че се чудех — има ли я?

ВРАБЦИ ПО ЖИЦАТА

Колелата на влака притропват приспивно. Есенното слънце се е настанило срещу прозореца на купето и не препича, не грее, а приятно подтопля. Искат ти се да се протегнеш като котарак и да притвориш очи. Но сержант Шоко, макар и малко новобранец по стаж, е всъщност много сериозна работа. При него шест-пет няма! Преди да тръгне получи указания, които ще спазва! Желязно! Защото днешният ден е много важен. Предстои му първото конвоиране на арестант към затвора. Там, където престъпникът ще отлежи това, което си е заработил!

На Шоко много му се иска да изглежда така... тежък, сериозен. Не харесва приятния си теноров глас, иска му се да звучи дрезгаво, бавно. И малко се ядосва на себе си, като се хване, че бърбори бързо и почти с фалцет.

Кога е притворил очи?! Сепва се и поглежда към арестанта. Добре. Престъпникът стои спокойно и съзерцава есенния пейзаж през прозореца.

Преди да тръгнат, лейтенантът го предупреди. Нещо от рода — кротък е, няма да опита да те удари и обезвреди, а после да духне. Но не се лъжи. Не бърбори с него. Въобще! А пък и през ум да не ти минава да му отключваш белезниците! Лисица е. Абе, гледай си службата по устав! Ясно?!

— Момче, да ти се намира една цигара?

Ясно. Тарикатът опипва почвата. Първо две думи и една цигара, а после... Знаем ги тия...

— Не е позволено! — строго изсумтява уставният сержант.

— Запомни от мен синко! На този свят всичко е позволено... Стига да си го позволиш сам... И да не слушаш тия, които те яздят и поучават.

Ей така да говориш, че да те чуват. Шоко усеща в себе си нещо като завист и симпатия едновременно. Гласът на арестанта е приятно

дрезгав и добър. Внушава доверие. Защо пък да не го почерпи с цигара...

— Имам само „Мелник“...

— Като няма друго, ще пафкаме „Мелник“... И неговите листенца под слънце са расли...

Арестантът позасуква ръце, за да може да си извади цигара. Поема с наслада първата глътка дим.

— Благодаря синко! Хайде сега, бръкни във външния ми джоб и си извади една хартийка. Знаем, че не ви гледят с големи заплати. — Понеже полицаят явно се колебае, арестантът се засмива добродушно. — Аз съм чичо Тони, а ти си сержант Шакаданов. И те наричат Шоколадчо, а за по-кратко Шоко. Виждаш ли колко неща знам за теб? Ти си добро момче и един ден ще ми дойдеш на крака. Хайде сега, бръкни и вземи хартийката. Някога може и да разбереш, че хартийките не са най-важното нещо на този свят...

Хубави хартийки... Двайсетачки... То, кой ли не взема? — Шоко става, поглежда през стъклото на вратата, а после бързо бръква в джоба. В бързината, ама въобще не нарочно, измъква две банкноти. Поглежда пак към вратата и понечва да върне втората, но чичо Тони се изкискава:

— Късмет ти е бе, синко... Не си бягай от късмета. Да си купиш шоколадче.

Ако някой друг го беше казал, Шоко би го подсетил и то, по... подходящ начин, че освен хлапешки прякор има и здрава ръка на спортист, тренирана с години. Но чичо Тони е добряк, той не се подиграва. Да имаше всеки ден такива чешити за конвоиране... Тогава и полицейската заплата би стигала.

Сержантът се протяга и с удоволствие се оставя на ласката на слънцето. Неусетно задрямва пак. В просъница чува приятен женски глас и се унася в мечта с музика, в която мацка с фигурата на Наоми Кембъл нещо му...

Постепенно се завръща към деня, часа и купето. Това сигурно пак е сън. Не, не е! Тук наистина има мацка, но не черна пантера, а блондинка. Седнала е до чичо Тони и нещо си говорят. На френски. А чичо Тони е... без белезници! Да така е! Ето ги, на масичката до прозореца! Момичето се усмихва, а чичо Тони го представя приятелски:

— Запознайте се. Дъщеря ми. И тя е Тони. Антоанета. Шоко — в перспектива наш доверен човек...

Такива очи, веднъж да ги видиш, до живот ще ги помниш. В тях има недоверие — на кантар те слагат. Има още хубава насмешка и още нещо, за което няма измислена дума. Тези очи могат да те направят свой слуга, стига само да поискат. Краката ще ѝ целуваш. Имам предвид, както се целуват крака на повелител, пръстите им, а не някакво друго целуване. За друго целуване явно трябва специално разрешение...

Младият сержант, с прякор Шоко, от шоколадчо, мисли! Как е успял да се отключи този тарикат? Как — ами Тони, дъщеря му, е свършила тази работа. А тя откъде се появи? Ей, ама мацка, та дрънка... Откъде ще се появи?! Такова нещо от небето не пада. И навсякъде не се появява. А само където трябва...

— Татко, гладна съм, хайде да отидем до ресторанта да хапнем нещо. Каня Ви и Вас...

Има си хас пък и да не ме покани! То, както е тръгнало... Защо пък да не отидат до ресторанта? Шоко излиза последен от купето, като предвидливо слага белезниците в чантата си. За всеки случай, хора сме...

Тия, келнерите, са страшна порода. По нюх те усещат дали си с петачка в джоба, или кесията ти е с дантели. След минути, на масата вече са наредени всички благини на ресторанта. Неудобно е да признаеш и пред себе си, че си виждал черният хайвер, но не си го вкусвал... Виното е може би сухо, може би — полусухо... Защо ли наричат вината сухи? Всички са мокри. И пивки... Колко чаши, хоп, а?...

Говорят на френски. И, като ги гледаш отстрани, ходи повярвай, че това са баща арестант, на път към панделата и неговата нещастна дъщеря!

След хапването, сержантът с удоволствие се протяга. Вади кутията „Мелник“, но усеща че е сгафил. Като го види това лъскаво бижу какви цигари пуши, няма да му даде и обувките да ѝ целуне. Прощавай Венче, но като видиш тия очи, забравяш всички други. Пък да не ти разправям какви неща започват от очите надолу... Детайли, едни такива...

Ама златен е тоя чичо Тони! Привиква с едно пръстче келнера и му казва нещо на ухо. След минута тоя с папионката, се връща със стек „Малборо“. Шоко отказва отначало за очи, после прибира стека в чантата, но оставя една кутия. Разпечатва я. С тия цигари вече може и да почерпиш. И е хубаво, когато чаткаш етикета. Ето сега трябва да поднесеш пламъчето първо на Тони, а после на таткото!

Тони — дъщерята, кимва с очите загадка, в тях има вече нещо топло, приятелско. А Тони — таткото е по-... разсеян, но като баща — „Благодаря синко“. Продължават да си бърборят. На френски, естествено.

Тъкмо пак да се поунесе и татко Тони нарежда:

— Хайде към купето. След десет минути е твоята гара, скъпа. Трябва да слизаш. Пък и да не направим лошо на момчето, то така съвестно си гледа работата...

Когато спирачките на влака заскърцват, баща и дъщеря се прегръщат. После тя скубва тесте петдесетарки от чантата си и ги подава на татко. Той ги напъхва небрежно във вътрешния джоб.

Сержант Шоко излиза в коридора уж да се огледа. Всъщност, гледа само отдалечаващата се фигура и усеща, че очите му изтичат. Господи, дай ми само веднъж да пусна ръка от това кръстче надолу, пък ми вземи душата! Венче, извинявай...

Когато се прибира в купето, вижда как татко Тони си слага внимателно белезниците. Обяснява:

— Да не влезе някой... Защо да хабим нерви?... Щракни ми ги, но по-внимателно, да не ми стягат...

Обидно! Как така ще ги щракне? Сигурно е станала някоя съдебна грешка. Така, както се търкалят парите из ръцете му и грешката ще бъде поправена. А и да влезе някой навлек, ще види че белезниците са където трябва. Пък дали са щракнати или не, не е негова работа...

Това слънце така приятно подтопля... Как да не придремеш още малко?...

Скърцането на спирачките преди съседната гара не събужда добрия, старателен сержант. Татко Тони става без да бърза. Тръгва към вратата, но се сеща нещо и вади няколко петдесетарки. Внимателно ги слага в джоба на момчето.

На перона го чакат две други, негови момчета. Пред як като бик джип. Марка „Чироки“!

След два месеца, пред оградата на хубава крайградска къща, спира раздрънкана „Лада“. От нея слиза бившият сержант Шакаданов. Натиска звънеца.

— Да моля! Какво обичате? — гласът е по женски нежен, но и опипващ.

— Нося бележка от господин Антонов.

— Покажете я на камерата над Вас, моля!

Приятният млад мъж бърка във вътрешния си джоб и вади петдесетарка. Последната. Вдига я към обектива.

Налага му се няколко минути да погледа врабците, накацали по жиците отсреща. Налага му се...

Макар и звучащ малко металически, този смях не може да бъде сбъркан:

— Ти ли си синко? Добре дошъл! Влез, моето момче!

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Сержантът беше млад добродушко с яки мускули. Докато пътувахме, около два часа ме убеждаваше какъв жив устав е. А мен все не ме напускаше усещането, че мечтае да се продаде. Изгодно, разбира се!

СИВИТЕ КОТКИ

Всички във взвода знаеха, че ако има двама души, които наистина не се понасят — това са сержантите Маев и Димов. Когато пишеше наряда, взводният никога не ги слагаше заедно. Но ето, че за днес се наложи да направи рокада и да ги събере. На инструктажа, след като им изпя каквото трябваше, ги предупреди:

— И без сюрпризи! Да не вземете да си вадите очите! Че после ще ми станете писатели!

Маев приближаваше тридесетака. Анаболите и постоянните посещения на фитнеса бяха изваяли една почти Аполонова фигура. Наистина, мускулната маса беше малко в повече, но и това което беше в наличност, караше главите на жените да се извъртат, а очите — да залепват в тази фигура. Маев умееше да минава през живота леко и красиво. Толкова леко, че се отказа от следването в спортната академия. Ако я беше завършил, се полагаше офицерско звание, а не вечен сержантски пагон, но животът и така може да бъде хубав.

Димов беше прескочил малко над четирийсетте. Навремето, като завърши гимназия, поработи това-онова но усещаше, че не може да се намести на необходимата писта. Когато сложи пагона, имаше усещането, че е направил поредната грешка. Затова, щом се прибереше вечер в къщи, се преобличаше. Сваляше даже зелените чорапи. Изчегърташе от себе си всичко, свързано със службата. Но с годините осмисли нещата и ги прие такива, каквито са. Вече носеше стари служебни панталони даже и в апартамента.

Сега двамата дремеха в старото полицейско „Жигули“, изморени от часовете мълчание. Срецу тях блоковете на крайния квартал постепенно се успиваха.

Когато снощи си легнаха и Яни, и Наталия знаеха какво ще последва. Беше минал около месец след поредния семеен скандал. Двадесетина дни обикновено отичаха във взаимно цупене, при което всеки демонстрираше на другия колко е отвлечен. После, десетина дни

Яни набираше кураж за да се преодолее и след лягане, колебливо да я погали. През тези десетина дни тя също се подготвяше. Да не изсъска, когато усети колебливата ръка върху гърдите или бедрата си. Но снощи не издържа. Изръмжа:

— Спя! Чуваш ли — спя!

Не спеше, разбира се, но Яни се дръпна като ужилен и се сви в своята половина. Сутринта не обели и дума. Мълчаливо тръгна към сергията си на Женски пазар.

А някога се обичаха. Заедно завършиха университета, испанска филология. Можеха да говорят с часове за Лорка, Пикасо и онзи бърбъривко — Лопе де Вега. Вековната испанска култура за тях беше вълшебен свят, в който се лутаха с радостта на деца, попаднали в страната на чудесата.

Но животът в кутийката-апартамент отрезвява и най-вятърничавия оптимист. Защото, след първата грешка — брак между колеги, беше последвала втора — колеги по работа. Преди три години закриха института. Яни отиде на сергията, а тя остана вкъщи. За да чувства по-пълно всяка минута как очарователното момиче постепенно се превръща в лелка на средна възраст.

Вчера Наталия има продължителен разговор с най-добрата си приятелка. Таня умее да внушава мисли. На финалната част вече даваше точни указания: „Облечи се в цикламено! Тръгни между мъжете! Ще намериш своето!“

Днес Наталия спечели конкурс за работа на телефон на доверието. Бъдещия ѝ шеф, усетлив професионалист, още след първите ѝ думи разбра, че това е находка. Алтовият глас ще кара много пубери да звънят по много пъти и да трупат импулси, заплеснати по стонове и истории, които искат да чуят. За да се увери, че не греша в оценката на женското ѝ излъчване, след официалния разговор приседна срещу нея. Гледайки я в очите, я погали по коляното. И на дивана не беше лоша...

Приятелките поляха добрата новина. Последва поредно указание. „Правиш, каквото правиш, но днес трябва да забиеш още един мъж. В краен случай шофьор! А довечера, за да доразвалиш черната магия, лягаш даже с Яни! Ясно?! Китайците имат пословица — нощем всички котки са сиви!“

Дон Педро стоеше в таксито и се топеше от нерви. „Опелът“ пак трябваше да ходи на ремонт. А тия от сервиза нямат грешка. Да ти оправят колата, а после — да ти одерат кожата. Днес трябваше да заработи поне петдесетарка, за да издържи утре на шамара. Ако и оная, в цикламеното, която движи на оверлог, вдигне ръка и поиска да я закара до „Люлин“, горе-долу става...

Вдигна ръка. Я, ама това е малката Натали, от университета... Дали ще го познае? Някога помежду им имаше нещо като свалка. После тя се омъжи за колега, на когото не помнеше нито името, нито физиономията. Добре се е изтупала. И добре ухае — марково. Ако не му трябваше още една десетарка, би могъл да поговори и за плащане в натура.

Таксито спря пред крайния блок, но Наталия не бързаше да слезе. Имаше да изпълнява указания. Пък и шофьорът не изглеждаше зле. Даже с нещо ѝ напомняше на... кого? — Няма значение!

Няма пари за такси, но има, има! — Чар! Мустакатият ще поддаде, няма къде да ходи... Искал си десетачката?! Глупак! Да продължи да си я иска... Тя ще почака. В колата е даже уютно. Може и да си дремне...

Шофьорът застана до колата и запали цигара. Леле колко е паднало това момиче?! А какво бонбонче беше...

Но ще плати! Няма къде да ходи! Дори и да няма пари, пак ще плати! По това време се прибират от кръчмите будали, от които без проблем може да се избие и двайсетарка. Малката Натали все още си я бива...

Полицаяте пушеха, открянали леко прозорците на колата. Бяха почти доволни от себе си. След час, смяната им приключваше. Бяха успели да се изтърпят. Нямаше да стават „писатели“, взводният да си гледа работата! На професионален жаргон „писатели“ наричаха тия, които сгазваха лука и сядаха да пишат обяснения...

По едно време усетиха, че едновременно наблюдават едно и също — спрялото преди десетина минути такси. Там явно ставаше нещо. Шофьорът май не можеше да се разбере с клиента си. Сега пуши цигара и се оглежда. Това, таксиметърджиите са голяма сган!

Десетилетното съжителство между двете професии — на таксиста и полицаия, бяха изработили отношения като между котка и

мишка. Сега, котките-полицаи усещаха, че след малко ще трябва да сдавят мишката-таксист. По закон, разбира се... Но нищо не ги караше да бързат. Могат да погледат. Може да стане театър...

По едно време, откъм трамвая се зададе самотен човек. От тия, смотаните, които работят на черно по строежите или продават на сергия по пазарите. Тия, които блъскат като животни, но каквото и да направят, са все в нарушение. Държавата се крепи на законите. Закони, които са валидни за всички. Но кой знае защо, в тях се оплитат само тия, смотаните...

Таксиметърджията се доближи до него и започна да му говори нещо. Ако будалата клъвне, мишката-таксист е за мустака. За сводничество. На задната седалка на колата сигурно има мацка, която... Полицаяте предвкусваха удоволствието от играта на котка и мишка...

Човекът взе героично решение. Вместо да се унижава отново и тази вечер, да си позволи да се почувства поне веднъж мъж. Още повече, че шофьорът свали на петнадесет, а мацката ухае на хубав парфюм и уиски...

Полицаяте се спогледаха. От случая можеше да се смъкне поне петдесетарка. Димов, като старши на групата, нареди на Маев: „Върви!“ Все пак, занаятът е голяма работа. Понякога прави и от враговете братя...

Полицаят приближи с котешка стъпка таксито. Освети с фенерчето задната седалка. Среднощният любовник бързо и сконфузено се измъкна отвътре.

Истинският полицаи схваща положението и за секунда. Вариантът с петдесетачката отпаднаше, защото на задната седалка лежеше... Наталия. Маев не обичаше да си създава проблеми с бивши гаджета. Затова попита спокойно любовника:

— Какво правиш тук посред нощ бе, човек?

— Чукам си жената.

Хитрец... Не че няма да го пусне, но поне да го подсети, че полицаи не значи прегорял реотан:

— Чукаш собствената си жена в чуждо такси?

Човекът, успокоен от дружелюбния му тон, въздъхна и доверчиво обясни:

— Така стана. Докато не ни освети и аз не знаех, че е собствената...

Наталия, без да бърза, излезе от колата и започна да оправя дрехите си. Тия, край нея не я интересуваха...

Правя е тази кучка, Таня! Нощем всички котки са сиви. Но... дали само нощем?...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Подочух някаква история за познати на мои познати. Е, не точно такава, каквато прочетохте...

КОТКАТА, Т.Е. ЛЪВЪТ

Като студент спортувах какво ли не. Нямам спомен как се е отразявало активното движение на тялото ми, но въпросът имаше и втора, много практична страна. По есенно време все се намираше по някое състезание, благодарение на което редовно кръшках от задължителните бригади. Тогава имаше и такива радости. Отива се в някоя кооперация и се върши това, с което не искат да се занимават селяните. По това време вървеше афоризъм: „Селянинът — пръв помощник на студента...“ Не че студентите се потрошаваха от работа, но си беше губи време. Затова имах мотивация да кръшкам.

Все пак, веднъж магията се развали. И ми се наложи да се позанимавам с библейския по произход, благороден както казват някои шегаджии, селски труд.

Изглежда Дядо Боже не е вярвал много, че селското стопанство ще изаванти евтин труд от мен. Или може би е възприел неточно молбата ми — бях го помолил да повали първите няколко дни. А то заваля и забрави да спре.

Не съм мързелив. По някои определения даже съм вредно енергичен. Но съм роден на село. А който е роден в сиромашки-пасторална обстановка или заобичва селския труд до живот, или си остава с едно на ум към прелестите му. Определено не спадам към първата група.

Няма да ви разказвам за суката на безкрайните есенни дни на бригадата, прекарани в това село. Но накрая имах едно изживяване...

Последната вечер бяхме на изпращане на млад туземец, на когото предстоеше влизане в казармата. Хлапето се беше напило и страдаше почти благородно поради перспективата за предстояща саможертва в името на идеала. Какъв е точно този идеал — не помнеше, но страдаше. Ходеше между познати и непознати като лунатик. С очи, пълни със сълзи, изпразнени от каквато и да е мисъл.

Ревльо!

Тогава тия изпращания бяха като сватби — с музика, ядене и пиене на корем. В огромния зимник на кметството селската чалга бльскаше по калъп фолк и модерни парчета. Когато пиенето се лее без мярка и изтича през кожата във вид на бистра пот, кой ще ти забележи какво и как точно свири селският оркестър?...

Тартор на местните ергенаши беше почти двуметров великан, прекарал през детството си едра шарка. Сега не мога да си спомня името, но излъчването му още е в паметта ми. Кораво момче с ограничен ум, но добра усетливост — често срещано съчетание. И като допълнение — въобще не беше програмиран със задна скорост.

Следвах история. В моята хуманитарна специалност числено преобладаваха жените. А и повечето представители на така наречения силен пол изповядваха феминистични теории. Основа на жизнената им философия беше оная мъдрост — преклонена главица сабя я не сече.

Тарторът много бързо усети тяхната мекошавост и организира профилактично мероприятие. Двама от неговите апапи срещат двама от нашите, хващат единия и го ошамарват. Ей така, да се знае кой кой е! А другият пукал стои и мълком се моли Богу, боят да бъде изяден само от другарчето му. Което и става.

Не знам как се бяха подредили нещата, но бях осенен от велика милост. Тарторът любезно ми предостави нещо като приятелство. И то уж без да иска нищо в замяна. Не бях толкова наивен да повярвам, че съм застрахован от някой номер. Но знаех, че най-ефикасното противодействие е просто да се разминавам с него и да не му целувам подметките. Под различни благовидни предлози не седнах да пия по едно с него в селската кръчма, въпреки неколкочкратните покани.

На изпращането танцувах с една от колежките, Таня. Същество грозно, добро и умно. Усещаше, че е получила шамар от небето, но не правеше от това драма. Таня беше първа приятелка на Лиза, сексбомбата на курса. А от Лиза започна всичко.

На ръст принцесата беше невисока, но с уцелени пропорции. Красива, кокетна, със самочувствие. Имаше си каквото трябва и за окото, и за ръката. Имаше и достатъчна природна усетливост да реагира на безкрайните ухажвания. Но това бе хитростта на Кума Лиса. Оказа се, че лесно блокира. По мое лично мнение, както много от хубавите жени.

Отношенията ми със сексуалното превъзходителство бяха определено добри. Държахме се под око, пускахме си двусмислици, но никой не правеше първата крачка. Веднъж получих малко по-настойчиви позивни, но обясних, че не обичам да се редя на опашка. Погледна ме с хубава дяволия и ме подсети, че може би мога да застана на първа позиция, като избегна досадата на реденето.

Вечерта на изпращането бях все така встрани от Лиза, в неопределено добри отношения с нея.

Танцувах с Таня и си бърборехме. Уважението ми към нея се роди дни по-рано. На малко завистливо подмятане, че незаслужено заема позицията на първа дама до сексуалното превъзходителство, Таня отговори:

— На времето, испанските принцеси ходели с малки майmunки. За да контрастира тяхната красота на фона на майmunската грозотия!

За да кажеш в прав текст такива думи се иска особен вид кураж, който кара и най-големите хапливци да замълчат.

Танцувахме с Таня и наблюдавахме картина, която можеше да бъде озаглавена „Неудобството да си красива“. Тарторът беше наградил в огромната си прегръдка Лиза. По недвусмислен начин относно бъдещите си, още тазвечерни намерения. Вероятно по негово нареждане оркестърът свиреше безкраен блуз. Лиза се опитваше да се усмихва, но явно перспективата хич не я блазнеше. По едно време Таня ми нареди:

— Когато оня дангалак е с гръб към нас, засечи погледа си с Лиза. Искане да ти каже нещо.

— Даже се досещам какво. Да ставам спасител. Но той е на три ракии. Достатъчно пийнал, за да му паднат задръжките, ако въобще има такива. И достатъчно трезвен, за да удари през пръстите всеки, който се опита да му вземе нещото за чукане.

— Така ли ще я оставиш? Кекава кавалерия...

— Само по филмовите конфекции един може да смлати десет. В сивата проза на делника просто ще ям бой. Не виждам смисъл.

Въпреки естественото желание да изшикалкавя разбирах, че трябва да се намеся. Решението не изискваше ум, а гъвкав характер да го направя непринудено. И готовност да си нося последствията...

Намерих някаква шапка-идиотка и я пуснах по веригата. В един момент тя се оказа на главата на Тартора, а Лиза — залепена за мен.

— Моля те, измисли нещо. Тоя нали знаеш какво се кани да прави?!

— Знам... То си е природно заложен механизъм. Нарича се чифтосване, съещване, копулиране... На твоите години би трябвало да знаеш за тези неща...

— Не ми бърбори глупости! Трябва да се измъкнем!

— Тая вечер нещо ме бъркате ту със супермен, ту с магьосник. А аз още не съм срещал жив представител на тия биологични видове. Да те успокоя — измъкване за теб няма. Какво толкова му трепериш? Малко секс с този дангалак ще ти се отрази направо освежително...

— Моля те! Моля те!!! — Когато видиш такива хубави очи, вперени в теб, когато в тях са изписани надежда и чист животински страх, или бягаш, или ставаш герой. Не уважавам твърде героите. Някой ги подкочороса и те тръгнат да се бият с дракони. Или се напъхват в ръцете на някой смотан селски тартор — което е едно и също. Но пък и трика с подвитата опашка хич го не харесвам.

Накарах Лиза да се поглези, това поне си го можеше. Помоли Тартора да отиде да вземе по един сладолед. И така, bliжейки, да си танцуват. Май се досещам каква омайна асоциация предизвика този каприз... Будалата изхвърча навън, а ние се изнесохме по страничния коридор.

Успяхме да се бухнем в тъмното, преди да бръмнат моторетките и да се понесат към квартирата на Лиза.

Селото се точеше безкрайно около двете страни на поизровено шосе. Тук-там имаше втори ред къщи. Пред тях дремеха малки площадчета, обикновено с кладенец в средата.

Тръгнахме зад къщите, но ни залаяха кучетата и имаше опасност да бъде разкрита конспирацията. Навлязохме по-навътре в полето и продължихме да вървим така, успоредно на шосето. Често се спъвахме ту в буца пръст, ту в храсталак. В краката ни поскърцваха щурци, от тъмнината, неопределено и мрачно, се донасяше писък на улулица. От луната се виждаше само едно рогче.

Ако очаквате да взема да ви разправам за някаква благодарствена изява на Лиза — не сте познали. Хич не ни беше до това. Знаехме, че ако им паднем в ръцете, тя ще отнесе не чукане, а блъскане. А на мен, най-вероятно ми се полагаше, според нормите на тяхното правосъдие,

размазващ лобут. При тази осъзната перспектива, хич не ни минаваше през ум да включваме на нежната вълна.

... Стояха на площадчето до кладенеца и си мечтаеха какво има да ни се случи. Лиза щеше да започне с Тартора, а да свърши с Пикнята. Самият прякор достатъчно добре говореше за личността на носителя си.

Мен ме очакваше такава богата програма, пред която изживяванията на Лиза бяха нежен шепот на пролетен вятър. Предвиждаше се сутринта да бъде намерен разфасован в кладенеца. Не съм сигурен че щеше да се стигне чак дотам, но перспективата определено не сияеше в оптимистични цветове.

Кучето ни позна и не излая. Мислех да се вмъкнем тихо в стаята на Лиза, но нямаше как да влезем в къщата, без да ни видят. До четири и половина сутринта се гушихме тримата — Лиза, Караман и аз. Беше така захладняло, че даже не се плашихме от кучешките бълхи.

Все пак си тръгнаха. Съобразиха, че няма как да им се изплъзнем. Щяха да ни чакат по обяд на площада. Там, където трябваше да бъдем натоварени на камиони, за да ни откарат до гарата.

Прибрахме се в стаята на Лиза, легнахме и заспахме на минутата. Колко време съм спал, не знам. По едно време дойде един колега да ми предаде оперативна информация от последната минута. Уж съчувствено, но с достатъчно доловима ехидност бях осведомен, че имам всички основания да се чувствам най-нерадостния човек в селото.

Вероятно, това беше посланието на котката към мишката. Играта на котка и мишка е много приятна. За котката!

Тръгването на камионите бе обявено за два след обед. Лиза се изнесе с голяма група към площада. Пуснах ги напред, а аз направих разчета така, че в два и три минути да съм до камионите.

Шофьорите разбира се липсваха.

Под плачущите върби на площада бяха наредени пейки, на които се беше разположило колегиалното общество. Приказваха си хората... Слънцето прежуряше, едва доловим повей нежно размърдваше листата на върбите.

Още с появяването си разбрах, че съм действащо лице в постановка, която щеше да се изгледа с интерес. Погледите варираха от съчувствие, до откровено, злорадо любопитство. Така навярно са

оглеждали избраника, на когото предстои срещата с лъва в центъра на арената.

Когато се тръснах на крайната пейка, местата до мен веднага се разчистиха. Под съседното дърво стояха Таня и Лиза. Екшънът вече течеше. Лиза ме погледна. В очите ѝ имаше страх и мътилка. Къде отидоха красотата, кокетството, самочувствието?... Заби поглед в обувките си.

Таня не криеше съчувствието си. Понечи да стане и да дойде при мен. Кимнах ѝ — „Недей!“

В края на площада се мярна Пикнята. След минута се появиха и останалите от тайфата. Насядаха под сенките и запалиха. Не бързаха. Чакаха явяването на лъва.

Беше ясно защо ги няма шофьорите. Щяха да се появят след разиграването на действието. Апапите чакаха отстрани, верни на чакалския принцип да участват в разръфването. Но едва след като лъвът се насити.

Това следобедно безвремие беше заредено с черна романтика, като в латино сериал.

Да се изнижа до края на селото и там да пресрещна камионите? — Плитък номер. Да се затворя в някоя от кабините? — То пък една защита... Остава да се кача на някоя от върбите. Та да ме свалят като кокошка, с камъни!

Мислене в посока пасивна защита не води до никъде!

Появи се и Лъвът. Без да бърза, се насочи към моята пейка. Не гледаше към мен, здрависа се с този, с онзи... Излъчваше естественото сърдечно самочувствие на американски кандидат-президент.

Да, ама има вариант!

Когато наближи на десетина метра, махнах с ръка и навъсено го поканих до себе си. Той се огледа развеселен, самопосочи се с длан: „Кой, аз ли?“ Промърморих му отегчено:

— Ела, седни ако искаш. Имам да ти казвам нещо!

Приседна до мен подчертано внимателно. Беше настроен да направи от боя комедия. — Казвай! — нареди високо и ясно.

— В твой интерес е да не крещиш, та да те слуша мегдана. Имам въпрос, който се отнася до теб, а не до цялата публика. Да питам ли?

— Питай — разреши великодушно и малко по-тихо.

— Харесваш ли Лиза?

Той се сепна, почеса се:

— Защо?

— Абе... не знам дали е моя работа да ти отворям очите?... Защото например... — позабавих се нарочно — и тя те харесва. Харесва-ше... Ама след снощното ти изпълнение... Не знам как да ти го обясня?... Господ я е погалил с перце и ѝ е дал възможност да прави магия, каквато малко жени могат да правят. Но ако ТЯ поиска. Ако ти е за едното голо чукане, имаш си смотанячки и тук. Ама те не са от Лизината категория. Разбираш ли какво ти внушавам?

Въздъхна и ме погледна. Чак такъв ефект и аз не очаквах. Беше омекнал за секунди. Механично бръкна, извади кутията, измъкна цигара. Потърси кибрит, но не намери. Колко си приличат всички хлътнали, пардон влюбени...

— Да не ме будалкаш?! Лиза...

— Да де, Лиза! Така се казва, правилно. Ако позволиш, познавам я достатъчно добре. Снощи, докато се прегръщахме с кучето...

— Чакай, чакай — кой кого е прегръщал? — погледна ме нервно.

— Вие стояхте и си мечтаехте на кого какво има да се случи. А ние лежахме под сайванта и се прегръщахме с Караман. Помниш ли какъв бахар беше? Та, когато я обеща накрая и на Пикнята, успя да я разреवेश. Знаеш ли какво ми каза? „Защо насила и така глупаво иска да вземе това, което иначе щеше да получи много по-...“ Бунак! Ако снощи не беше се налял, а беше приготвил един букет... Ако по някое време я беше извел, но умно и културно, а после ѝ беше поднесъл букета... Букетът е един от начините да накараш краката на една жена да омекнат... Много си тъп, извинявай за експертната оценка...

Това беше друг човек. Не — същият, но в друго, неприлично състояние.

За миг обходих с разсеян поглед публиката. Апапите се споглеждаха озадачено. Таня ми смигна, а Лиза се подсмиваше, навела глава. Никой не можеше да чуе съдържанието на разговора ни, но обратът беше очевиден.

— Тя, Лиза... Каза ли го верно това?! — с внезапно остър поглед ме опипа Тарторът.

— Не го каза, а го проплака. Гъон!

— Смяташ ли, че всичко е загубено?

— Нищо не е загубено, докато не решиш, че е загубено — промърморих философски. — Ама оттук-нататък е по-сложна драматургията. Не знам дали ще можеш да я изиграеш както трябва? Иначе... — пак забавих темпото — ... снощният случай даже може да свърши работа. Пийнал си от неувереност...

— ... то така си и беше!

— ... любовта тласка човека към крайности. Не знам дали ще можеш да...

— ... ще мога!

— Не ме прекъсвай! Слушай внимателно и запечатвай! — Почесах се под мишниците и продължих да давам акъл. С поомекнал тон, приятелски: — Значи отиваш, сядаш до нея, гледаш я в очите и казваш, ама искрено: „Лиза, ужасно съжالياвам за снощи. Това, което се заканвах, разбира се не бях в състояние да го направя! Объркан бях... Обичам те, Лиза!“ Тя отначало може и да не ти повярва, но ти я гледай в очите и продължавай! Тихо, изповедно, настойчиво. Трябва да й дадеш възможност да се преодолее от сътресението. И ръцете — на коленете! На твоите колене! Никакво ръкопускане. Ще дойде моментът, тя няма да издържи и леко ще погали долната част на крайника, с който се чешеш по главата. Това е опрощението. Тогава можеш да погалиш, но не-ре-шително ръката й. Не настойчиво, а нерешително! Имаш ли й координатите — адрес, телефон?

— Кой да ти ги даде?...

— Няма и да бързаш да й ги искаш. Сега се изяснявате. После нареждаш на ордата, качвате моторетките и правите почетен екскорт до гарата. Там тя сама ще ти ги напъха в ръцете.

— Малко ми е терсене. Не знам как да отида при нея...

— Който вечер пие, на другия ден му е терсене — успокоих го милостиво. — Запали си цигарата и изчакай. Аз ще отида да поговоря с нея, че и тя е една... Хубавите жени са такива! Ще ми се наложи да я пообработя до ниво да те изслуша. Но до там. Обясненията са си твоя работа. Ама по мой сценарий. Щом стана от пейката й, отиваш бавно и сядаш до нея. Започваш с тежка въздишка. Старай се да бъдеш искрен...

— Добре!

Боже, колко е послушен... Същият този, който до преди малко с удоволствие би ме помазал от бой...

Станах и отидох до съседната пейка. Докато приближавах, направих знак с очи. Седнах между Таня и Лиза. С равен глас, тихо, започнах да нареждам:

— Отначало ме гледаш сдържано! Така. Сега леко любопитно. Но леко. Слушай какво ти се казва!

— К'во го омая бе, човек?

— Няма време за обстояйни обяснения. Сега те агитирам да го допуснеш до себе си...

— А, да...

— Да не ами ДА! Ще дойде при теб и ще започне да си ръси главата с пепел. Държиш се леко обидено, но постепенно започваш да поддаваш. Инструктиран е да не ти налита и да не те пипа. Но, по някое време, след като си излее душата, го погали по ръката...

— А да, ще го галя! Да вземе да се възбуди...

— Разбира се, че ще го погалиш! Със сдържана нежност. Леко се отпушваш, но леко. И си пази силите за гарата. За там имаш втори етюд. Умната! Ако нещо преиграеш и той се усети... Още не ни се е разминало...

Станах бавно, мързеливо се протегнах. Отидох под сянката на тайфата, седнах до Пикнята и му наредих:

— Дай една цигара!

— Заповядай шефе! — услужливо ми поднесе и запалката. Не счетох за необходимо да му благодаря.

... А Лиза и Тартора си гугукат. Като бели гълъбчета на телеграфна жица. Хитра мадама, точно когато трябва, погали ръката му. По едно време го потопи в погледа си. Край — удави го! Лъв до преди минути. Мокро коте сега...

Товаренето стана много бързо и организирано. Влакът няма да ни чака, я!

Стояхме с Лиза до задната каната на камиона и наблюдавахме финтовете, които възлюбеният ѝ правеше с моторетката в нейна чест. На гарата се изтърсихме в последния момент и бързо се покатерихме във вагона. Лиза се настани в ъгъла на първото купе и въздъхна с облекчение:

— Уф, свърши...

— Още не е свършило! Сега се показваш през прозореца и му даваш адрес и телефон. После го целуваш... някъде...

— Ти си луд! Как ще си дам адреса?!

— Улица „Зелена морава“ 12, също като зелен хайвер...

— Да бе...

Показа се през прозореца, написа припряно нещо на листче. Подаде му го. Влакът вече потегляше, тя се наведе и се опита го целуне, но малко не ѝ достигаше. Улових я през бедрата и я изсипах до под пъпа от прозореца. Леко притрепери — да висеш надолу с главата не е от приятните изживявания. Успя да го докосне с устни по носа. Сантимент, мамо!

Прибрах я обратно.

Стоеше до мръсното стъкло и му махаше с ръка, махаше, махаше... Последна, прощална въздушна целувка. Сега ако пусне и една сълза...

Не, не пусна. Обърна се към мен и ми смигна. Избухна в смях. Красива, кокетна, отново заредена със самочувствие...

Още усещах топлината на тялото ѝ по ръцете си...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ: Имената, естествено са сменени. Ама още ме пролазват ситни мравки по кожата, като си спомня за монтанското село. Но сега гадинките не хапят, а само гъделичкат. И още: кръвта ми е особена. Никога не са ме пролазвали кучешки бълхи...

БЛАГОРОДНИЯТ РАЗБОЙНИК

Като малък обичах да чета книжки за приключенията на този и онзи. Вживявах се, влизах в кожата на героите, които предизвикваха симпатията ми. По едно време започнах даже малко да се срамувам. На другите все нещо им се случва, а моят живот тече скучен, та скучен... Вероятно много съм искал и покрай мен да се завихри някаква позасукана история.

Е, случи се...

... Като всяко здраво хлапе и аз бях вредно любопитен. Един ден, обирайки паяжините на мазето, в дъното му, в най-тъмната част, в едва забележима ниша открих добре замаскирана пушка. Може би манлинхера, може би карабина? Баща ми беше поставил пред нея някакъв парцал, който трябваше да буди отвращение и да не допусне пакостливите детски ръце да пипотят където не им е работа. Да, но ръцете все пак махнаха парцала.

Няколко дни прекарвах всяка свободна минута в мазето. Мечтите ми буквално, бяха вече въоръжени. Можех да си фантазирам какво ли не и то с истинска пушка в ръка. Виждах се я разярен като лъв благороден разбойник, я партизанин. На няколко пъти участвах и в абордажи с желязото на гърба. Какво от това, че когато са правени абордажите, още не са били направени карабините?... Особено ми харесваше да препускам върху смърдящия на пот бесен кон. Ако знаете колко бях добър на стрелбата през рамо?! Подробност бе, че само два пъти бях попадал върху конски гръб. Върху седло, поставено на една стара, почти безпомощна кобила.

Естествено, толкова часове прекарани в мазето не можеха да останат незабелязани. Веднъж вратата внезапно се отвори и вътре нахълта татко. Бях насочил цевта точно към вратата. Човекът се вкамени и ми каза с възможно най-спокойния си глас:

— Свали пушката.

Свалих я, разбира се. Последваха нови думи:

— Сега, ако знаеш какъв ще ти зашия зад врата?...

Противно на вкоренения морал на селото, рядко отнасях шамар от бащината десница. Затова казах с възможно най-спокойния си глас:

— И защо шамар? Да не съм те гръмнал?

Татко се засмя. И това беше хубаво. Обясни.

— Ако ме беше гръмнал, щеше да икономисаш шамара. А си заслужи боя, защото пипаш където не ти е работа.

— Да си оставил бележка „Не пипай!“? — продължих успешната тактика на настъплението.

Татко се почеса по олисяващата глава.

— Май не съм... — И ме прегърна. Всяко дете обича да бъде прегръщано от баща си. И аз обичах.

След като ме запозна с устройството на пушката и ме остави да се наиграя с нея, татко все пак я предаде в кметството. Макар, че му обещавах да не...

Много ме беше яд!

После ми е разказвал, че я е донесъл от войната и вече се бил успокоил, че няма да я намеря.

Под кожата на всяко здраво хлапе, вероятно вирее и някакво дяволче. Какво ти вероятно? — Сигурно!

Вероятно, дяволчето ме беше пратило в онзи следобед в мазето? След време, то пак ме сръчка да отида и да дообера паяжините.

Този път намерих бомба. Проверих внимателно. До последно. Друго освен бомбата нямаше. Жалко! Да имаше поне една лека картечница...

Помъдрял от случая с пушката, взех мерки. Скрих бомбата в плевнята. На място, където не можеше да бъде намерена нито случайно, нито след целенасочено търсене. По изобретателност, възрастните просто нямат шанс да се състезават с децата.

Известно време обсъждахме с най-добрия ми приятел какво да правим с чудесната си придобивка. Най-привлекателния вариант беше да я бухнем в някой вир и да съберем рибата, която щеше да белне кореми. Но реката не беше голяма, по нея постоянно дремеха рибари и хвърлянето на бомбата означаваше най-вероятно, че просто ще отнесем много бой. Освен боят, се очертаваше и цикъл от сериозни поучения, наставления и указания за бъдещия ни живот. Бой и дидактика?! — Щеше да ни дойде много. Кое хлапе не би опитало да

се размине с тях? Но пък да оставим ей така бомбата — сърце не ни даваше...

А после дойде моментът — просто трябваше да действаме!

Явно и татко се беше досетил за нещо, след като видя в ръцете ми пушката. Вече си бях легнал и се унасях, когато чух в просъница познатите, енергични стъпки.

Човекът влязъл в мазето, разровил се, но не намерил това, което търсел. Дошъл в стаята и ме побутнал:

— Да си виждал гранатата?

Никога не съм бил особено добър артист и ако тръгнах съзнателно да лъжа, ме хващаха ако не на втората дума, на третата. Но тогава, кой знае защо, отговорих в просъница:

— Не съм. Видях само тачанката...

През деня бях чел някаква книга за революцията в Русия и конския впряг с картечница беше полепнал с особеното си звучене в съзнанието ми. А и не знаех, че това, което бях намерил се нарича граната. Бях си го нарекъл бомба.

В следващия момент, доста бързо се разбудих, но останах със затворени очи. И чух приблизително следния диалог:

— Защо будиш детето? И за каква граната говориш? — строго попита мама.

— В мазето имаше не само пушка — обясни малко притеснен татко.

— Ти знаеш ли за какво използват нормалните хора мазетата си? — попита мама. И поясни: — За да си държат в тях туршиите и бурканите. А не да ги тъпчат с пушки и пушкала. — В душата си, всяка нормална жена и домакиня е непоклатим миротворец.

В нашето семейство татко беше официално признатата силна личност. Мама приемаше това за нормално. Но понякога, когато тя си решише и си отвореше устата...

Не виждам смисъл да ви доразказвам, как протече остатъкът от диалога. Пък и не помня финала му. Унасяйки се отново, с удоволствие констатирах: разговорът взима такава насока, че темата за гранатата вече се губи. Тази вечер мама поучаваше татко.

На другия ден, на бистра глава реших, че няма за кога да отлагаме. Сложихме гранатата в една торба и забихме към гората.

... Вкопан в земята път. До него, висок, каменен зид. През зида преминаваше стеблото на високо дърво. Бях решил да метна зад дървото задействаната граната.

Знаех, че се дърпа някаква връвчица и се брои бавно: „121..., 122..., 123...“ А може би и: „124..., 125...“? След което желязото се мята по-надалеч.

Толкова знаех. За всеки случай, без да се разтакавам в броене, метнах гранатата. Тя хвъркна, но... в клоните на дървото. И не падна веднага, а започна да подскача, игрива като катерица. На първия клон... 121, на този под него... 122... на следващия... 123...

Приятелят ми, като видя какво става, затисна глава в земята и се опита да я обвие цялата с ръце. Аз — напротив, не можех да откъсна очи от чудесията, която се премяташе през клоните. В момента, в който тя все пак потъна зад зида, се чу очакваното „Бау!“ Ушите ми писнаха от силния звук.

Приятелят ми изврещя. Чух го добре, въпреки че бях позамаян.

— Какво ти става, бе?

— Ранен съм смъртоносно! — с подходящ за случая трагичен глас изхлипа той.

Откъде пък знае, че е ранен и то смъртоносно? Изглежда си цял и невредим...

— Къде си ранен?

— Имам дупка в главата!

Огледах го. Имаше не една дупка, а няколко. Две в носа, две в ушите... А — и една, едва виждаща се резка на челото. Някакво парченце се бе отлюспило от зида и бе оставило почти незабележимата драскотина.

Успокоих го:

— Ще умреш, но не сега...

— А кога? — с глас на примирен философ попита приятелят ми?

— Когато дядо Боже реши. Но за днес не е взимал такова решение — успокоих го пак аз.

— Ще умра и то още днес — настояваше на своето приятелят ми. — Голяма ли е дупката на челото ми?

— Върху него — никаква. Ама кухнята под него е много голяма — добросъвестно го осведомих аз.

Наистина, започвах да си правя изводите. И да пообмислям нещата предварително. След няколко дни, когато татко отново ме подпита отдалеч знам ли нещо за някаква граната, му отговорих:

— Гранатите, доколкото знам, изгърмяват все някой ден...

Човекът ме погледна внимателно, но си замълча.

След години, в подходящ момент, разказах всичко. Татко се засмя, мама се прекръсти.

Знаех как да накарам татко да се засмее.

Но за пръв път виждах мама да се кръсти...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Истина 1:1. И в детайлите. Просто весела история. Само че... защо ли ми става малко тъжно като си я спомня?...

ЛЯТО С МИСТЪР МАРАБУ

... Дълги, жегави дни на август, някъде около десетата ми година. На гости на семейството на най-добрия ми приятел беше дошъл вуйчо му. Според тогавашните ни виждания възрастен, много възрастен — вече приближаваше четвърт век. А щом възрастта ти се измерва във векове...

Чешит. Висок, с попрегърбени тесни рамене и дълги ръце, закачени за тях. Голям нос с големи очила върху него. Кръстихме го мистър Марабу. Оказа се, че въобще не сме били оригинални. Както самият вуйчо призна, където и да попаднеш, все с този прякор се обзавеждал.

Беше ни хубаво с него. Дали ще играем на шах или ашици, дали ще ни върти главите с непредсказуеми истории, дали ще ни праща за зелен хайвер с някакъв, току-що измислен номер... Умееше да бъде на акъла ни, но винаги две крачки пред нас. Впрягаше ни както си иска, но точно поради това не можехме да се отлепим от него.

Веднъж ни разказа таласъмска любовна история. Някой си починал, изтормозен от скандал с най-добрия си приятел. Поводът естествено била жена, която нямало как да бъде разделена на две. Потърпевшият изкапризничил с предсмъртно желание: веднага след като бъде погребан, в полунощ, виновният съперник облечен във фрак, трябвало да отиде сам до последното му местообиталище. Да приседне на гроба и да забие в прясната пръст до себе си кама.

Сега си мисля, че сюжетът или беше заимстван от Едгар По, или беше окалъпен по негов тертип.

Желанията на току-що напусналите света, колкото и странни, трябва да бъдат изпълнявани. Особено, ако те мачка някакво чувство за вина. Виж, когато поотминат повечко дни и чувството поизветрее, нещата звучат по друг начин. Но виновният бързал да приключи с неприятния ангажимент, защото треперел като разгонен котарак.

Посред нощ тръгнал да изпълнява каприза на мъртвия. Отишъл, седнал, забил камата и се опитал да стане. Ама не успял — някаква

сила го държала плътно върху гроба. Умрелият го бил хванал и не искал да го пусне.

Така го и намерили на другата сутрин — прилегнал кротко върху пръстта. Камата била забита през фрака, а сърцето му не издържало на бесния страх, който го облял посред нощите.

Бр-р-р... Хитър мъртъвчуга, ей...

Не знам докъде се простираха фактите и откъде започваха пируетите на въображението. Но мистър Марабу умееше да изпипва правдоподобно всичко, от началото до края. Описа и трепетите на младата дама. Двама кавалери се борят за нея — радост. После единият, от любов, се пренася в небитието — вълнуващо. Но когато и вторият отива при първия, играта загрубява. На път е да се появи неприятна версия с краен извод: не се захващайте с тая, че може да ви отняма.

Оказва се, че младата дама носи здравия дух на воин, който не се примирява с временните поражения. Месеци след трагедията, завърта главата и на трети. Омъжва го за себе си. И живеят, като в приказка — до дълбоки старини. Безкрайни, дълги години си досаждат един на друг. Идилия...

Мистър Марабу беше истински Йоан Златоуст. Умееше да ни накара да бъдем любопитни, тъжни, весели... И пръв ни подсети, че трябва да си имаме едно на ум, когато видим сълзи в очите на обожавана жена...

Е, тогава обожаваните жени можеха да бъдат открити само във въображението ни. Но в това, че ни чакат някъде до канавката на житейския ни път, просто не се съмнявахме.

Вероятно поради оптимистичния финал на историята, аз заявих съвсем лекомислено, че мога да мина посред нощ през гробищата и няма да ми мигне окото. От глупост, или пък от солидарност и приятелят ми се върза на акъла. А мистър Марабу ни впрегна и с бас — на по голяма бутилка лимонада. Тогава това беше върхът на разкоша, глезотия едва ли не. Може би щяхме все пак да размислим, но се полакомихме за газираната радост. Когато се усетихме, нямаше връщане назад. Още повече, че се изживявахме като мъже на честта.

... Нощта се случи с пълнолуние и вятър. По небето препускаха безбройните слонски стада на големи облаци. Заради оцъклената луна, наоколо ставаше светло почти като ден; или плътно тъмно. Не, че беше

кой знае колко приятно да ходиш през гробища докато е светло, но притъмнее ли, си ставаше направо...

Вървахме между цветя, декоративни храсти и слегнати малки могили и си говорехме на висок глас:

— Щом като няма Господ, не може да има нито вампири, нито дяволи... Значи — няма от какво да се плашим!

— Дяволи може и да има — усъмни се приятелят ми. — Баба ми показва един изрисуван в черквата. Казва се Сатанаил.

— То и Господ го има изрисуван, ама няма Господ — като истински атеист го поучих аз. — Баба ти те е излъгала.

— Баба никога не лъже — държеше на своето приятелят.

— Тогава нея са я излъгали, тя е повярвала и те е излъгала без да иска — предложих спасителен вариант.

Бяхме се спрели на средата на гробищата, защото облаците пак бяха покрили небето и не се виждаше нищо. Уж само си бърборехме, но непрекъснато се оглеждахме. После луната изгря, след което...

... един полуприлегнал паметник бавно се изправи и откъм него се чу:

— Хо-хо-хо... — насмешливо и вледеняващо злоещо.

Някаква невидима сила ме подхвърли във въздуха и рязко ме блъсна напред. Не усещах дали допирам земята. Летях. А и приятелят ми, уж дебеличък, не се отделяше от мен.

Долният край на гробищата завършваше с висок зид, зад него имаше път, а от другата му страна — малка рекичка. При други случаи внимателно се спускахме по камъните на зида. А тогава... За тогава нямам спомен.

Дойдохме на себе си чак когато зацапахме в средата на рекичката. Стояхме сред мътното стъкло на водата и гледахме без да виждаме златния капак от тенджера — отражението на жълтата луна. Треперехме, а зъбите ни ситно потропваха. Беше тихо, много тихо. Само водата се плацикаше в краката ни. По едно време разбрахме, че не е и чак толкова тихо — наоколо се носеше протяжното квакане на жаби. Квакат си... На тях сърцето не им е влизало в гърлото.

Сетихме се нещо и си измихме очите. Мълчахме. Бяхме си изприказвали думите докато бяхме в гробищата.

— И сега какво ще правим? — сетих се все пак по едно време аз. — Цяла нощ ли ще киснем тук?

— Ще отидем у нас. Под сайванта имаме голяма буца син камък. Когато човек е много уплашен, трябва да пикае върху син камък, за да се успокои — взе решение и за двама ни приятелят.

Уж бавно, но пак подтичвайки, се прибрахме. Отказах да ходя да препоикавам буцата — вече се бях поуспокоил.

На другия ден получихме бутилката лимонада. Бяхме спечелили баса. Мистър Марабу каза с насмешливо възхищение:

— Ама сте бързаци...

Хитрецът се наметнал с някакъв чувал. А познай на тази лъжлива лунна светлина, че не е паметник, който се кикоти...

Майката на приятеля ми се навърташе край нас и слушаше с осъдителен интерес началото на историята. Когато стигнахме до момента с изправилия се паметник, от устата ѝ се чу хрип:

— Ще ти откъсна главата. Правиш ли сметка какво си можел да направиш с децата бе...

Умишлено се въздържам да предам по-нататъшното съдържание на монолога ѝ. Но от тогава знам със сигурност: ако някой ви каже, че прословутите английски моряци уж употребявали най-пиперливите думи, това просто не е истина.

Има и друго. Но то е малко по-дълго за обясняване. Мистър Марабу се разтопи във времето и повече не го видях. Нищо не знам за него. Но остана в живота ми. По някакъв, почти вълшебен начин нещо от него се всели в мен. И аз обичам дечурлигата. И аз се понаучих да ги впрягам така, че да виждам звезди в очите им. И, колкото и суетно да звучи — наистина се гордея с тази си способност.

Но, друг път се замислям и вече не съм чак толкова горд. Защото съзнавам проста истина — за да се научиш да разпалваш искри в очите на другите, през живота ти трябва да е преминал с неповторимото си чешитско излъчване, поне един мистър Марабу...

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Около година след като написах този разказ, се разходих по познатите места. Гробищата бяха приютили нови поколения, зидът се беше сринал в единия край, рекичката все така мързеливо си течеше. Но нещо липсваше...

СЕЗОНЪТ НА МЕЧТИТЕ

... В съседната махала доживяваше последните си дни старица. Обитаваше масивна едноетажна каменна къща, с покрив от сиви плочи, покрити с мъх.

Неин съсед и мой приятел беше дочул от възрастните нещо потресаващо. На тавана на къщата ѝ се намирала страхотна ценност. Истински стар грамофон. От тия, с огромните фунии, като във филмите на Чаплин.

Някога преди много години, мъжът на бабката работил в митичната Америка. Прибрал се с грамофон и долари. Постъпил мъдро — с доларите построил къща и купил ниви. А грамофонът?... — Той утвърждавал собственика си, бивш обикновен селянин в друга, по-висока категория — на тия, които разбират от модерното в живота!

Вероятно, в част от хубавите си години човекът е бил доволен от себе си?...

Дядото отдавна си беше отишъл. Но грамофонът беше някъде там, горе... Поради това таванът излъчваше някакво сияние, което ни пощури.

Не знам защо тази машинка така развинти въображението ни? Още повече, че си нямахме идея какво бихме могли да правим с нея? И как бихме обяснили на родителите си откъде я имаме?

Но знаехме, бяхме убедени, че трябва да бъде наша!

Договорихме се с Иван. Петнадесет минути преди полунощ, трябваше да се срещнем.

Защо чак в полунощ? — Вероятно по това време съм започнал да чета първите криминалета. Като дете Едгар По изпъваше кожата на гърба ми от възторг.

Спах в отделно крило на къщата. Когато исках да се измъкна през нощта, показно си лягах вечерта още в осем. И заключвах вратата на коридора. Родителите ми бяха доволни че синът им, поне на моменти, може да бъде така кротък и приятно разсъдителен.

До единия от прозорците на стаята, откъм улицата, растеше черница. А аз се катерех по дърветата почти с ловкостта на маймуна...

И тази вечер си легнах рано. Дали от жегата на лятната нощ, дали от нещо друго, но сънят все не идваше. Стрелките на будилника се бяха слепнали и едва мърдаха. По едно време, все пак се унесох. Събудих се отведнъж и погледнах циферблата. Време беше...

Нощ, осветена от пълна луна. Вървах тихо по смълчаните улици. От време на време, зад някоя от дворните врати чувах предупредително изръмжаване. Всички кучета в селото ме познаваха, но среднощната ми разходка ги безпокоеше. През деня, същите тези рошльовци, с типична кучешка безхарактерност, ми въртяха опашка. Но сега бе нощ. Време, през което се събуждат инстинктите от времената на благородните кучешки прадеди. Изръмжаването беше послание — хубаво, разхождай си се, но си върви по пътя и не спирай пред къщата ми!

Иван изникна бързо, като изпод земята.

От тук-нататък разговаряхме само с очи.

Естествено, нямахме никакъв предварителен план. След кратко колебание прескочихме уличния зид. Ти-и-хо, тихичко се вмъкнахме в къщата. Малък коридор, мирис на дом, лишен от присъствието на енергични стопани. В дъното дървена стълба, подпряна на капака към тавана. Където се намираше...

Блъснах се в някакъв медник, който не можеше да бъде видян в тъмното. Звукът от удара беше за нас като оръдеен изстрел. Замръзнахме. И прекарахме дълги минути така, като статуи. Всеки застинал в позата, в която мигът го бе обездвижил.

Откъм стаята на бабката не се чу и звук.

Внимателно запълзахме по стълбата. Все пак не сме били лишени от елементарна съобразителност. Носехме си малка парафинова свещ. При драсването на кибритената клечка прокътня вторият оръдеен изстрел — Иван стъпи в някакво старо тенекиено корито. И в този момент доловихме ясно, че долу...

... Старицата се размърда върху скърцащото желязно легло. Чу се как се опитва с пъшкане да седне, а после вероятно се канеше да стане.

Знаете ли на какви чудеса са способни понякога кльощавите детски крака?

Излетяхме и се спотаихме всред бурените в дъното на двора. Не смеехме да въздъхнем по-дълбоко, а сърцата ни ехтяха като камбаната на селската църква. Очаквахме старицата всеки момент да се появи на вратата. Като архангел на справедливото възмездие.

Кой да ти знае, че няма женски архангели?...

Чак тогава осъзнахме величината на прегрешението си. Бяхме тръгнали да крадем! И то — най-ценното, което старицата притежаваше...

Ето, тя излезе с бавни, несигурни стъпки. Застана пред къщата и се огледа.

Ясен спомен, картина — почти снимка!

Бели коси, огрени от жълтеещата като тиква луна. Беше особено това среднощно смесване на цветовете — бялото на косите и златножълтото на луната. Старицата стоеше и се слушваше.

В този момент го осъзнах. Или го почувствах по някакъв надсетивен начин. Всъщност, тя надали е търсела някакви пакостници?... По това време в селото беше събитие да изчезне кокошка или кутия кибрит.

Бабката се слушваше за нещо друго.

Тя беше вече на границата между двата свята — този и отвъдния. В тези минути, тя вероятно бе излязла да провери дали не е дошла очакваната гостенка.

За нея светът вече е имал други измерения. Месеците, дните и часовете са се били слели в едно безкрайно очакване на облекчението.

А ние, глупавите малки хлапета се бяхме напъхали там, където не ни е мястото. В този коридор — между изтъляващия живот и смъртта.

След около месец старицата почина. Наследниците ѝ побързаха да бутнат каменната къща. Един ден, минавайки край купчината боклуци останали от бутането, видях охлузена дървена кутия, която някога е била с позлатени кантове. До нея смачкана, затисната от камъни и мазилка, се показваше и фунията.

Възрастните са наистина груби хора!

Стоях, гледах останките от грамофона и ми беше тъжно. Наистина тъжно. В този момент вероятно съм се разделял с нещо. От мен се е изскубвало — какво?... — Част от детството, може би?...

Захаросана идея на толкова родители романтици. Че детството е времето на безметежните дни и красивите мечти.

Детството наистина е времето, през което човек се научава да мечтае. Но и времето на уроците и шамарите. Много често корави, предупредителни уроци-шамари!

Друг спомен. Още по-ранен.

... Мария беше някак по-различна. Не си спомням да се е засмяла, да е подскачала, да е крещяла. Като нас, дивите и здравите.

Загрижените възрастни, с тайнствено изражение ни посвещаваха на уху в една голяма, общоизвестна тайна. Че Мария е болна. И добавяха — много болна. Допълвах: толкова болна, че...

В това „че“ се беше спотаила някаква заплаха. Това „че“ беше бомба, която всеки момент можеше да избухне.

Една сутрин ни съобщиха, че Мария е умряла.

Странна новина...

Бабите и дядовците ни водеха на погребения на баби и дядовци. Бабите и дядовците умираха и това беше в реда на нещата. Но, смъртта на малък човек разместваше пластове в главите ни.

Мама ми даде едно цвете и ме заведе, като възпитано и добро дете да се простя с Мария.

До този момент надали си бях казал и две думи с нея. Но, ние принадлежахме към едно племе. Към една масонска ложа. Или — ако щете — към най-многочислената общност — общността на децата. Децата са повече даже от китайците...

И — естествено — трябваше да се простим!

Чувствах се донякъде горд. И се опитвах да се държа сериозно, като възрастен. Макар че новите обувки ужасно ми убиваха.

Когато влязох в стаята с ковчега не бях тъжен, а любопитен. Мария лежеше сред много, много цветя. Вероятно смъртта ѝ е била през пролетта.

Отстрани се суетяха баби и лели. Нещо оправяха, за нещо много важно, тихо се съвещаваха.

До ковчега бе приседнала майка ѝ. Хлипаше тихичко, отчаяна толкова, колкото може да бъде отчаян човек. Невярваща, че очакваното все пак е станало.

Изпълни ме усещането за уважение към смъртта. Тя беше нещо наистина сериозно. Тя отиваше не само при старците и бабите.

Можеше да отиде при всеки.

Можеше да дойде и при мен!

В този момент осъзнах, че съм смъртен. Откритие, което не донесе радостта на новото познание.

Урок от тия, коравите.

Не, детството не е само сезонът на мечтите! То е също така и времето на уроците извън училище!

Все пак тогава, в тази ухаеща на тамян стая не стана лошата магия. Не се прекърших! Уважението към смъртта не прерасна до преклонение пред нея.

Просто я приех.

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: Бях студент. Разхождах се по улиците на селото. На стеблото на черешово дърво бе забоден с кабърчета некролог. Майката на Мария. Май, разцъфтели череша и... смърт. Странно... — Ами, странно... През май, когато цъфтят черешите, не може да има нищо странно, нали!

ДА ОТСЕЧЕМ НОЗЕТЕ НА ВОЖДА

Случи се така, че при битката с ненавистните бамбайци, вождът на племето, Мечата лапа, получи отровна стрела под коляното. Това беше доста отдавна, но всички добре помнят случая. Тогава Мечата лапа, без да губи самообладание, извади острия си като орлов поглед нож и отрязва голяма мръвка от раненото място. И макар че отровата, с която бимбайците мажеха стрелите си, беше бърза като бяг на елен, тя не успя да достигне душата на вожда. Но усложнения имаше — след няколко дни кракът подпухна. Наложил се Магьосникът, Мъдрият кърт, да отиде до Скалата на преминалите отвъд и там да се посъветва с душите на Свещените прадеди. Когато се върна обяви, че духът на Лечителя е повелил да се отсече кракът на вожда. Мечата лапа посрещна малко неприятната новина като истински мъж. Пренесоха го до огъня, в който Мъдрият кърт започна да мята листа от тревата, наречена отвъдипактук. По негово нареждане, вождът пое с пълни гърди сладникавия дим. Главата му бързо се замая и той увисна в ръцете на двамата мъжаги, които го предържаха. След това нищо не помнеше.

Пренесоха го до Свещения пън, положили върху него болния крак, а Магьосникът взе брадвата.

Докато Вождът още идваше на себе си от малко неприятното изживяване, Мъдрите старци се събраха под Дървото на размислите. Дълго умуваха с кого да заменят Мечата лапа. Синът му още не бе живял толкова луни, колкото са пръстите на ръцете и краката му, та беше рано да наследи баща си. То, когото и да сложиш, докато знаете, новият се утвърди на мястото си... А трябва да се помисли и за някаква пенсия за Мечата лапа. По един черен дроб от елен на седмица е добро решение, ама в тия гладни години... Освен това — стар и немощен, ама хитър вожд зад гърба на новак, който отначало неизбежно ще оплита конците... Мъдрите старци, мъдри, мъдри, ама и те се заплетоха... И по навик погледнаха към Мъдрият кърт.

Магьосникът се прокашля и без да се впуска в излишни пледоарии, направо заяви:

— Всички знаем, че всичко под небето се извършва именно така, както го изисква Небесният повелител. Ако той реши Мечата лапа да остане жив, значи неговата воля е Мечата лапа да остане вожд на племето. Предлагам, временно мястото му да бъде заето от Големият бръмбар.

Мъдрите старци си помислиха с уважение, че при Мъдрият кърт празно няма. Големият бръмбар беше голяма шушумига, значи: докато Небесният повелител не изяви по разбираем начин виждането си, промени в племето няма да има. А това, знаете, е най-важното...

Мечата лапа доста бързо се справи и отново пое в свои ръце делата на племето. Наистина, отначало хората малко трудно възприемаха фигурата на вожда с чуканче, вместо крак, но после свикнаха. Човек с какво ли не свиква... А Вождът, известен не само с храброст, но и с тънка пресметливост, набра още хитрост. Например, негова беше идеята да се хване едно муле. До тия животни с жилаво месо прибягваха само когато хептен закъсваха с яденето. Какво прави, как го прави, никой не разбра, но не след дълго Вождът започна... да язди мулето. И даже поставяше някаква мека подложка на гърба му. Мъжете посрещнаха тази новост с недоумение, а жените — с насмешка. Но, както е известно, жените по-бързо се ориентират в обстановката. Появиха се още мулета и жените започнаха да ходят с тях за корени в гората. И даже ги украсяваха с разни джунджурийки. Женска им работа... След кратко колебание, мъжете също станаха ездачи. Не, че взеха акъл от жените, но щом Вождът е дал личен пример...

Мечата лапа доведе до успешен край войната с най-опасния враг, племето хам-хум. А това се случи така: веднъж, съгледвачите на племето докладваха, че мъжете на хам-хум са утрепали огромен хобот. Тия, хамхумите не бяха за подценяване... И сигурно, няколко часа ще очакват войните на Мечата лапа да опитат да им вземат хобота. Ще бъдат бдителни и съобразителни, докато... не седнат вечерта на яка хапка...

... Когато Луната се снижи над хълмовете, Вождът яхна мулето и поведе своите войни. За пръв път взе в боен поход и сина си, Младият тигър. Заобиколиха отдалеч пируващите — хамхумите сигурно бяха

пуснали секретни постове наоколо. Вождът извика сина си и му нареди нещо на ухо. Хлапето взе снопче трева отвъдипактук и потъна безшумно в тъмнината. Премина като повей на вятър край секретния пост и се смеси с другите, вилнеещи от радост хлапета. Крещейки и подскачайки заедно с другите, Младият тигър хвърляше отвремени навреме по малко трева в огъня. Фигурите на пируващите бързо започнаха да омекват.

Мечата лапа разбра, че е дошъл лунния му час. Вгледа се в очите на войните си с настойчив, твърд поглед. Имаше силни очи и умееше да внушава с тях много. Войните престанаха да се кокорят в нанизаните с мръвки шишове, а лицата им придобиха нормалното си, вълче изражение.

Клането бе кратко и безпощадно.

Никой от войните на Мечата лапа не вкуси и парченце от печения хобот. Тази вечер това бе женско ядене. По приятна, стара традиция, мъжкият пир щеше да се направи от телата на убитите противникови войни. Така, силата им щеше да се влее в жилите на победителите.

И всичко би свършило наистина добре, ако една закъсняла стрела не драсна над коляното крака на Вожда. Мечата лапа пак извади острия си като орлов поглед нож и отрязва мръвка от бедрото си.

След наложителното посещение при Скалата на преминалите отвъд, магьосникът отново наточи брадвата. От доскоро здравия крак остана само педя. Леко неприятно...

Съвещанието на Мъдрите старци протече без особени дебати. Всеки каза по нещо, колкото да се види, че отчита сериозността на положението. Последен взе думата Мъдрият кърт:

— Всички знаем, че всичко под небето се извършва именно така, както го изисква Небесният повелител. Ако той реши Мечата лапа да остане жив, значи неговата воля е Мечата лапа да остане вожд на племето. Предлагам, временно мястото му да бъде заето от Големият бръмбар.

Умен бе Мъдрият кърт, умен та умен. Какво да добавиш?

Отровата и на втората стрела не успя да докосне душата на Вожда. Още много луни, Мечата лапа успешно ръководи делата на племето. Бяха разбити матуните, летите, даже далечните мордуни получиха каквото им се полагаше. Но ето, че дойде денят, в който

Небесният повелител пожела да прибере при себе си душата на Мечата лапа. Старият вожд не почувства никаква тъга. Щом Небесният повелител го призовава при себе си...

С подобаваща тържественост, принесоха тялото на заслужилия мъж върху Скалата на преминалите отвъд. Там орлите щяха да изкълват месото и заедно с него да пренесат и душата на Вожда при Небесния повелител.

След тържеството, Мъдрите старци се събраха под Дървото на размислите. Предстоеше избор на достоен приемник на Мечата лапа. Това, разбира се, щеше да бъде синът му, Младият тигър. Ама протоколът и примерът пред поколенията повеляваха все пак, всеки да каже по нещо. Да си Мъдър старец е отговорна работа...

Пръв, по традиция започна Плямпай. В обстойно изложение, той изреди заслугите на претендента, като се започне с победата над хамхум и се завърши с неотдавнашният разгром на тирантите. Краткият поясни с няколко фрази, че вече няма формални проблеми Младият тигър да заеме полагащото му се по наследство място. Касапинът го подкрепи с още аргументи: тигърът е здрав като дъб, гъвкав като тръстика и бърз като полет на стрела. Имаше и още думи, все похвални...

По традиция, изчаквайки да изкажат съображенията си „за“, тъй като съображения „против“ нямаше, последен взе думата Мъдрият кърт:

— Всички знаем, че всичко под небето се извършва именно така, както го изисква Небесният повелител. Редиците на племето ни се множат, значи можем да се надяваме, че правилно сме тълкували посланията Му. Сигурно, Небесният повелител иска Младият тигър да наследи достойния си баща. Но ми се струва, че отгоре ни се внушава още нещо... Какво именно? — Направи продължителна, ефектна пауза и продължи: — Помнете, че с бамбайците воювахме много луни. И победихме едва когато Мечата лапа получи отровна стрела в коляното. А много и истински победи завоювахме едва след като отсякохме и другия крак на вожда! Трябва ли да чакаме бъдещите две необходими стрели, за да победим горяните, сивите и бодливите?!

Умен бе Мъдрият кърт, умен та умен. Какво да добавиш?

Надвечер, Мъдрите старци отново се събраха под Дървото на размислите. Касапинът и Плямпай носеха по една пръчка — точна

мярка на някогашните крака на Мечата лапа. Големият брѐмбар изсипа до огъня сноп трева отвѐдипактук.

А Мѐдрият кѐрт започна да точи брадвата.

ИЗВЪН РЕДОВЕТЕ НА РАЗКАЗА: В една мъглива утрин се събудих, седнах пред античната си пишеща машина и се появи тази дивотия. Имах усещането, че някой „отгоре“ ми диктува думите. Смешното е после. Сума ти години разказът не видя бял свят, защото тогава си имахме „вожд“ и се събуждала една асоциация... Опитвах се да се аргументирам, че нашият вожд не е дивак, а партиен, но...

По силата на някаква ирония, разказът излезе първо в бившия СССР. И там си имаха вожд, но редакторът се оказа разсеян. Или...

Издание:

Автор: Владимир Колев

Заглавие: Сънища на нежен убиец

Издание: първо

Издател: Еър Груп

Година на издаване: 2001

Тип: разкази

Националност: българска

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/4946>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.